

*Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu,
miluiește-mă pe mine, păcătosul*

CUPRINS

Porunca Iubirii apare cu binecuvântarea **Arhiepiscopiei Sibiului**

C A L E A	O poveste de iubire	3	C R E D I N T A
	Sărutul lui Iuda, azi - <i>Î.P.S. Anania</i>	5	
	Știință și Religie în terapia sufletului		
	- <i>Monahia Siluana Vlad</i>	7	
	Se închină toți oamenii la același Dumnezeu?		
	- <i>Constantin Dan</i>	20	
	Rugăciunea lui Iisus și impactul ei asupra lumii secularizate de azi - <i>drd. Stelian Gomboș</i>	29	
	Din umbra chiliilor în floare (II)	38	
	- <i>Prof. Ilie Mândricel</i>		
	Propuneri cu privire la cinstirea Sfinților Români	75	
A D E V Ă R U L	- <i>Fabian Seiche</i>	80	N Ă D E J D E A
	Lucrul care trebuie: Înțelepciune - <i>Corneliu C.</i> ..	84	
	Despre noroc - <i>Muntean Cornelia</i>	85	
	Floarea de crin - <i>Preot Costică Moroianu</i>	87	
	Poezii	89	
	Curierul inimii		
	IPS Mitropolit Acad. Dr. Antonie Plămădeală a trecut la Domnul	93 95	
	Pomelnice la Sf. Munte Athos. Abonamente	99	
	Cartea ortodoxă prin poștă		
	.		
V I A T A			D R A G O S T E A

Pace ție, cititorule!

*Poruncă nouă vă dau vouă:
să vă iubiți unii pe alții (In. 13, 34)*

O poveste de iubire

Intro zi, m-am sculat dis-de-dimineață ca să văd răsăritul soarelui.

Ah, frumusețea creației lui Dumnezeu este mai presus de orice descriere! În timp ce priveam, L-am lăudat pe Dumnezeu pentru lucrul Său minunat; și cum stăteam acolo, am simțit lângă mine prezența Lui.

El m-a întrebat: „*Mă iubești?*”

I-am răspuns: „*Desigur, Doamne! Tu ești Dumnezeul și Mântuitorul meu!*”

Atunci El întreabă: „*Dacă ai fi handicapat fizic, M-ai mai iubi?*”. Am rămas perplex. Mi-am privit mâinile, picioarele și tot restul corpului și m-am întrebat câte lucruri n-aș fi în stare să le fac, lucruri pe care le promisem în dar. Și am răspuns: „*Ar fi mai greu, Doamne, dar tot Te-aș iubi.*”

Atunci Domnul spuse: „*Dacă ai fi orb, ai mai iubi creația Mea și pe Mine?*”

Cum să iubesc ceva fără să-l pot vedea? Atunci m-am gândit la toți oamenii orbi din lume și că, totuși, mulți dintre ei Îl iubesc pe Dumnezeu și creația Sa. Așa că am răspuns: „*Mi-este greu să mă gândesc la asta, dar tot Te-aș iubi.*”

Atunci Domnul mă întreabă iar: „*Dacă ai fi surd, ai mai asculta cuvântul Meu?*”

Cum să ascult ceva, fiind surd? Apoi am înțeles. Ascultarea cuvântului lui Dumnezeu nu se face doar cu ajutorul urechilor, ci mai ales cu inima. Am răspuns: „*Mi-ar fi foarte greu, dar, totuși, aș asculta cuvântul Tău.*”

Dumnezeu, atunci, întreabă: „*Dacă ai fi mut, ai*

mai lăuda Numele Meu?”

Cum să înalț laude fără de voce? Apoi mi-am dat seama: Dumnezeu vrea ca noi să-I cântăm din inimile și sufletele noastre. Nu contează cum sună. Și a lăuda pe Dumnezeu nu înseamnă totdeauna a cânta; căci atunci când suntem prigonți, lăudăm pe Dumnezeu prin cuvintele noastre de mulțumire. Am răspuns, deci: *„Deși n-aș putea fizic să cânt, totuși aș lăuda Numele Tău.”*

Și Domnul mă întreabă: *„Mă iubești cu adevărat?”*

Cu curaj și cu deplină convingere, am răspuns cu toată ființa: *„Da, Doamne! Te iubesc pentru că Tu ești singurul și adevăratul Dumnezeu!”*

Crezusem că am răspuns bine, dar Dumnezeu întreabă: *„Atunci, de ce păcătuiești?”*

„Pentru că nu sunt decât un om. Nu sunt perfect!”

„Atunci de ce în timp de pace tu rătăcești aiurea? De ce doar la vreme de necaz iei rugăciunea în serios?”

Nici un răspuns. Doar lacrimi.

Domnul continuă: *„De ce cânti numai când ești cu prietenii? De ce Mă cauți numai la vremea rugăciunii? De ce ceri lucruri atât de egoist? De ce ceri cu atâta necredință?”*

Lacrimile continuau să cadă pe obraji.

„De ce te rușinezi de Mine? De ce nu propovăduiești? De ce, la vreme de necaz, te plângi la alții, în timp ce Eu Îmi ofer umărul să plângi pe el? De ce cauți scuze atunci când îți ofer ocazia să slujești în Numele Meu?”

Am încercat să răspund, dar nu era nimic de spus.

„Ești binecuvântat cu viață. Te-am zidit nu pentru a arunca acest dar. Te-am binecuvântat cu talantul de a-Mi sluji, dar tu continui să-Mi întorci spatele. Ți-am dezvăluit cuvântul meu, dar nu Te-ai înțeleptit. Ți-am arătat binecuvântările Mele, dar ochii tăi erau îndreptați în altă parte. Am trimis slugi la tine, dar ai stat nepăsător în vreme ce ei erau aruncați afară. Ți-am auzit rugăciunile și am răspuns la toate. Mă iubești tu cu adevărat?”

N-am putut să răspund. Cum aș fi putut? Eram incredibil de rușinat. Nu aveam nici o scuză. Ce puteam să zic la toate

acestea? Când inima îmi bătea să-mi spargă pieptul și lacrimile începeau să șiroiască, am zis: „*Te rog, Doamne, iartă-mă. Nu sunt vrednic să fiu fiul Tău.*”

Domnul răspunse: „*Iată mila Mea, copile.*”

Am întrebat: „*De ce continui să mă ierți, de ce mă iubești atât?*”

Domnul răspunse: „*Pentru că ești făptura mâinilor Mele. Tu ești copilul Meu. Nu te voi părăsi niciodată. Când plângi, eu plâng cu tine. Când salți de bucurie, Eu râd cu tine. Când ești jos, Eu te încurajez. Când ești obosit, eu te port. Voi fi cu tine până la sfârșitul zilelor și te voi iubi de-a pururi.*”

Niciodată n-am plâns așa. Cum am putut să fiu atât de rece? Cum am putut să-L rănesc pe Dumnezeu atât de mult?

L-am întrebat pe Dumnezeu: „*Cât de mult Mă iubești?*”

Atunci Domnul își întinse brațele, și i-am văzut palmele străpunse de piroane. Am căzut la picioarele lui Hristos, Mântuitorul meu, și, pentru prima oară, m-am rugat cu adevărat. (* traducere din publicația religioasă „*Shalom*”, vol. LXXIII, Nr. 3, Martie 1999)

Sărutul lui Iuda, azi

fragment din Pastorală de Paști

Î.P.S. Anania

Iubiții mei fii sufletești,

Din nefericire, Iuda nu e doar personajul unui anume moment istoric, ci și un personaj al istoriei de după el, multiplicat peste tot, la scară planetară, în ipostaza sărutării care acoperă trădarea.

Printre noi, cei ce beneficiem de civilizație, de cultură, de progres științific, de libertate, de bunurile pământului și de harurile cerului, printre noi se instaurează, încetul cu încetul, un duh perfid care răstoarnă valorile și pervertește limbajul. Anormalul devine normal, viciul devine virtute, minciuna devine adevăr, furtul inteligent devine profesie onorabilă, sodomia se cheamă orientare comportamentală, cuvinte nobile precum prietenie, prieten, prietenă se degradează în conotații dubioase, perversitatea

tineretului se intitulează program de sănătate anti SIDA, destrămarea familiei se numește planificare familială, crimele ingineriei genetice se fac în numele vindecărilor miraculoase, prostituția se legitimează prin libertatea femeii de a face ce vrea cu propriul ei trup, proxenetismul se reclamă de meditația transcendentă, sărăcirea spiritului devine globalizare, invadarea unei țări se cheamă război preventiv, terorismul își reclamă valențe divine, infeudarea economică se numește credit bancar, pomana politică devine act de caritate. Și multe altele.

Iuda se plimbă nestingherit prin societate, prin istoria omenirii, dar și prin creștinătate. Isprava lui cea mai mare este aceea că, dintr-o singură Biserică, a făcut mai multe. Din mai multe a făcut o puzderie. Și continuă s-o facă, prin ceea ce îi este propriu: lăcomie, invidie, orgoliu. Se adaptează ușor, și-a rafinat metodele. Lucrează la lumina nopții și comunică prin unde herțiene. E un iscusit importator de religie, oferind-o concurențial pe piața bunurilor de consum. Altfel, e un ecumenist convins. Când nu lucrează pe furiș, te invită la dialog frățesc. Dacă-l refuzi sau dacă te aperi, te pomenești intolerant, conservator, fundamentalist, retrograd.

Cunoaște bine Biblia, are studii universitare, vorbește câteva limbi străine. El știe că Iscarioteanul era unul din cei doisprezece care au ascultat și memorat învățătura lui Iisus. Dacă ar fi avut curăție și talent, putea să scrie o Evanghelie tot atât de bogată ca a lui Matei.

A scris-o postum, în cheia sărutării perverse. Iuda e un excelent teolog, așa cum este și patronul său din Qarantania, care îi oferea lui Iisus citate din Scriptură.

Iuda e tot atât de zelos printre ai săi, de vreme ce instinctul dezbinării îl mobilizează peste tot, oriunde s-ar afla. Partenerul trebuie mai întâi sedus, dominat și numai după aceea nimic. Iuda își abordează semenul cu grația cobrei care, întâlnind o viperă în junglă, o invită la un dans aerian, fascinant, amețitor, pe durata căruia își calculează cu precizie secunda mușcăturii mortale. Iuda e un maestru al crimei perfecte.

Știință și Religie în terapia sufletului

Eugenia Vlad (acum Monahia Silvana Vlad)

«Nu mai vreau să devin blândă pentru că ar însemna, după felul în care văd eu blândețea, să-mi amputez această forță sufletească, care este impulsivitatea noastră - așa ne-a făcut Dumnezeu, cu iuțime, cum spun Sfinții Părinți. Această iuțime trebuie pusă pe mâna lui Dumnezeu, lucrată după voia lui Dumnezeu, și atunci să știți că există mânie, nu îngăduită, ci obligată».

Ce ne puteți spune despre mânie?

Mânia e o boală a sufletului, o boală sufletească. În același timp, însă, ea e consecința altei boli mai grave, să spunem așa, a unei boli secundare, după Sfinții Părinți. Boala de bază este *iubirea de sine*, plăcerea de a ne face voia noastră: când ceva nu se întâmplă atunci când vrem noi și pentru că vrem noi, ne mâniem. Am studiat foarte mult această boală, fiindcă e una dintre cele mai cronice boli ale mele. Sigur, cu timpul începem să nu ne mai manifestăm urlând, țipând, spărgând lucrurile din jur, dar numai în afară.

La început, fugeam de oamenii care mă mâniau, ca să nu mai păcătuiesc. Așa am ajuns să cred că am devenit o ființă blândă. Ei, când am început să mă întâlnesc din nou cu situațiile care mă supărau, am văzut că sunt la fel de mânioasă. E o putere, o forță, și nu poate să fie de la demon, pentru că eu zic: “*Doamne, Iisuse Hristoase*”, cred din tot sufletul că Iisus Hristos este Dumnezeu, ceea ce n-ar putea să mărturisească demonii, și totuși... sunt mânioasă. Atunci am simțit-o, așa cum am învățat din cărți și din altă parte, că e o putere care e a mea, sunt eu, doar că această putere n-o folosesc cum trebuie. Încet, am descoperit că aceeași forță se manifestă și ca iubire. În zilele bune, cu aceeași putere sufletească eu iubesc, și în

momentele proaste, cu

aceeași putere sufletească eu mă mâinii. Atunci mi s-a schimbat optica, nu mai vreau să devin blândă, pentru că ar însemna, după felul în care văd eu blândețea, să-mi amputez această forță. Trebuie doar ca această forță sufletească care este impulsivitatea noastră - așa ne-a făcut Dumnezeu, cu iuțiime, cum spun Sfinții Părinți -, această iuțiime, trebuie doar pusă pe mâna lui Dumnezeu, lucrată după voia lui Dumnezeu, și atunci să știți că există mânie nu îngăduită, ci obligată.

Gândiți-vă că sunt momente când, dacă nu ne mâniem, n-am ajunge la celălalt. E o formă de dragoste, dar să fie dragoste! Noi nu tratăm simptomele! E foarte bine că mă stăpânesc, dar până la urmă e totul în van, căci degeaba mă stăpânesc dacă nu lucrez la vindecarea lăuntrică. Pentru că cojița aceea de tratament estetic care înseamnă vorbirea frumoasă sau tăcerea, pe care le facem ca să nu ne dăuneze manifestarea mândriei noastre, se va spulbera până la urmă. Că una-i când mă mâinii pe cineva ca mine și alta-i când mă mâinii pe Preasfințitul! Ce-i fac eu surorii care e mai mică ca mine când mă mâinii? Dar dacă mă mâinii pe Preasfințitul nu zic nimic, nu? Acea nu este vindecare, că mie mi-e frică să-i zic ceva Preasfințitului, aceea este doar o ascundere vicleană. Dar pe mine mă interesează cum să mă vindec!

Trebuie să lucrăm mai mult la ceea ce suntem decât la ceea ce părem - să nu credeți că eu fac tot ceea ce vă spun, dar aceasta e ascultarea mea, să zic, nu? Cheltuim multă energie să ne facem genele, să ne fardăm. Păi, când te-o lua băiatul că ai avut genele lungi... Și când te-ai spălat, ce te faci? A doua zi te vede că nu mai ai fardul, curge rimelul, ce faci atunci? Păi, dacă nu te iubește și cu gene scurte, nu te iubește pe tine, atunci iubește o păpușă cu gene lungi. Trebuie să avem mare grijă cine suntem, nu ce părem!

Eu am avut emoții venind la dumneavoastră, deși știu că Dumnezeu mi-a dat niște daruri, iar părintele se roagă aici pentru mine, am binecuvântare, dar mă gândeam la ce-o să iasă. Și m-am gândit că trebuie să profităm de orice emoție, de mânie, de orice păcat, ca să-l cunoaștem. M-am întrebat: spune-mi tu, mie, sincer, de ce ai emoții? Păi, la început mi-am băgat în față părțile

pozitive: bucuria de a ne întâlni, mă rog; apoi a ieșit mizeria - că dacă nu iese bine. Ei, aici e! Nu contează dacă nu iese bine, dacă dumneavoastră sunteți dezamăgiți și eu mă fac de rușine. E minunat! De ce? Eu mă smeresc, că așa, cu succesul, se descurcă oricine. Să vedem ce se întâmplă cu cel care nu are succes, iar dumneavoastră vă puneți iubirea la încercare și îndelunga-răbdare. Pentru că pe cineva care este interesant, îl ascultă oricine, dar să vedem ce facem cu ăla care ne plictisește. Aici este vorba de răbdare.

Mă întorc la mânie. Mânia este doar o boală secundară. Noi trebuie să luptăm ca să vindecăm fundamentul. Dacă am o tavă înclinată și un pahar pe ea și vreau să nu curgă apa... Degeaba. Ce să pun aici, o propteluță? Situația nu se va repara decât pe moment. În schimb, e așa de simplu să îndrept tava! E bine să știu că mânia e o boală a sufletului, o boală făcută cu mâna mea, pe care eu am vrut să o primesc și cu care eu am vrut să-mi îmbolnăvesc sufletul. Pentru că nu am vrut să mi se calce voia. E bine să știu că mă voi vindeca, lepădându-mă de mine și luându-mi crucea. Spunem că oamenii se împart în două categorii: cei care primesc crucea, și de aici vindecarea, și cei care fug de cruce. Sunt și unii care fug de cruce cu Hristos pe limbă, unii care se leapădă de ei și, alții, care chiar își iau crucea - dar știți ce fac? O iau în sens invers, aleargă cu crucea în sens invers: Mântuitorul se duce încolo și ei o iau în partea cealaltă. Toate trei (**lepădarea de sine, primirea crucii și urmarea lui Hristos**) trebuie să le facem și El ne va vindeca.

Eu trebuie să știu care-i boala mea, să știu că sunt mânioasă, s-o studiez înăuntru, să fac filozofia ei în timp ce-o trăiesc și să nu evit ocaziile de a mă mânia. Era un părinte care i-a cerut lui Dumnezeu puterea să nu se mânie, iar Dumnezeu i-a scos în față o situație în care să se mânie și el zice: *“Te-am rugat și ai zis că mă ajuți”*. Păi, zice Dumnezeu: *“Te-am ajutat, ți-am dat harul să rabzi, să-nduri, de ce nu te-ai stăpânit? Aveai puterea să te stăpânești.”* Aceasta este calea scurtă, că pe cea lungă o găsiți în carte. Trebuie tot timpul să ne informăm, tot ce citim să analizăm și va veni vremea, și aceea este vremea începutului

vindecării, când tot ce citim este o judecată a lui Dumnezeu. Când citim în Sfintele Scripturi, pe lângă bucuria că Dumnezeu mă iubește și îmi vorbește, mă văd acolo că nu sunt ce ar trebui să fiu. Aceasta este măreția creștinului - că se dă pe mâna lui Dumnezeu, se lasă judecat de El, are curajul acesta. Atunci se va vindeca firea mea și mânia mea se va transforma. Uneori suntem martorii vindecării noastre, nu știm când s-a lucrat și cum. Apoi, când credem că ne-am vindecat cădem din nou și apoi iar ne ridicăm...

Cum vedeți psihanaliza?

Ca pe o compresie pe un picior de lemn, compresie cu camfor pe un picior de lemn, dar să nu credeți că nu face bine. Pentru că, uneori, bieții de noi ne simțim mai bine autosugestionându-ne (sunt tehnici de autosugestie) însă, vorbind serios, psihanaliza este lucrare demonică pentru că se pătrunde în taina omului, se pătrunde în boala omului fără Doctor, fără Vindecător, fără Dumnezeu, fără Mântuitor. Se întâmplă ca, prin metodele acestea de psihanaliză, cineva să se simtă mai bine. Dar e același lucru pe care-l spuneam, cu paharul înclinat: sufletul omului nu se vindecă fără vindecător, fără Hristos.

Citeam în ziarul de azi sau de ieri, unde era anunțată întâlnirea noastră, despre o doamnă conferențiar, care învăța omul să-și desfacă mintea și apoi să o facă la loc. Acest lucru face psihanaliza. Spunea un părinte că atunci când omul se duce la psihanalist, pleacă de acolo convins că-l urăște pe tatăl lui și trebuie să-l omoare ca să fie fericit (complexul Oedip), iar când se duce la duhovnic (după ce l-a omorât pe tatăl lui), pleacă cu sufletul ușurat și cu nădejde. Aceasta este diferența dintre psihanaliză și Biserică. Însă sunt încercări ale bieților oameni bolnavi, și cum toți oamenii au în ei darul lui Dumnezeu din naștere, din creație, și lucrează în ei Duhul, uneori, și de multe ori și în afara Bisericii, s-ar putea ca multe să fie bune. Noi nu disprețuim psihanaliza, dar dăm slavă lui Dumnezeu că avem metoda noastră de vindecare și considerăm că psihanaliza e, totuși, foarte periculoasă.

Epilepsia e o boală a trupului sau a sufletului? După fiecare criză mor câteva mii de neuroni. Acceptarea tratamentului medicamentos este necesar? Trebuie corelat cu un tratament duhovnicesc?

După părerea Sfinților Părinți este o boală, o posesie demonică. Pot fi manifestări ale unei posesii demonice, dar poate fi o boală a somaticului declanșată de leziuni ale trupului, ale creierului. Dacă se constată, cu tehnica pe care o avem noi în medicina lumească, profană - care e darul lui Dumnezeu - că un organ este lezat, e foarte bine să tratăm acel organ și medicamentos, pentru ca trupul să-și redobândească puțința de a se manifesta sănătos. Să nu uităm, însă, că arta medicului lumesc este tratamentul, dar vindecarea e a lui Dumnezeu. Acestea nu pot fi despărțite: noi ne ducem și la doctor și la Dumnezeu. Doctorul tratează cu harul pe care i l-a dat Dumnezeu și cu puțința pe care i-a dat-o Dumnezeu. Și noi ne ducem pentru că, dacă nu am avea nevoie unii de alții, nu ne-am mai iubi. Numai sfinții din deșert nu aveau nevoie de medic.

Doctorul, Biserica, Mântuitorul, sfintele slujbe, sfintele rugăciuni, rugăciunea unuia pentru altul, Agheasma, Sfânta Cruce, toate acestea sunt forme de tratament și pentru epilepsie, și pentru orice altă boală. Ele nu trebuie să fie despărțite unele de altele, nu sunt antagoniste, decât dacă se exclud, ori Dumnezeu nu exclude nimic, că-i iubire. Numai omul și diavolul pot să se excludă. Dacă doctorul la care te duci îți tratează trupul nu este rău, dar dacă spune să nu te duci la biserică, atunci te lepezi de el.

Să avem însă grijă la unele medicamente pe care le folosim. Ne doare capul sau avem o mică neliniște, luăm un calmant, și pe urmă suntem cam blegi. Apoi luăm un energizant și uite așa o ducem. Chimicalele acestea se bat în noi, și noi suntem un câmp de bătălie al medicamentelor. Toate sunt bune, în general, dar nu toate sunt folositoare, în particular; unele sunt chiar dăunătoare.

Ce părere aveți despre psihoterapie?

Se cam suprapune răspunsul cu ce-am spus la psihanaliză, dar psihoterapia este cuvântul modern pentru vindecare

psihismului, vindecare care se poate face atât pe cale medicamentoasă - când cauza este somatică -, dar și pe cale spirituală, adică prin spirit, prin Duhul Sfânt, prin darul Duhul Sfânt, pe care noi îl avem în Biserică.

Dacă căutăm în Istoria Bisericii noastre, uneori, darul vindecării nu l-au avut numai sfinții. Acest dar l-a dat Dumnezeu și altora. Cineva spunea odată că la un părinte - care nu era sfânt, ci un slujitor oarecare al lui Dumnezeu și, care în ziua aceea nu era într-o formă duhovnicească foarte bună, căci venise de la o petrecere și era foarte obosit - a venit o ȋigăncușă cu un copil în brațe și i-a zis: *“Părinte, fă ceva că moare copilul, vino la biserică, roagă-te”*. Părintele i-a zis: *“Femeie, nu pot să merg așa cum sunt”*. Țigăncușă i-a zis: *„Pune mâna pe el!”*. El a zis *“Doamne, iartă-mă!”*, a pus mâna pe el și copilul s-a făcut bine. Cine l-a vindecat? Dumnezeu, pentru credința ei!

Ce ne spune psihoterapeutul? Să ne simțim bine, să ne relaxăm, să uităm toate necazurile. Adică, mă duc la el, și după ce că sunt bolnavă, mă mai face și nesimțită. Ce să fac cu o sănătate nesimțită? Mai bine mor simțitoare. Așa cred eu. Învățătura noastră zice să veghem, nu zice să avem unde alfa pe creier; nu zice să dormim, așa, într-o nesimțire, ci să veghem, să îndurăm. Mântuitorul a zis că în lume vom avea necazuri. Familia să aibă întotdeauna grijă să nu uite pe Dumnezeu.

Despre hipnoză, ca metodă a psihoterapiei?

Aceasta este o lucrare drăcească. Tot ce e făcut să pătrundă în forță în taina omului e de la diavol. Numai el folosește o forță violentă ca să-ți pătrundă taina. Nimeni nu are dreptul să violeze libertatea omului. Dumnezeu îi respectă această libertate. Dacă Dumnezeu nu mă obligă, nimeni nu are dreptul să o facă. E foarte periculoasă. Trebuie să ne ferim să facem hipnoză, să ne ferim să ni se facă și să ne ferim să ne-o dorim. Nu avem ce să facem cu o cunoaștere care nu ne ajută la mântuire. Nouă ne ajunge ce ne învață Mântuitorul, ce ne învață Sfânta Biserică și ce ne dă ca să ne mântuim. Este un drum extrem de periculos.

Cum se poate ajunge la progrese în lupta cu păcatul? Aproape că nu se poate sesiza progresul, chiar în timp mai îndelungat.

Cine sesizează progresul păcătuiește groaznic, pentru că așa e progresul duhovnicesc: nu poate fi măsurat, nu-i pot fi făcute diagrame. La începutul credinței, eu îi bănuiam pe sfinți că sunt oleacă prefăcuți. Cum poate să spună Sfântul Apostol Pavel că e cel dintâi dintre păcătoși? Mă gândeam că-și aducea aminte de trecut. Dar mă uitam la sfinții din Viețile Sfinților. Ce viață au avut! N-au făcut nimic rău de mici și ziceau că-s păcătoși, și atunci unde era progresul?

Acest dar al lui Dumnezeu de a ne vedea cum suntem nu ne lasă să vedem progresul. Dacă te uiți în urmă, nu-ți vine să crezi cât ai progresat. Dacă te uiți înainte, te apucă groaza, căci vezi că nu ai făcut nimic, pentru că - oameni buni - să faci lucruri simple este greu. Lupta cu păcatul, la fel. Zici: de acum nu mai păcătuiesc; e așa de simplu, e cel mai simplu lucru și, de aceea, e și așa de greu, că dacă n-ar fi simplu, ar fi ușor. Lucrurile complicate sunt foarte ușoare, le iei de colo, le iei de dincolo, faci și tu ceva complicat și merge repede. Lucrul simplu este imposibil. Așa că progresul să nu ne preocupe!

Nu ne interesează cât progres am făcut, ci ne interesează ce păcate am făcut astăzi: să le mărturisesc, să-mi pară rău pentru ele, să doresc din tot sufletul să nu le mai fac și să-mi doresc să fiu cu Dumnezeu și să mă vindece. S-ar putea ca El să îngăduie să rămân, așa, cu un păcat până când mă voi smeri. Ce știm noi? E o lucrare mare. Nu umblați după progres, nu asta contează, ci să ne mutăm gândul de la păcat la Dumnezeu - aceasta este lupta adevărată! Pocăința înseamnă să te lepezi de păcat, nu să fii obsedat de păcat; să te bucuri că Dumnezeu te iubește așa păcătos, dar nu ca să rămâi păcătos. Mutându-ți atenția la Dumnezeu uiți păcatul. Vine vremea când te iartă Dumnezeu și nu-ți mai aduce aminte de ceea ce ai făcut rău, dar păcatul rămâne înaintea noastră pururi. Păcat nu e numai să nu faci răul, ci și să nu faci binele. Avem de lucru! Așa că, să nu ne pierdem

energia cu socoteala: nici câte

mătănii am făcut, nici de câte ori am zis: „Doamne, Iisuse Hristoase...”. Nu înregistrarea succesului contează, căci de ce nu mai vreau să păcătuiesc? Ca să fiu fericită, ca să fiu cu Dumnezeu, să ne mutăm atenția la El.

Ne-ați vorbit în duh de iubire și ne-ați bucurat. Cum credeți că se poate realiza comuniunea, iubirea, atunci când lucrați într-un mediu unde sunt creștini de alte confesiuni? Cum să ne purtăm cu ei?

Cum te învață iubirea! În iubire nu există reguli. Cine iubește după carte, zice: acum suntem la punctul doi, hai, vino să facem punctul trei. Aceea nu-i iubire! Iubirea e în ea, e în tine, iubirea e viață; ea iubește dumnezeiește dacă este iubire, altfel nu-i iubire. Și cu frații din alte confesiuni ne învață situația concretă cum și în ce fel să facem: să-mi mărturisesc credința mea și să-l respect pe celălalt. Dacă mă întreabă despre credința mea, s-o mărturisesc, să-i explic.

Depinde cum e întâlnirea, în ce condiții. Eu lucrez în târâmul acesta ecumenic. Să vă spun ce cred despre ecumenism? Ce am crezut și despre „*proletari din toate țările, uniți-vă!*” Nu se poate unirea asta, asta e de la diavolul. Comuniunea e altceva decât unirea. Eu nu cred că putem ajunge la comuniune cu cineva, fără Duhul Sfânt. Dar dacă Duhul Sfânt mă aduce în comuniune, prin Sfânta Împărtășanie, cu mădularele Bisericii mele, atunci da. Dacă El mă aduce în comuniune și cu ceilalți... „*Slavă Ție, Doamne, și lucrării Tale!*”. Până atunci eu zic, așa cum zic în fața oricărei situații: Doamne, cum să fac să-l iubesc eu pe acesta, și rămân și eu mirată de ce îmi vine să zic. Depinde de la caz la caz: dacă e agresiv, dacă sunt într-o lucrare - că vorba Înalțului Daniel: una e să fii ecumenic la Sihăstria și alta e să fi ecumenic în Anglia, unde un protestant îți dă biserica să faci Sfânta Liturghie. Alta e să vină un martor de-al lui Iehova la ușă, și alta e să fii în Elveția, să te întâlnești cu un protestant care s-a născut acolo, și care se miră cât de frumoasă e credința mea când eu îi spun cum e, și care se miră ce minunat e să săruți o icoană, după ce înțelege de ce o sărut eu. El vede că nu sunt o

handicapată care sărută o

scândură. Depinde de situație, regulile sunt numai așa, în mare, dar întotdeauna persoana aduce ceva nou.

Noi suntem vii, într-o situație vie. Nu trebuie să ne împărtășim cu ei! Odată, vă mărturisesc drept, am mâncat pâine și niște vin de la o doamnă care zicea că-i preoteasă, și cineva mi-a zis: mare păcat că te-ai împărtășit cu ei. Zic: dar nu m-am împărtășit deloc, era o pâine bună și un vin roșu. Am mâncat o bucățică de pâine, am băut o gură de vin – da, se poate -, te duci în casă la om, îți dă o bucată de pâine și nu o iei? Pâine am mâncat, nu pe Domnul!

Depinde de situație! Trebuie să avem curajul să ne mărturisim și să-L întrebăm pe Dumnezeu concret, atunci: cum trebuie să-l iubesc, Doamne? Și o să vedeți că iese. Să ne ferim de discuțiile dogmatice, acestea nu duc la nimic. Eu predau religia la școala sanitară și acolo avem câteva neoprotestante. Ele vin la religie ca să învețe ce le predau eu, nu ca să creadă neapărat, ba mai mult, încearcă să-mi spună că nu e adevărat! Zic ele: da', de ce nu vreți să-mi explicați? Nu prin explicație se înțelege un lucru. Eu mărturisesc, tu mărturisești și am încheiat discuția, pentru că altminteri diavolul își bate joc de noi, am grăi în deșert, și mai facem și alte păcate. Când sunt întrebări grele, îl ducem de mână la preot sau la episcop să-i răspundă el. Al meu e să te iubesc. Cum? Rugându-mă pentru tine, dorind să te mântuiești și așteptăm să ne vedem la Înviere, în bucurie. Și asta-i iubirea, să ne vedem la Înviere, în marea bucurie.

Ce să facem când vedem că cei din jurul nostru nu-i iubesc pe ceilalți?

Să ne rugăm, să-i iubim și să ne întrebăm: da' eu îi iubesc? Pentru că în clipa în care am văzut că nu iubește și nu am plâns, am văzut, de fapt, că nu-l iubesc! Înțelegeți? Când eu văd păcatul la cineva și nu plâng, e semn că ochiul meu e murdar și că am făcut păcat văzându-l. Așa văd eu lucrurile! Să vadă el la mine cum iubesc și poate-i face poftă. Dacă mă vede cineva încruntată o să zică: nu mă mai duc la biserică că o să ajung ca asta. Dacă mă vede bucuroasă, zice: ce o fi acolo, mă duc și eu să văd. Cum a zis și

Mântuitorul: „*Veniți și vedeți pentru că ce e acolo e adevărat!*”.

V-am vorbit despre colegul acela al meu, filozof, care după revoluție a început și el să vorbească despre creștinism din cărți. A început să meargă și la biserică, dar nu se spovedea. Zicea: părintele nu o să priceapă nimic, mai bine o să-ți spun ție, că tu o să le înțelegi mai bine. La un moment dat l-am cam strâns cu ușa, l-am cam păcălit, și i-am zis: uite, dacă nu mergi să te spovedești, copiii ăștia - erau studenții cu care lucram noi - o să zică că ești fariseu, hai și tu, ca să le dai un exemplu bun. Săracul a mers. Zice: „Ce să fac!”. Și-a făcut lista păcatelor - după spovedanie, i-a găsit-o și nevasta în buzunar! - a citit acolo lista, de nu mai ieșea de sub patrafir. Apoi vine la mine transpirat și zice: „Bine, dar să nu-mi spui tu că e o Taină așa mare!”. Păi, eu ți-am zis să te duci s-o faci, acesta este cuvântul. Ce spui tu unui om, unui popă? Du-te mai întâi și vezi. Dacă nu o să vezi nimic, atunci să vii să zici, dar mai întâi du-te și vezi. Ai această bunăvoință să te duci să vezi. Mântuitorul așa a zis: „*Veniți și vedeți!*”

Vă rugăm să ne dați câteva exemple din experiența dumneavoastră în îngrijirea celor în suferință, cu referire la conlucrarea dintre harul lui Dumnezeu și activitatea medicului în vindecarea celor bolnavi.

Cu medicii am stat mai puțin de vorbă. Cunosco unul și bun care lucrează cu har: doctorul Chirilă pe care l-am tot „uzurpat”, i-am luat locul de câte ori trebuia să vină. Când îi intră un bolnav în cabinet el zice: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul, și dacă l-ai trimis pe omul acesta la mine, ajută-mă să-i fiu de folos”. Apoi face ce se pricepe și ce îi spune Dumnezeu.

În îngrijirea bolnavilor, eu am stat la pândă într-un fel, am fost acolo lângă ei. Sigur, asistența spirituală înseamnă să fii de față în spirit. Eu mă duc acolo și strig la Dumnezeu: „Doamne, dă-mi Duhul Tău că mie îmi miroase urât, că ăsta a făcut pipi și mie nu-mi place mirosul”. Sau: „Doamne, dă-mi putere că mie mi-e milă”; „Doamne, fii cu mine, că mi-e silă”; „Doamne, fii cu mine că uite, în loc să se bucure că am venit, îmi zice: ce cauți la

mine?”. Dacă strigăm la Dumnezeu, după aceea nu suntem decât martorii lucrării Lui.

Am intrat odată la un pacient: un domn deosebit și ca intelectual și ca lucrare în lume. A avut un accident cerebral și era o bucătică de om care trăia o regresie puternică, de nemărturisit în cuvinte cât de jalnică era. Când m-am uitat la el și am zis această rugăciune a mea, pe care o zic de obicei, am simțit cât îl iubește Dumnezeu și m-am speriat. Am simțit iubire către el, îmi venea să mă așez în locul lui ca să profit de asemenea iubire. Am zis: „Păi, dacă Dumnezeu îl iubește așa, o fi vrând ceva de la mine, să lucreze prin mine ceva”. Când stăteam lângă el - mă învățase părintele Sofian ce să fac - citeam din Psaltire, în gând, iar el striga la mine: taci din gură! Dar eu ziceam în gând. Într-o zi mi-a zis: ia zi tare! Acesta e un fel de a lucra. Nu există reguli, Duhul Sfânt nu are reguli, Dumnezeu nu are reguli. Ce zice Mântuitorul? *«Am fost bolnav și nu m-ați vindecat?»* „...și nu m-ați cercetat.” Eu mă duc și îl cercetez, cu ce? Cu puterea pe care mi-o dă Dumnezeu, altfel mai bine nu mă duc, căci așa mă duc, îi dau portocala și plec. E mereu ceva nou, sunt lucruri care nu vor fi vorbite. Fiecare bolnav e altfel, fiecare caz e altfel. Eu sunt altfel lângă altcineva.

Mă întreba astăzi o doamnă - acum mi-a venit gândul - ce cred despre deasa Împărtășanie? De fapt, nu ne împărtășim des sau rar. Niciodată nu ne împărtășim de două ori, pentru că nu mai sunt aceeași de la ultima Împărtășanie: s-au întâmplat atâtea cu mine, s-au achitat atâtea! Sentimentul meu e că nu m-am mai împărtășit niciodată, atât de mare e nevoia. Și cu omul la fel, și cu bolnavul la fel. Dacă am avea ochi vii, ne-am da seama că nu e același. Acel bolnav din patul doi nu mai e același, nici azi, nici mâine.

La Christiana, când veniți la Sfânta Liturghie, se simte iubirea pentru bolnavi, altfel e Sfânta Liturghie acolo. Când omul e în suferință, Dumnezeu e mai prezent, se face mai prezent. Se întâmplă minuni, dar uneori minunile sunt ascunse, nu le vedem. Sunt oameni care nu te primesc, te dau afară. Îi lași o iconiță cu o rugăciune pe spate, îi lași o

carte de rugăciuni acolo, și el

nu are putere, nici chef să arunce cu ea după tine; te întorci după o săptămână și zice: nu mai aveți una? Același om! Altul poate rămâne împietrit până în clipa morții, dar până moare trebuie încercat. Despre secunda aceea a morții, spun Sfinții Părinții că e lungă; atunci ne vedem întreaga viață, tot păcatul. Ce știu eu despre ce o să facă chipul Mântuitorului pus pe o carte, pe care el a refuzat să o citească? Ce, asta e poză ? Asta e icoană, și Dumnezeu e prezent și lucrează prin ea.

Mi-a zis cineva că aceasta e profanare, că bolnavul pune paharul pe ea, că pune oala pe ea. Dar până a pus oala l-a văzut chipul, nu? Ce știu eu, poate când o să-i ardă casa o să zică: Unde am văzut eu privirea asta blândă? Unde ești, Tu, Cel din icoana aceea, că parcă m-ai săgetat? Omul e mai adânc decât se vede la prima vedere. Așa să ne ajute Dumnezeu să fie lucrarea!

Nu vreau să mă întind prea mult, că o știți pe aceea cu predica. Era un tată cu un copil în brațe la predică și copilul a adormit. Când se scoală, părintele încă mai predica. Copilul l-a întrebat pe tatăl său: Tată, da', n-a terminat? Ei, a terminat demult, dar nu știe să se oprească.

O ultimă întrebare: cineva vă întreabă dacă la Christiana se pot vindeca oameni cu probleme psihice și ginecologice. Dacă, da, să-i spuneți cum ar putea să se înscrie. Ce alte consultații mai pot obține de la așezământul Christiana?

Spitalul Christiana, din nefericire, a devenit un spital obișnuit. Așezământul Christiana, din lucrarea vrăjmașului, s-a distrus din forma lui inițială - centrul de medicină socială cu spital pentru săraci, în care lucrau trei puteri în comuniune: **Biserica** - prin mănăstire; **societatea civilă, lumea** - prin organizația Christiana în care erau și preoți și **Statul** - prin Ministerul Sănătății. Vă dați seama ce s-a speriat diavolul când a văzut, așa, trei puteri mari împreună? Le-a dezbinat! Noi suntem mai talentați în a accepta dezbinarea diavolului.

Acum, așezământul Christiana nu a mai rămas decât cu Școala Postliceală Christiana de la București, cu Editura

Christiana și cu programe de la alte organizații nonguvernamentale: cu Pro Vita, cu copiii străzii, cu alte organizații. Din cauza ponegririi care a fost, nu am mai primit nici un fel de fonduri. Mănăstirea a rămas neridicăată. Spitalul cel mare pe care l-am conceput a rămas în paragină. Ministerul a devenit minister, spitalul a devenit spital. Doctorul Chirilă este medic creștin și este „nebun în Hristos”, nu așa cum scrie la cărți, dar așa cum poate fi cineva din vremea noastră. El face medicină creștină, deși o face cu bani, că altfel nu poate să-și plătească datoriile la bănci - după ce l-au dat afară din spital a trebuit să se privatizeze.

Dacă cineva nu are bani se poate duce. Știu precis că el poate să ajute la vindecarea acestor două afecțiuni. Sigur, femeile cu fibrom s-au vindecat; există o plantă pe care Dumnezeu a făcut-o și pe care doar el o folosește. Aduce multă ușurință. Toate remediile pe care le folosește sunt naturale și, mai mult decât atât, nu le folosește magic.

Dumnezeu a pus putere de vindecare în mușetel, de exemplu, dar nu mușetelul mă vindecă, ci puterea lui Dumnezeu din mușetel. Ar fi o blasfemie să nu bem ceai de mușetel, iar când îl bem, să zicem ca fetița din clasa a V-a. Am întrebat ce dovezi au ei, copiii din clasa a V-a, că Dumnezeu îi iubește. Unul a zis că are o mamă bună, altul că are 10 la școală, iar fetița a zis: mușetelul. Zic: Adică cum? Păi – zice - dacă a făcut mușetelul în ziua a treia și pe mine într-a șasea, înseamnă a știut că o să mă doară burtica și, atunci, a făcut dinainte mușetelul, s-a gândit la mine. Prin copii vorbește Duhul.

Afecțiunile psihice, majoritatea sunt vindecabile, pentru că sunt boli sufletești sau boli ale slăbiciunii trupesti. Toate darurile lui Dumnezeu sunt puse în argilă, în plante și în medicamentele pe care le mai facăștia chimic, în talentul lor. Toate acestea sunt darurile lui Dumnezeu, făcute concrete pentru noi. Să-l căutați pe doctor pentru că veți avea folos. Iar doamna doctor (soția doctorului Chirilă) e bună vindecătoare în alergii.

Cel mai important lucru e că acolo îl veți vedea pe Dumnezeu, veți vedea cum poate El să lucreze și printr-un medic. (decembrie 1998)

Se închină toți oamenii la același Dumnezeu?

Constantin Dan

Experiența pastorală din mediul urban arată preotului, atent la mișcările și mutațiile petrecute în sufletele păstoriților săi, o serie de fenomene de *apostazie ce ar trebui să provoace o adâncă îngrijorare*.

Unul dintre acestea este cel întâlnit tot mai des sub presiunea intensei propagande pro-ecumeniste la care suntem supuși în ultimii ani, anume: afirmația – și, deci, concepția – potrivit căreia „există un singur Dumnezeu, deci toți oamenii se închină (cred, se roagă) la același Dumnezeu”.

Monoteismul contemporan

„*Cred într-Unul Dumnezeu...*”. Așa începe mărturisirea de credință a „bine-credincioșilor”, „drept-slăvitorilor (măritorilor)” creștini ortodocși. Nu comentăm acum faptul că pentru cele mai multe nașe (nași) aceasta rămâne necunoscută integral, ci ne limităm la aspectul *monoteist*.

În zilele noastre pericolul politeismului pare a fi cu desăvârșire exclus. Și atunci tatăl minciunii cel viclean, vrăjmașul (satana) dă oamenilor următoarea sugestie, după logica sa drăcească. Precum în rai, el înfiripă în mintea oamenilor „slabi de înger” un dialog ca acesta:

- „ - Câți dumnezei există?
- Unul singur!
- Este acest Dumnezeu creatorul tuturor oamenilor?
- Da!
- Deci cui se închină (se roagă, cred) toți oamenii?
- *Acești aia, aceleiași Dumnezeu!*”

Și noul șarpe se retrage fericit pentru victoria obținută asupra acestor suflete înșelate ce cad, astfel, în cel mai greu păcat: blasfemia, hula împotriva Duhului Sfânt.

Lipsiți de cunoașterea celor mai elementare noțiuni ale credinței în care sunt botezați, a Sfintelor Scripturi și a învățăturilor Părinților, cufundați cu totul în preocupările și aspirațiile umaniste ale *acestei lumi*, credincioșii ce se numesc pe sine „ortodocși”, nu sesizează ilogica acestei concepții, fie ea chiar și cea a bunului simț.

Reluăm ecuația:

Dacă există *Un Dumnezeu*, atunci:

- El a creat *uni*-versul
- în *acest uni*-vers există o *singură* planetă locuită: pământul (aceasta este până în prezent *singura* certitudine, restul sunt simple speculații nedovedite);
- pe această *unică planetă locuită* există o *singură* specie umană („rasele” umane fac parte din aceeași singură specie) ce alcătuiesc laolaltă Omul (generic).

Legătura dintre Dumnezeu *Unic* și Om se cheamă religie (credință, închinare). Și atunci cum poate să fie altfel decât:

Un Dumnezeu - un Om - o credință (religie, închinare)

Această *unică, singură* credință este cea revelată (descoperită) de către Însuși Dumnezeu aleșilor Săi, păstrată și propovăduită până la sfârșitul veacurilor de către Sfânta Sa Biserică Sobornicească, Apostolească și Ortodoxă.

Pluralism religios

„Și atunci cum rămâne cu celelalte religii (credințe)?” Să punem mai departe această întrebare Duhului Sfânt, „Carele a grăit prin prooroci”, adică exact în Scripturile Vechiului Testament:

„*Să nu ai alți dumnezei afară de Mine!*” (Ieșirea XX, 3)¹.

„Cum așa? Dar ce, mai pot exista și alți dumnezei?”

Păi, se vede treaba că **da**, altfel de ce s-ar mai fi dat *întâia* poruncă din Decalog? De altfel, și aici, ignoranța este la locul ei: peste 80% din credincioși nu cunosc *toate* poruncile, ci cel mult cinci-șase. Fiind întrebați, ei încep de obicei cu: „*să nu ucizi*”, „*să nu furi*”, „*să nu minți*”, „*să nu curvești*”, și nu știu că aceasta este *prima și cea mai importantă dintre ele!*

Poporul ales primește, odată cu tablele Legii și poruncile, legiuirile și rânduielile ce au urmat, dreapta și *unica* religie (credință) a lui Dumnezeu:

„Păziți toate câte v-am spus și numele altor dumnezei să nu le pomeniți, nici să se audă ele din gura voastră” (Ieșirea XXIII, 13).

„Când va merge înaintea ta îngerul Meu, povățuitorul tău, și te va duce la Amorei, la Hetei, la Ferezei, la Canaanei, la Gherghesei, la Hevei și la Iebusei, și-i voi stârpi pe aceștia de la fața voastră, atunci să nu te închini la dumnezeii lor, nici să le slujești, nici să faci după faptele acelora, ci să-i zdrobești de tot și să strici stâlpii lor” (Ieșirea XXIII, 23-24).

„Că toți dumnezeii neamurilor sunt idoli” (Psalm 95, 5).

Cum ar suna astăzi poruncile acestea înfricoșate în cadrul unui „dialog ecumenic” gen „San Egidio” sau cele de la Asissi? Dar în „Charta Ecumaenica”?

„Nu vă înjugați la jug străin cu cei necredincioși, că ce însoțire are dreptatea cu fărădelegea? Sau ce împărtășire are lumina cu întunericul? Și **ce învoire este între Hristos și Veliar sau ce parte are un credincios cu un necredincios? Sau ce înțelegere este între templul lui Dumnezeu și idoli?**” (2 Corinteni VI, 14-16).

Creștinism, iudaism, islam: același Dumnezeu?

În ultimii ani în țara noastră, ca și în Occident de altfel, au pătruns tot mai mulți oameni de afaceri, evrei și musulmani (turci, arabi), ce au deschis tot felul de întreprinderi mixte și au contractat, cum era de așteptat, și mariaje mixte. Pe lângă aceasta, evenimente cum au fost: doborârea turnurilor din septembrie 2001

și răpirea ziariștilor din Irak, au fost intens mediatizate pe toate canalele de televiziune. În nenumărate talk-show-uri au apărut diverși musulmani și „creștini” ce au purtat un frățesc dialog pe teme religioase, manifestând ideea „închinării” la același Dumnezeu. Pentru românașii direct interesați în afacerile (mai mult sau mai puțin legale) și mariajele cu musulmani ce le aduc oarece bunăstare „pe planul acesta”, ca și pentru marea masă de ignoranți într-ale religiei, ideea prinde deja rădăcini.

Ca să fie clar odată pentru totdeauna, să auzim ce spune iarăși Duhul Sfânt, de data asta în Legea harului, Noul Testament, în care suntem botezați, noi, cei care potrivit propriului legământ de bună voie și nesiliți de nimeni ne-am lepădat de 3 ori „de satana și de toți slujitorii lui” și ne-am unit cu Hristos, crezând Lui ca unui Împărat și **Dumnezeu**:

*„Nu am scris vouă ca și cum nu ați ști adevărul, ci ca și cum ați ști pre el și cum că toată minciuna din adevăr nu este. Cine este mincinosul, fără numai cel ce tăgăduiește că Iisus este Hristos? Acesta este antihrist, care tăgăduiește pre Tatăl și pre Fiul. Tot cel ce tăgăduiește pre Fiul, nici pre Tatăl nu are, iar cel ce mărturisește pre Fiul și pre Tatăl are. Drept aceea voi, ce ați auzit dintru început, întru voi să rămâie. Și de va rămânea întru voi ce ați auzit dintru început, și voi în Fiul și în Tatăl veți rămânea. Și aceasta este făgăduința carea însuși au făgăduit nouă, viața cea vecinică. Acestea am scris vouă **pentru cei ce înșală pre voi.**” (1 Ioan II, 21-26)*

Despre evrei și religia lor **actuală** – iudaismul - nu credem că mai trebuie făcută vreo demonstrație: sunt urmașii celor ce L-au contestat pe Domnul Iisus ca fiind Hristos (Mesia) și L-au osândit la răstignire pentru „hula” de a Se fi socotit pre Sine **Fiul lui Dumnezeu**.

Să vedem acum ce zice așa-numita „carte sfântă” – Coranul – despre Iisus Hristos, Dumnezeu-Fiul:

„Allah Preaînaltul a grăit în această privință: “O, voi oameni ai Cărții! Nu exagerați în privința religiei voastre și

nu spuneți despre Allah alta decât numai adevărul! Mesia Isus, fiul Mariei, este trimisul lui Allah, cuvântul Său pe care El l-a transmis Mariei și un duh de la El. Credeți, așadar, în Allah și în trimișii Săi! Și nu spuneți “Trei!” Opriti-vă, de la aceasta și va fi mai bine pentru voi! Allah nu este decât un Dumnezeu unic! ***El este prea înalt pentru a avea un fiu!***” (4, Surat An-Nisa:171).

„Și a mai grăit Allah Preaînaltul: ***“Necredincioși sunt aceia care zic: “Dumnezeu este Mesia, fiul Mariei”***. Spune: “Cine L-ar putea împiedica pe Allah dacă ar voi să-i facă să piară pe Mesia, fiul Mariei, ca și pe mama lui și pe toți care se află pe pământ?” (5, Surat Al-Ma. ida:17)”²

Capitolul VI continuă cu șirul blasfemiilor antihristice ale mincinosului profet, de trei ori anatema (blestemat) fie el, numele și „învățătura” lui diavolească!

Mult mai grav a fost faptul că, de multe ori la televiziune, reprezentanți ai Ortodoxiei (nu vrem să le dăm numele spre nu-i face mai de ocară), în loc să apere credința în felul Sfinților Părinți și Mărturisitori, adică duhovnicește și nepătimaș, s-au miorlăit în fața telespectatorilor, arătând cât de prieteni, dacă nu chiar frați, pot fi creștinii și musulmanii, ce ar avea chiar precepte religioase comune!

Frați români, clerici și credincioși! Oare Sfinții Mucenici Brâncoveni și o sumedenie de alți creștini necunoscuți, în zadar și-au vărsat sângele lor?

Să auzim încă o dată ce le grăiește Duhul Sfânt, mai întâi jidovilor din vremea Mântuitorului, apoi urmașilor lor iudaști, și apoi, și musulmanilor:

„Eu, ceea ce am văzut la Tatăl Meu, grăiesc; și voi, ceea ce ați văzut la tatăl vostru, faceți.

Răspuns-au și au zis lui: Tatăl nostru, Avraam este. Zis-au lor Iisus: de ați fi fost fii ai lui Avraam, lucrurile lui Avraam ați fi făcut. Iar acum Mă căutați să Mă omorâți pe Mine, Om care adevărul am grăit vouă, care am auzit de la Dumnezeu; aceasta Avraam n-a făcut.

Voi faceți lucrurile tatălui vostru. Zis-au drept aceea Lui: noi din curvie nu suntem născuți; un Tată avem, pe Dumnezeu.

Zis-a lor Iisus: de ar fi fost Dumnezeu Tatăl vostru, M-ați fi iubit pe Mine; că Eu de la Dumnezeu am ieșit și am venit; că n-am venit de la Mine Însuși, ci Acela M-a trimis. Pentru ce glasul Meu nu-l cunoașteți? Căci nu puteți să auziți cuvântul Meu.

Voi din tatăl diavolul sunteți, și poftele tatălui vostru voiți să faceți. Acela ucigător de oameni a fost din început, și întru adevăr n-a stătut, că nu este adevăr întru dânsul. Când grăiește minciună, dintru ale sale grăiește; că mincinos este, și tatăl ei. Iar Eu căci adevărul grăiesc, nu credeți Mie.

Cine dintru voi Mă vădește pe Mine pentru păcat? Iar dacă adevărul grăiesc, pentru ce voi nu credeți Mie?

Cela ce este de la Dumnezeu, graiurile lui Dumnezeu ascultă; pentru aceasta voi nu ascultați, că nu sunteți de la Dumnezeu.

Răspuns-au iudeii, și I-au zis Lui: oare nu zicem noi bine că samarinean ești Tu, și drac ai?

Răspuns-au Iisus: Eu drac n-am; ci, cinstesc pe Tatăl Meu, și voi Mă necinstiți pe Mine. Iar Eu nu caut slava Mea; este Cela ce caută și judecă.

Amin, amin, grăiesc vouă, de va păzi cineva cuvântul Meu, nu va vedea moartea în veac.

Deci, au zis Lui iudeii: acum am cunoscut că ai drac. Avraam a murit, și proorocii; și Tu zici: de va păzi cineva cuvântul Meu, nu va gusta moartea în veac. Au doară Tu mai mare ești decât părintele nostru Avraam, care a murit? Și proorocii au murit; cine te faci Tu pe Tine?

Răspuns-a Iisus: de Mă slăvesc Eu pe Mine singur, slava Mea nimic nu este; este Tatăl Meu, care Mă slăvește pe Mine; pe care, voi ziceți că Dumnezeul vostru este, și nu L-ați cunoscut pe El; iar Eu Îl știu pe El; și de voi zice că nu-L știu pe El, voi fi asemenea vouă mincinos; ci, Îl știu pe El, și cuvântul Lui (Îl) păzesc.

Avraam, părintele vostru, a fost bucuros ca să vadă ziua Mea; și a văzut, și s-a bucurat.

Deci, au zis iudeii către Dânsul: cincizeci de ani încă nu ai, și pe Avraam l-ai văzut,

Și au zis lor Hristos: amin, amin, grăiesc vouă: mai înainte de a se face Avraam, Eu sunt.

Deci, au luat pietre ca să arunce într-Însul; iar Iisus S-a ascuns, și a ieșit din biserică, mergând prin mijlocul lor, și a trecut așa” (Ioan VIII, 38-59).

Dar, măcar toți „creștinii” se închină la același Dumnezeu?

„Părinte, am înțeles cât de cât cu jidovii și harapii, dar ce ne mai spui atunci despre frații noștri catolici și armeni (anglicani, lutherani, reformați, etc.)? Ei Îl recunosc pe Iisus ca Hristos și Mântuitor, ba chiar cred și sunt botezați **ca și noi** în numele Sfintei Treimi!”

Cum să nu spui acestea, atunci când nu cunoști nici dogmele, canoanele și liturgica ortodoxe și nici rătăcirile celorlalți, ale „răucredincioșilor creștini”, eterodocșii de toate felurile?!

O, Doamne Duhule Sfinte, ce ne răspunzi aici?

„*Un Domn, o credință, un Botez*” (Efeseni IV, 5);

„Cred **într-una** sfântă, sobornicească și apostolească Biserică, mărturisesc **un Botez** întru iertarea păcatelor...”

Iarăși, același scurt-circuit logic diavolesc ecumenist. Deci, cum vor putea mai multe „biserici” **diferite** ce mărturisesc **diferite** credințe și au **diferite** botezuri, și clerul și credincioșii lor, să creadă și să se închine **aceluiași** Dumnezeu?

De pildă, armenii, coptii și unii sirieni fiind monofiziți, mărturisesc un Hristos cu *o singură natură, voință și lucrare*. Așa făcând, **s-au rupt de Biserică și au fost dați** anatemei de către patru Sinoade ecumenice!

Închinarea noastră, a ortodocșilor măcar, așa cum

învață și copiii la școală, arată, prin degetele inelar și cel mic de la mâna dreaptă, că noi credem și mărturisim: Un Domn, **cu două** naturi, voințe și lucrări (divină și umană)! Este Acesta același Hristos cu al monofiziților?

Catolicii, sau mai bine zis papistașii, spun așa: „Spiritul (Duhul) Sfânt... carele din Tatăl și din Fiul (*Filioque*) purcede...”, iar închinarea lor, mărturisind această „dogmă” blestemată, se face *invers*, și după ei urmează, cu aceeași închinare, anglicanii și protestanții. Inversarea oare nu este procedeu magic, adică satanic?

Frate creștine ortodox, Același Dumnezeu se mărturisește aici? Aceeași Sfântă Treime?

Atât și ar fi fost de ajuns ca să vedem că nu ne închinăm la același Dumnezeu. Cine vrea mai multe deosebiri, să se ostenească și să caute, și va găsi că începând de la 1054 și până astăzi deosebirile dogmatice, canonice și liturgice s-au înmulțit neconținut, **ajungând la câteva zeci**, și nu mici și neînsemnate, ci **chiar mari și decisive!**

În încheiere, să lămurim turma noastră cuvântătoare (înțelegătoare), ce fel de „dumnezeu” este acela la care se închină toți oamenii și cine sunt aceia care-l propovăduiesc:

„Care este atunci *„religia asupra căreia toți oamenii au căzut de acord?”* Este oare vorba despre creștinism? Să-l urmărim pe masonul francez Albert Lantoine care scria: „Părerea generală este că fondatorii francmasoneriei au vrut să creeze o *punte de legătură între culte...*”

...Să reținem faptul că în jurul anului 1730, *numeroși evrei șefarzi* intră în lojile londoneze. De altfel, se știe că Anderson nu se opunea *admiterii musulmanilor sau adepților hinduismului*. Suntem îndreptățiți să presupunem că „*religia asupra căreia toți oamenii au căzut de acord*” este *religia naturală* la care poate subscrie orice om cu bunăvoință...

...Religia naturală, pe care omul luminat o descoperea datorită rațiunii sale, excludea *dogmele*, *teologia*,

autoritatea oricărei Biserici.”³

„Citind aceste opt criterii, remarcăm faptul că masoneria considerată legitimă și autentică este, înainte de toate, teistă... pentru a intra în rândul acesteia, trebuie să credem într-un Dumnezeu care și-a revelat voința oamenilor și să depunem jurământ pe *cartea sfântă a religiei de care aparținem: Biblia pentru creștin, Coranul pentru musulman, etc.*”⁴

„...**atrăgând în rândurile sale adepți ai diverselor religii, masoneria „voia să pună pe picior de egalitate toate formele religioase”**”.⁵

„Viziunea francmasonilor asupra lumii este marcată de subiectivism și relativism. Relativitatea oricărui adevăr atrage respingerea fundamentală a tuturor pozițiilor dogmatice și este incompatibilă cu conceptul catolic⁶ de „adevăr”. Marele Arhitect al Universului este un concept deist nedeterminat, deschis oricărei puteri de înțelegere. *Toate religiile sunt puse pe picior de egalitate*”.⁷

„Biserica Ortodoxă Greacă s-a opus întotdeauna francmasoneriei, dar patriarhul ortodox al Constantinopolului, Athenagoras I (1886-1972) făcea parte din aceasta”.⁸

Așa că, frate creștine ortodox, ierarh, preot sau mirean, ori-ori... Nu se poate sluji la doi stăpâni...

NOTE

¹ Citatele din *Biblia 1914*

² Se poate găsi pe internet la locația: <http://www.islam.ro/C-cap6.htm>

³ Luc Nefontaine, *Francmasoneria*, Ed. „Diogene”, pp. 19-20, 29

⁴ *Ibid.*, p. 41

⁵ *Ibid.*, p. 91. Aici este dezvăluită adevărata sorginte a ecumenismului actual!

⁶ și ortodox

⁷ *Ibid.*, p. 95

⁸ *Ibid.*, p. 100

Rugăciunea lui Iisus

și impactul ei asupra lumii secularizate de azi

Drd. Stelian Gomboș – Thessalonic – Grecia

Astăzi, a vorbi despre rugăciune, într-o lume în care avem atât de multe alte preocupări mult mai “palpabile și mai rentabile”, constituie, de cele mai multe ori, un “nonsens” datorită gândirii noastre foarte pragmatice în urma căreia așteptăm, în cel mai scurt timp, lucruri și rezultate foarte “concrete” și foarte “eficiente”!... Pentru foarte mulți dintre noi, cei așa-ziși credincioși, a ne ruga înseamnă a depune un efort prea mare și pentru o lungă durată (de fapt, ar trebui pentru toată viața) pentru care noi nu prea avem timp sau, mai bine zis, nu reușim să ne facem suficient timp!... Ne comportăm în acest fel în raport cu rugăciunea fiindcă foarte mulți dintre noi, nu (re)cunoaștem autenticul motiv și scop al vieții noastre pe acest pământ!...

În altă ordine de idei nevoia de rugăciune a omului credincios este în afară de orice îndoială. Cu cât este mai puternică credința, cu atât este mai puternică și nevoia sa de rugăciune. Dar, în societatea de astăzi constatăm o slăbire a credinței. Prin urmare și un fel de indiferență față de rugăciune. Poate că noțiunea de societate secularizată nu indică, totuși, o societate total necredincioasă, ci o societate în care majoritatea membrilor nu mai practică rugăciunea decât foarte rar, în momente excepționale.

„Pentru cel care dorește să-și mențină vigoarea credinței prin rugăciune se pune, astăzi, o dublă problemă: aceea de a-și apăra credința împotriva influențelor nefaste a unui mediu slăbit în credință, și aceea de a apăra practica rugăciunii în cadrul unei societăți care a pierdut în mare parte uzul rugăciunii. În timp ce omul de odinioară găsea în mediul social un factor prin care își întărea credința și practica rugăciunii, astăzi acest mediu este un factor de răcire, un factor împotriva căruia cel care vrea să-și mențină credința și rugăciunea

trebuie să se apere”, ne relatează părintele Dumitru Stăniloae în lucrarea sa: *“Rugăciunea lui Iisus și experiența Duhului Sfânt”*.

Astăzi, omul credincios trebuie să caute, într-o mare măsură, el însuși motivații care să-i poată susține credința și propria sa practică a rugăciunii. Și tocmai acest lucru ar putea face credința sa mai profundă și rugăciunea sa mai fierbinte, dat fiind că, într-o mare măsură, ele nu mai sunt susținute de mediul social. Prin urmare, omul care reușește să-și întărească credința și rugăciunea prin motivații personale, reflectate, poate deveni el însuși un focar pentru întărirea credinței și înnoirea rugăciunii în mediul său social. Prin aceasta el poate ajuta societatea să iasă din viața superficială, saturată de continuă plictiseală și permanentă monotonie, care sunt două din cauzele slăbirii credinței și a rugăciunii; cu alte cuvinte - spune tot părintele Stăniloae în aceeași lucrare – el o poate ajuta să regăsească un conținut mai substanțial, să-și întărească rădăcinile adânci înfigându-le într-o mai mare profunzime a vieții, fără de care existența umană este de o uniformitate monotonă și lipsită de semnificație.

O trăsătură caracteristică a acestei societăți este aceea că omul se simte în ea mult mai singur decât în societatea de ieri, în care nu lipsea preocuparea pentru Dumnezeu. Credinciosul simte astăzi nevoia de a se ruga poate mai mult decât în trecut, pentru că prin rugăciune se salvează de singurătatea care este atât de greu de suportat. *“El găsește în rugăciune mijlocul de a fi în comuniune cu Dumnezeu. Îl are în rugăciune pe Dumnezeu Însuși în dialog cu el prin toate lucrurile, și el însuși Îl vede și Îl înțelege pe Dumnezeu prin toate. Cel ce se roagă ia cunoștință de rădăcinile sale în realitatea personală, infinită a lui Dumnezeu și nu se lasă pradă valurilor superficiale ale vieții, ale unei vieți închise doar în orizontul pământesc. Își poate umple viața cu un conținut infinit...”*, susține același părinte în aceeași lucrare.

În Ortodoxie se practică o formă de rugăciune permanentă, rugăciunea inimii sau a minții pe altarul inimii ori a sensibilității pline de iubire și de milă în care se află Hristos cu iubirea și cu mila Sa. Este adevărat că în această rugăciune pare că cerem mila lui Hristos numai pentru persoana noastră: *“Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul”*. Se pare, așadar, că prin aceasta ne interesăm doar de noi înșine. Dar, în măsura în care mă consider păcătos, în mod sigur mă gândesc la toate păcatele pe care le-am săvârșit față de Dumnezeu și față de frații (semenii) mei, deci mă rog, în

virtutea dorinței de realizare a comuniunii, și pentru relații mai bune cu aceștia sau pentru ca ei să nu rămână pentru totdeauna afectați de nedreptățile mele față de ei. În acest sens, *Sfântul Isaac Sirul* spune: *“Cel care, pomenind pe Dumnezeu, cinstește pe tot omul, află ajutor de la tot omul prin voința cea ascunsă a lui Dumnezeu. Și cel ce îl apără pe cel nedreptățit îl are pe Dumnezeu luptând pentru sine. Cel ce-și dăruiește brațul său spre ajutorul aproapei primește brațul lui Dumnezeu în ajutorul său”*.

Rugăciunea este, așadar, un factor de însănătoșire și întărire spirituală a ființei mele, dar și o însănătoșire și consolidare a coeziunii sociale într-un plan mai profund. Cel ce se roagă îi are pe ceilalți în inima lui, iar ei simt aceasta și vin spre el. *Sfântul Serafim de Sarov* a spus: *“Împacă-te cu Dumnezeu și mulți oameni vor veni să se împace cu tine”*. Reproducând aceste cuvinte, *arhimandritul Gheorghios Kapsanis* - Egumenul Mănăstirii Grigoriu din Sfântul Munte Athos adăuga: *“În tradiția isihastă a Bisericii se observă că, pe măsură ce Părinții care se împăcau cu Dumnezeu și se afluau în pustie, mulțimi tot mai numeroase veneau la ei pentru binele lor”*. Rugăciunea lui Iisus - *“Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul”* - se poate rosti oricând și oriunde, potrivindu-se la fel de bine și nevoitorului din pustie, și creștinului care viețuiește în tumultul cetății. Căci amândoi poartă același război nevăzut, cu aceleași *“duhuri ale răutății”* (cf. Efes. 6, 12), și amândoi au trebuință de aceeași armă nebiruită: numele lui Iisus pentru care ambii trebuie să se *“roage neîncetat”* deoarece au de atins aceeași țintă: a mântuirii sufletului și a trupului!

Problema care a frământat spiritualitatea răsăriteană se rezumă la această întrebare: Cum să te rogi neîncetat? Cum să fii nu doar un om care participă în fiecare duminică sau mai des la Sfânta Liturghie, la Slujba Euharistică, ci, potrivit îndemnului paulin citat mai sus să fii un *“om euharistic?”* Nu doar un om care sfințește timpul, rugându-se la principalele *“ceasuri”* ale zilei, ci un *“om liturgic”*, capabil să sfințească fiecare moment. Un răspuns potrivit ar fi să faci totul având sentimentul prezenței lui Dumnezeu, fiind cu recunoștință față de El și cu dragoste și grijă față de aproapele. *“În orice gând sau faptă prin care sufletul aduce închinare lui Dumnezeu, el se află cu Dumnezeu”* - spune *Sfântul Macarie cel Mare*. Rugăciunea neîncetată, potrivit *Sfântului Maxim Mărturisitorul*, *„este să-ți silești sufletul către Dumnezeu, cu*

multă evlavie și cu multă dragoste..., să te încredințezi lui Dumnezeu în toate faptele și în tot ce ți se întâmplă”.

Unul dintre interlocutorii Pelerinului Rus îi explică acestuia că rugăciunea lăuntrică este celebrarea însăși a vieții și a universului, entuziasmul care poartă toate lucrurile către plenitudine și către frumusețe și că este de datoria omului să descătușeze acest suspin universal al Duhului. Părintele Stăniloae spunea, tot așa, că trebuie să primim lumea ca pe un dar al lui Dumnezeu, pe care toți laolaltă să I-L înapoiem, după ce am pus pe ea pecetea iubirii noastre creatoare. Toate acestea sunt adevărate, toate sunt importante. Dar, dacă nu vrem să rămânem în stadiul de bune intenții, ne trebuie o unealtă prin care să le putem pune în practică. Iar aceasta este *rugăciunea lui Iisus*. Și pentru aceasta trebuie să pornim la drum căci orice destin creștin este un pelerinaj către “locul inimii”, unde Domnul ne așteaptă, către care ne atrage. Călătoriile nu fac decât să exprime, să înlesnească, prin întâlnirile prilejuite, prin înrăuirile resimțite, această călătorie lăuntrică. Căutăm omul, oamenii care să ne dea „cuvinte de viață”, care să ne trezească la ceea ce ne este cel mai apropiat și, totuși, atât de departe... Iată, Pelerinul a întâlnit un astfel de om: “Am intrat în chilia lui, iar bătrânul mi-a spus: “*Rugăciunea lui Iisus lăuntrică și neîncetată este chemarea continuă și neîntreruptă a Numelui lui Iisus, cu buzele, cu inima și cu mintea, având simțământul prezenței Sale, oriunde și oricând, chiar și în timpul somnului. Ea se exprimă prin cuvintele: Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-mă. Cel care se obișnuiește cu această chemare dobândește o mare mângâiere și nevoia de a o rosti mereu. După câțva timp, nu mai poate trăi fără această rugăciune, care curge în el de la sine, pretutindeni, mereu*” - conform relatărilor din cartea “Povestea unui Pelerin” - “Doamne, Iisuse Hristoase” sau “Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu”, se spune odată cu inspirația; “Miluiește-mă” sau “Miluiește-mă pe mine, păcătosul” odată cu expirația. Aceasta se face odată cu lepădarea de sine, din dragoste. Astfel vom ajunge a vorbi de rugăciunea neîntreruptă.

La unii mari Părinți duhovnicești rugăciunea lui Iisus devine „spontană”, „neîncetată”. Chemarea Numelui Său se identifică cu bătăile inimii. Ritmul însuși al vieții, respirația, bătaia inimii, este ceea ce se roagă în ei sau, mai curând, în perspectiva începutului și sfârșitului, se recunoaște ca fiind rugăciune. Dar, îndeosebi în zilele noastre, aceasta nu trebuie voit, ci descoperit printr-

o smerită lepădare de sine, într-o

încredere deplină, prin har. *“Atunci când Duhul Se sălășluiește în cineva, acesta nu se mai poate opri din rugăciune, căci Duhul nu încetează de a Se ruga în el. Fie că doarme sau este treaz, rugăciunea nu se mai desparte de sufletul său. În timp ce doarme, mănâncă, bea, muncește, mireasma rugăciunii se răspândește din sufletul său. De acum înainte nu se mai roagă în anumite momente, ci mereu. Mișcările minții curățite sunt glasuri tăcute care cântă, în taină, o cântare Celui nevăzut”* - spune Sf. Isaac Sirul. Iar pelerinul ne mărturisește: *“M-am învățat atât de bine cu rugăciunea inimii, încât o lucrăm neîncetat, iar, în cele din urmă, am simțit că mergea de la sine, fără nici o lucrare din partea mea; rugăciunea izvora în mintea și în inima mea nu numai când eram treaz, ci și când dormeam, și nu s-a mai întrerupt nici o clipă”*.

“Actului rugăciunii îi urmează starea de rugăciune. Iar starea de rugăciune este adevărata fire a omului, adevărata fire a ființelor și a lucrurilor. Lumea este rugăciune, celebrare, așa cum o arată atât de admirabil Psalmii și Cartea lui Iov. Dar această rugăciune tăcută are nevoie de gura omului pentru a răsună. Este ceea ce anumiți Părinți greci numesc “contemplarea firii”: omul adună rațiunile (logoi) lucrurilor, esențele lor spirituale, nu pentru a și le însuși, ci pentru a le aduce lui Dumnezeu, ca pe o jertfă din partea creației. Vede lucrurile structurate de Cuvânt, însuflețite de Duhul vieții și al frumuseții tinzând către Obârșia paternă, care le primește, în distincția lor. “Căci unirea, desfășurând separarea, nu dăunează câtuși de puțin deosebirii” spune Sf. Maxim Mărturisitorul” - relatare din lucrarea *“Rugăciunea lui Iisus”* a lui Olivier Clement.

Rugăciunea lui, Iisus deșteaptă în inimă o dragoste fără margini. *“Ce este, oare, o inimă iubitoare?”* se întreabă Sf. Isaac Sirul. Și iată cum răspunde: *“Este o inimă care arde de dragoste pentru toată zidirea, pentru oameni, pentru păsări, pentru fiare, pentru diavoli, pentru toate făpturile... Iată de ce un astfel de om se roagă neîncetat... chiar și pentru dușmanii adevărului, și pentru cei care-i fac rău... se roagă chiar și pentru șerpi, însuflețit de mila nesfârșită care ia naștere în inima celor care se unesc cu Dumnezeu!”*. Și tot el: *“Ce este cunoașterea? - Simțul vieții nemuritoare. Și ce este viața nemuritoare? - Să simți totul în Dumnezeu. Căci dragostea vine din întâlnire. Cunoașterea legată de Dumnezeu unifică toate dorințele. Iar pentru inima care o dobândește, ea este* numai dulceață revărsându-se

pe pământ. Căci nimic nu se poate asemui cu dulceața cunoașterii lui Dumnezeu, Care a semănat ale Sale în toate cele ce sunt, încât prin ele, ca prin niște deschizături, să Se arate minții într-o lumină a înțelegerii, cucerind-o, luminând-o și atrăgând-o spre Sine”, după cum aflăm scris în *Filocalia* – vol. 8, pag. 421.

Totul culminează cu adevărata iubire de aproapele. Mă gândesc la acel frumos text al unui “nebun pentru Hristos” rus de la începutul veacului XX: *“Fără rugăciune, toate virtuțile sunt ca niște copaci fără pământ; rugăciunea este pământul care îngăduie tuturor virtuților să crească... Ucenicul lui Hristos trebuie să trăiască numai prin Hristos. Atunci când îl va iubi în așa măsură pe Hristos, va iubi fără îndoială și toate fapăturile lui Dumnezeu. Oamenii cred că mai bine trebuie să-i iubești pe oameni și apoi pe Dumnezeu. Și eu am făcut așa, dar nu ajută la nimic. Dar când, dimpotrivă, am început să-L iubesc pe Dumnezeu, în această iubire pentru Dumnezeu mi-am aflat aproapele. Și în această iubire pentru Dumnezeu, vrăjmașii mi-au devenit și ei prieteni, fapături ale lui Dumnezeu”*, după cum aflăm consemnat în aceeași carte a lui Olivier Clement.

Drept măritorii noștri Părinți subliniază faptul că trebuie evitată proiectarea propriului tău psihism asupra celuilalt. Trebuie să-l înțelegi pe celălalt într-o deplină lepădare de sine, până când ajungi să afli în el chipul lui Dumnezeu. Atunci descoperi cât de mult poate fi întunecat, deformat acest chip de către puterile răului. Atunci poți vedea inima omului ca loc în care binele și răul, Dumnezeu și diavolul, duc o luptă neîncetată. În această luptă trebuie să se intervină, nu prin forță exterioară, care nu poate duce decât la acel “coșmar al binelui nefast, cu sila” de care vorbea Berdiaev, ci prin rugăciune. Poți interveni dacă-ți pui toată încrederea, dacă te lepezi de orice dorință interesată, dacă, asemenea lui David, îți arunci armele și intri în luptă fără altă armă decât Numele Domnului. Și atunci Numele, devenit Prezență, ne inspiră cuvintele, tăcerile, gesturile cu adevărat necesare.

Celor care ajung în această “stare de rugăciune”, totul le este “înapoiat însutit”: *“Ei cunosc transfigurarea erosului, căutată cu atâta disperare de adepții freudo-marxismului! Percep cu o “plenitudine” extraordinară taina ființelor și a lucrurilor, fața ascunsă a lumii. Primesc harismele paternității spirituale, darul vindecării, darul proorociei...”* găsim relatat tot în lucrarea lui Olivier Clement.

Andrei Scrima, în cartea sa "Despre Isihasm", citându-l pe Sfântul Ioan Casian, susține că "pot contempla divinitatea numai aceia care, cu ochi foarte puri, se înalță deasupra acțiunilor și gândurilor joase și pământești, se retrag și urcă împreună cu El (cu Hristos), pe acel munte înalt al singurătății, acolo unde Iisus Hristos, desfăcând sufletele din tumultul pasiunilor și separându-le din amestecul tuturor viciilor, le statornicește într-o credință vie și le face să urce pe cea mai înaltă culme a virtuților, unde El își arată, mai apoi neacoperită, slava și strălucirea chipului Său, celor care au ochii inimii destul de puri pentru a le contempla..."

Mintea unită cu inima, accede la o formă înnoită de înțelegere, la o gândire plină de pace și de dragoste, purtată de rugăciune, căci de acum înainte aceasta nu se mai întrerupe în timpul gândirii. Practica invocării Numelui lui Iisus nu are, contrar unor păreri, nimic antiintelectual: ea răstignește și învie mintea. Inima, eliberată fiind de închipuiri, ajunge să producă în ea însăși tainice și sfinte gânduri, așa cum pe o mare liniștită vezi peștii mișcându-se și delfinii dănuind.

În rugăciunea curată este vorba de unirea minții (nous) cu inima. Nu trebuie ca mintea să rămână singură, nici ca inima să rămână singură. O rugăciune care se face numai cu mintea este o rugăciune rece; o rugăciune care se face doar cu inima este pur sentimentală, care ignoră tot ceea ce Dumnezeu ne-a dat, ceea ce ne dă și ne va mai da în Hristos: *"Este o rugăciune fără orizont și fără perspectivă, o rugăciune în care nu știm de ce să-i mulțumim lui Dumnezeu, pentru ce Îl laudăm, nici ce să-i cerem. Omul care se roagă are sentimentul că se pierde într-un infinit impersonal. E un sentiment care ignoră faptul că el face experiența unui Dumnezeu personal. Și, deci, nu este rugăciune"*, afirmă părintele Dumitru Stăniloae.

Trebuie să precizăm, încă o dată, că această întâlnire a minții cu inima nu se face prin ridicarea inimii în minte, ci prin coborârea minții în inimă! Aceasta înseamnă că nu inima își află odihna în minte, ci, mai degrabă, mintea își află odihna în inimă, adică în adâncul inimii strâns unite cu adâncul lui Dumnezeu, obiectul căutării sale.

Uneori, celor înduhovniciți li se dezvăluie tainele începuturilor și ale sfârșitului omenirii și universului. Ei participă la trecerea istoriei către Împărăție, la nașterea noului

comuniunea “păcătoșilor conștienți”, cei care se roagă pentru mântuirea tuturor. Dacă Biserica a condamnat apocatastaza origenistă, ca certitudine doctrinară și ca automatism cvasiciclic, ea a încredințat, în schimb, celor înduhovniciți, taina rugăciunii pentru mântuirea universală.

“Rostind în rugăciunea lui Iisus, ‘miluiește-mă’, ne amintim că nu te mântuiești de unul singur, ci numai în măsura în care devii o persoană în comuniune, care nu mai e despărțită de nimic. Cel care invocă Numele devine prietenul Mirelui, se roagă ca toți să fie uniți cu Mirele: ‘Acela trebuie să crească, iar eu să mă micșorez’. Nu mai vorbește de iad decât pentru el însuși, cu o smerenie fără margini. Ca acel cizmar din Alexandria, care i-a dat o lecție Sfântului Antonie, dezvăluindu-i că se roagă ca toți să fie mântuiți, el fiind singurul care merită să fie osândit. Ca Sf. Simeon Noul Teolog care spunea că trebuie să-ți privești toți semenii ca pe niște sfinți și să te consideri drept singurul păcătos, ‘spunându-ți că în ziua judecății toți vor fi mântuiți, numai tu vei fi osândit’, ne spune tot Olivier Clement. Și atunci, Domnul i-a spus starețului Siluan: ‘Ține-ți mintea în iad și nu deznădăjdui’.

Această întâlnire în iubire dar și acest sentiment al diferenței infinite dintre Dumnezeu și mine, această necesitate a milei lui Dumnezeu pe care o simte omul, se exprimă în rugăciunea lui Iisus. Inima este izvorul sentimentelor, deci și al iubirii. Iar iubirea înseamnă întâlniri cu celălalt. Și fiindcă iubirea este animată de un avânt infinit, ea nu ar putea fi pe deplin satisfăcută decât în întâlnirea cu Dumnezeu, Cel infinit.

Părintele Stăniloae în lucrarea deja citată ne spune că “în întâlnirea cu Dumnezeu - Infinitul este perceput ca o bucurie nesfârșită, ca o lumină. Exprimându-le prin cuvinte, omul sugerează această bucurie care depășește orice limite. Deși încă foarte slab, cuvintele rugăciunii lui Iisus exprimă acest sentiment de bucurie, de recunoștință și de smerenie infinită. Dar lucrul principal nu e să rostim cuvinte. Principalul se află în această experiență a bucuriei, a recunoștinței, a iubirii, a smereniei și chiar a durerii nesfârșite care provoacă păcatul. Cuvintele nu mai formează un obiect de reflexie pentru cel care le pronunță. Ele nu se mai interpun între om și Dumnezeu, ci prin ele omul se adresează lui Dumnezeu Care este de față. Prezența lui Dumnezeu copleșește totul”.

Așadar, trecând noi prin gama aceasta de stări sufletești, la ce ajungem? Cu ce ne alegem? Ce roade culegem? Liniște

aducătoare de bucurie și reconfortare sufletească, împăcare cu Dumnezeu și cu sine. Minunea rugăciunii nu constă atât în împlinirea ei, în înduplecarea lui Dumnezeu, ci în atingerea tainică ce se efectuează între sufletul nostru limitat și Duhul nemărginit al lui Dumnezeu. “Inima omului se află într-o stare prielnică primirii harului și binecuvântărilor lui Dumnezeu. Din această atingere odrăslesc o serie de transformări binefăcătoare în ființa noastră. Rugăciunea se face între noi și Dumnezeu în viața noastră umană. În adâncurile serafice ale interiorului nostru se produce, prin rugăciune, o comuniune discretă și rodnică între noi și Dumnezeu. Fără această relație personală cu Dumnezeu prin rugăciune, credința rămâne o convingere teoretică, cultul o lucrare de formă externă. Fără rugăciune, lucrările noastre morale îi lipsește profunzimea religioasă, fără rugăciune iubirea lui Dumnezeu nu se manifestă în toată plenitudinea ei, se deschide un abis între Dumnezeu și om”, reliefează părintele Ioan Bunea în cartea sa *“Psihologia Rugăciunii”*.

Ținând seamă de faptul că, prin rugăciune, omul pășește înaintea lui Dumnezeu, pentru a vorbi cu El despre sufletul său, despre desăvârșirea și despre mântuirea sa, rugăciunea rămâne suprema datorie a noastră, a tuturor creștinilor, văzând și constatând din cele enunțate aici importanța și actualitatea ei, fiind ieri, azi și în veci aceeași; ea este semnul supremației morale și duhovnicești în lume. Dacă, prin absurd, ar fi să înceteze, la un moment dat, rugăciunea pe pământ, nevinovăția ar rămâne fără ocrotire, păcatul fără iertare, virtutea fără putința desăvârșirii și lumea ar intra în întunericul stricăciunii și al morții, care ar duce la noaptea veșnică a iadului.

Nădejdea sporește prin rugăciune nădejdea Zilei din urmă, neînserate, când adierea Duhului va împrăștia cenușa și va arăta ca un “rug aprins” întru Hristos. Risipirea amăgirii și zdrobirea morții nu se vor săvârși fără mari încercări. Atunci, cine va chema Numele Domnului se va mântui.

Rugăciunea este o minune ce face minuni: Îl coboară pe Dumnezeu și înalță sufletul către El. Este o minune pe care o putem săvârși și de care ne putem împărtăși zilnic, plecând genunchii trupului, dar, mai ales, ai sufletului și înălțând mintea noastră spre Domnul. Urmează doar să-i înțelegem sensul și să o cultivăm spre și pentru desăvârșirea noastră, căci ea este semnul omenității și izbăvirii noastre!...

Din umbra chiliilor în floare (II)

Izvorul tămăduirii

Prof. Ilie Mândricel

Școala Bozioru, jud. Buzău

Pelerinul sosit la Bozioru cu intenția de a vizita vestigiile rupestre trebuie să ajungă în satul Nucu, 7-8 km depărtare din centrul comunei. Două sunt posibilele căi de urmat: cu mașina până la Poiana Lungă, în marginea satului, apoi pe jos, urmând firul gârlei Nucului, până în cealaltă margine de sat. Acesta este drumul cel mai scurt. Mai interesant, dar mai lung ar fi ca de la Poiana Lungă să intri în sat nu pe drumul de pe gâră, unde nu ai ce să vezi, ci pe cel de deasupra și să faci un popas spre a vizita biserica de lemn a satului, monument de arhitectură populară, hram „Intrarea Maicii Domnului în Biserică”, fostă biserică a schitului Vornici din vecinătate, mutată în sat între 1833-1835, după dispariția așezământului, când i se adaugă al doilea hram „Sfinții Voievozi Mihail și Gavril”. Biserica păstrează unele icoane vechi de la Vornici și în pod conservă catapeteasma bisericii rupestre a fostului schit Fundătura, obiecte care, din păcate, nu și-au găsit cuvenitul loc într-un muzeu. A doua cale, tot cu mașina, de la terasa Fișici prin Găvanele, apoi de pe colina Ninișoaia la dreapta pe drumul forestier al Bălencii până la Vornici, iar de aici cobori la pas, vezi locul fostului schit Vornici și biserica satului Nucu, ajungând tot în latura nordică a satului. Indiferent de rută, trebuie să atingi locul de vărsare a Izvorului Fundăturii în gâră Nucului. Aici, în fața ultimei case din sat, a existat cândva Moara Călugărească, o moară cu făcaie pe care au stăpânit-o cu rândul schiturile Fundătura, Pinu, Sf. Gheorghe și Găvanele. După ce treci ultima dată gâră, urci domol pe drumul de căruțe care însoțește firul apei (accesibil pe vreme bună și mașinilor de teren). Nici nu apuci să ieși bine la larg, printre fânețe și livezi prăduite toamna de urși, că vezi în dreapta niște pereți înspăimântători de stânci care se luptă cu brazii agățați de ele și urcă în trepte spre cer. Ai ajuns La Pieptene. Undeva, în spatele dinților de piatră, pe cărarea sălbăticiunilor, se ascunde Săritoarea, o groapă naturală (oare?), bine ascunsă între stânci și vegetație, din care nici un animal căzut nu mai poate ieși fără ajutorul

omului. Precum înțelegem, o adevărată punte a suspinelor între viață și moarte, cu drept de veto pentru om, care din când în când trebuie să mănânce și el.

Continuând drumul, vei simți din stânga miros de ou clocit și te va întâmpina Ciuciurul Puturos, o scurgere de ape sulfuroase, mai sus de care a existat, între războaie, un stabiliment pentru băi. După ce ți-ai potolit setea cu apa din care trebuie să bei fără să o miroși, treci drumul și începi să cobori la gârlă. Pe stânca din față se vede de la distanță o scobitură, căreia localnicii îi spun La Copăiță. După ce treci gârla și admiri în depărtare pintenul de stâncă în care se văd ferestrele Chiliei lui Dionisie Torcătorul, începi să urci pe cărarea de lângă stânci, privind cu teamă prăbușirile din pereții de gresie și înfrățirea rădăcinilor de fag cu pietrele dintre ele. Vei vedea de departe un bazin uriaș de captare, din care se alimentează cu apă potabilă satele Nucu, Găvanele, Fișici, Bozioru și Izvoarele. Locului i se spunea cândva La Vărzărie deoarece era îngrășat cu gunoiul de la stâna din apropiere și cultivat cu varză. Aici, fostul schit Sf. Gheorghe, aflat nu departe, și-a avut din vechime odaia pentru vite. În apropierea stâncii de unde iese izvorul, vei vedea și „casa de ape”, care filtrează apa ce alimentează bazinul.

Cu ani în urmă, despre Izvorul Vărzăriei, conducătorul unei expediții pionierești căruia îi oferisem ceva informații în legătură cu însușirile curative ale apei acestuia, a dat revistei „Flacăra” (nr. 6/1980) un interviu de senzație în care, amestecând realitatea cu fantezia, toponimele locului cu altele confecționate de el și de copiii pe care-i conducea, precum și miturile folclorice autentice românești cu cele la modă pe aiurea, include și următoarea legendă: „Demult, tare demult, dincolo de munte era „Tărâmul Luanei” – Luana fiind o ființă atotputernică ce păzea cu strășnicie porțile unei cetăți cu ziduri imense, deasupra căreia strălucea atât ziua cât și noaptea un soare aidoma astrului zilei. Și cetatea era locuită de oșteni viteji întru dreptate și netemători de moarte. Oștenii răniți în lupte erau conduși de Luana în „Valea Izvoarelor”, cele dătătoare de apă vie și apă moartă, și spălându-le rănilor cu acele ape miraculoase, aceștia se vindeau pe loc. Cei ce se încumetau să le încerce singuri se îmbolnăveau pe loc și mureau. Și au trăit cei din cetate ani mulți sub oblăduirea Luanei până ce au luat seama vrăjmași puternici care, mânați de pizmă, au venit înzăuați, în care de foc, și au doborât soarele cetății. Și când soarele s-a prăbușit, pământul s-a cutremurat din

Izvorul Tămăduirii înainte și după captare

temelii și mare prăpăd a fost pe lume... Și de atunci, pe locul cetății, mulți ani, nici iarbă n-a crescut și nici glas de pasăre nu s-a auzit, și nici picior de fiară n-a mai călcat. Despre toate acestea vorbesc semnele din Peștera Înțeleptului”.

„Legenda” avea ca scop să explice unele incizii de pe pereții Peșterii, pe care autorul le interpreta ca dovezi ale unui război atomic... interplanetar. Peștera botezată de interviuat Peștera Înțeleptului este grotă naturală numită uneori greșit Fundul Peșterii, dar al cărei nume este doar Peștera și unde a ființat în epoca străveche un lăcaș cu funcții magico-religioase în care se practica cultul armelor, iar în Evul Mediu (secolele al XVII-lea – al XVIII-lea) a fost amenajată biserița fostului schit Profiru, cu 1-3 călugări. Grotă, existentă de când Creatorul le-a făcut pe toate, a fost locuită în perioade diferite: epoca bronzului – cultura Monteoru, începutul primei vârste a fierului (Hallstatt) și în Evul Mediu. „Pentru Epoca bronzului, este un unicat în țara noastră prin reprezentările de vârfuri de suliță înmănușate sau nu, prin vârfurile de lance, de săgeți, pumnale etc.” (V. Boroneanț, „Arheologia peșterilor și minelor din România”, 2000). Inciziile de pe pereții Peșterii sunt recunoscute azi ca făcând parte dintr-un catalog al artei rupestre, ele regăsindu-se și în alte câteva locuri din România sau din Europa și Asia. Este meritul viețuitorilor schitului Profiru de a fi înțeles că inciziile de pe pereți veneau din străvechime și de a le fi păstrat intacte, Peștera rămânând prin ele

nestemata din coroana triumhiului sihăstriilor rupestre Aluniș – Nucu – Ruginoasa.

Piatra de sub care iese izvorul a fost botezată Stânca Salamandelor fiindcă sună ... mai exotic și ... mai incitant. Localnicii o știu din moși-strămoși ca Piatra Fetii și-ți mai spun că i s-a zis așa de la o întâmplare petrecută cu veacuri sau milenii în urmă, pe vremurile de restrînte ale năvălirilor. Reușind să scape din sat, fiica unui localnic a fost zărită și urmărită de un pâlcc de „venetici” (turci, tătari, huni sau chiar romani, în povestirile bătrânilor). Fugind prin pădure cu urmăritorii în spate, s-a ascuns sub „tuguil” din vârful acestei stânci, de unde vedea jur împrejur ca în palmă, crezând că dușmanii îi vor pierde urma prin pădure și prin stâncăriile din jur. Când s-a văzut fără scăpare, înconjurată de urmăritorii care se apropiau din toate părțile ca lațul care se strânge, a ales rapid soluția disperată a salvării prin moarte, în curăție trupească și creștinească. S-a aruncat din vârful stâncii și în locul în care a căzut aceasta s-a despicat și a țâșnit unda rece a apei tămăduitoare.

În zecile (sau sutele?) de excursii pe care le-am făcut cu familia, cu prietenii, cu elevii și copiii mei sau ai colegilor și cunoscuților, cu diferite grupuri pe care le-am condus, cu ziaști și scriitori, cu personalități ale vieții noastre culturale, științifice, artistice sau spirituale, turiști „de toată mâna” sau autentici îndrăgitori ai muntelui, de fiecare dată aici am poposit, am băut din apa de sub munte și ne-am aprovizionat pentru restul traseului. Toți au apreciat că e rece ca gheața și foarte bună la gust, deși nu știau că ea nu îngheață niciodată, chiar dacă peste crăcărișul și ierburile de deasupra se așterne zăpada. Nimeni din satele din jur nu-și amintește să fi secăt vreodată sau să-și fi împruținat debitul, oricât de mare ar fi fost seceta. A doua vale de la izvor pe dreapta ascunde Peștera și Scaunele lui Negru Vodă. Pe stânca de sub care se naște izvorul, aceeași expediție a scrijelit numele „Izvorul Zamolxis”, în deplin consens cu teoriile protocroniste care bătuiău atunci pe la noi. N-au știut însă că apa avea nume, avea renume și avea chiar și o legendă păstrată de o însemnare făcută pe una din cărțile fostului schit Profiru din apropiere. Cunoscând și verificând personal ani de-a rândul proprietățile miraculoase ale acestei ape, rânduri întregi de viețuitori anonimi, înfrății cu piatra și lemnul muntelui, trăind „întu pietre și strâmtori” la lăcașurile din zonă, au botezat cristalul lichid și rece de sub munte cum altfel decât Izvorul Tămăduirii? Sihăstria din aceste cuiburi de singurătate, departe de

grijile lumești, au trăit, s-au rugat pentru mântuirea lor și a altora și au murit aici după reguli pustnicești doar de ei știute. Urmele trecerii lor pământești, ale aspirației trudnice către Dumnezeu, s-au prăvălit în uitare ca pietrele care se desprind din vârf de munte și cad în văi, ca copacii care se usucă și putrezesc sau ca frunzele care îngrașă pământul. Pe lângă adăposturile, chiliile și bisericuțele lor în stâncă, dăinuie și numele date de ei locurilor, unul extrem de important păstrat de memoria colectivă a localnicilor, dar și de documente fiind cel din titlul nostru. Izvorul Tămăduirii a mângâiat zilele, bătrânețile și suferințele sihaștrilor și poate de aceea legenda lui a notat-o spre nemurire tocmai unul dintre ei.

Însemnarea despre care am amintit nu este datată, parcă tocmai pentru a da impresia că vine din negura anilor. A fost făcută de un călugăr pe o carte bisericească a schitului Profiru și vorbește despre puterile tămăduitoare ale apei izvorului nostru, ale rugăciunii și ale credinței: „Legenda Izvorului Tămăduirii:

Cine face trei cruci, spune trei rugăciuni și bea de trei ori pe nemâncate din apa mea înainte de răsărit treizeci și trei de zile la rând și apoi tot de trei ori timp de treizeci și trei de zile, după asfințit, nu va suferi de vreo boală treizeci și trei de ani.

Cine face trei cruci, spune trei rugăciuni și se spală cu apa mea de trei ori treizeci și trei de zile la rând, înainte de răsărit și apoi tot de trei ori timp de treizeci și trei de zile, după asfințit, se va simți ca la treizeci și trei de ani.

Cine face și una și alta cum scrie mai sus, timp de treizeci și trei de ani, nu va fi niciodată bolnav, va muri sănătos și sufletul lui va ajunge în rai!”.

Precum se știe, „Vineri, în Săptămâna Luminată, se prăznuiește sfințirea bisericii Preasfintei Stăpânei noastre și Maicii lui Dumnezeu, a Izvorului celui de viață purtător” (Sinaxar). După slujba de Izvorul Tămăduirii, se face aghiazma mică. Bând din apa sfințită, credincioșii se purifică. Izvorul cel nesecat dăruit de Maica Domnului credincioșilor este considerat „izvor al bucuriei celei neîncetate”, „șuvoi al frumuseții celei negărite”, apa lui prealimpește „tămăduind pe cei credincioși”, fiind „prea plăcută celor bolnavi de tot felul”, „apă a înțelepciunii, care îndepărtezi necunoștința”, „amestecare a inimii, care picură ambrozie”, „vas al manei, izvorător de viață”, „baie de nectar din dumnezeiesc izvor”, „stavilă împotriva neputinței”, în scurt, „apă izbăvitoare” (Icosul slujbei).

„Cei ce cu robia ne-au cercat”

Dintre legendele culese din zona vestigiilor rupestre din Munții Buzăului nu puține sunt acelea care se referă la năvălitori și la năvălirile străine asupra satelor și oamenilor locului. Cu toate sunt legende istorice, care se mențin în limitele unor date cunoscute, în ele fantasticul fiind mai puțin prezent și neoperând prea mari schimbări. Majoritatea pornesc de la numele unor locuri pe care tradiția le explică în felul său caracteristic prin apel la evenimente din trecut, al căror ecou ajunge la noi aproape stins, ca undele la malul lacului după ce l-ai tulburat cu piatra.

În timpul năvălirilor, populația se retrăgea în munți și păduri, găsindu-și adăpost vremelnice în stâncăriile, peșterile și ascunzătorile săpate aici. Aceasta este explicația pe care tradiția populară a dat-o și o dă așezărilor rupestre de la Aluniș, Nucu sau Ruginoasa. Ea se desprinde din răspunsurile trimise de învățătorii și preoții din zonă la Chestionarul arheologic al lui B. P. Hașdeu. După ce se informa că „în comuna Bozioru, din județul Buzău există două subterane construite sub niște stânci enorme de piatră”, se aprecia că ele „sunt foarte vechi și la început au fost locuite de tătari prigoși. Mai în urmă, când din unii din oameni mai bătrâni țin minte, ele au fost locuite de câte un pusnic, de unde și-au tras și numele...”.

Și astăzi se crede la fel. Prin 1980, Beganu S. Nicolae știa de la bunica lui dinspre tată, care trăise 105 ani, iar el îmi povestea acum mie, că aceste „vizuini” au fost făcute pe timpul năvălirii barbarilor, a hunilor, pentru a se adăposti în ele. La fel îți spune azi, în 2005, locuitorul Nicolae Manta sau alți consăteni de-ai lui din Nucu.

Năvălirile și cotropirile străine au fost pentru localnici realități îngrozitoare, care au influențat adânc modul lor de viață. În trecut pădurile se întindeau până lângă sate. Scăeni a fost unul dintre satele cele mai vechi și mai însemnate din zonă, în ciuda precarității de azi. „Vine” spre noi de dincolo de „descălecarea” Țării Românești, localnicii „dând mână de ajutor” în bătălia de la Posada (1330), apoi și în cea de la Rovine (1394), de data aceasta Mircea cel Bătrân răsplătindu-i „pentru dreaptă și credincioasă slujbă” cu moșia Scăeni din jurul satului lor. Ca vechi „sat de cordon” (care păzea granița cu Transilvania), el „s-a ținut mereu la sânul domniei”, în el „să află lăcuind cordunașii cei vechi ai plaiului cu căprarul lor, oameni cu bună știință de paza bunei orându(i)eli”. La Scăeni casele erau durate după un canon

constructiv cu totul și cu totul

arhaic. Fiindcă „vatra satului” fusese ocupată mai înainte, casele noi se ridicau la margine, sub deal, lângă pădure. Aici, copacului ales pentru a servi ca „talpă” casei i se da prin tăiere direcția de cădere dorită, era fasonat „cum trebuie”, se puneau pietre sub el și temelia era gata. Pereții și acoperișul se nășteau tot „pe loc”, venind parcă de la sine. Nu-și amintește nimeni să fi auzit din moși-strămoși că în sat s-ar fi locuit cândva în bordeie. La casele astfel temeluite, două lucruri erau absolut obligatorii: orientarea construcției cu ferestrele spre vale, adică „spre Sfântul Soare” și existența unei a doua uși în spate, prin care să se poată fugi la nevoie și intra în pădure. Prin păduri turcii nu se încumetau a continua urmărirea decât rareori și atunci numai în pâlcuri foarte mari. Tătarii se fereau de înălțimile abrupte „pe care ei nu vedeau bine” datorită poziției ochilor. Cunoscând bine locurile și cărările, localnicii se făceau nevăzuți, apăreau în loc neașteptat și prăvăleau peste urmăritori pietre și lemne, barând drumul sau cărarea, dușmanul nemaiputând continua călare urmărirea.

Dealul de lângă Scăeni se numește Dealul Tocitorilor. El a servit dintotdeauna ca loc de refugiu din calea năvălitorilor pentru satele Budui, Scăeni și Văvălugi. S-a numit așa deoarece aici se aflau îngropate din vreme tocitori (putini mari) cu proviziile necesare acestei vieți de dureros provizorat. Despre acele timpuri revolute a rămas o mărturie a babei Neacșa, de 88 de ani, din Bozioru: <<Ș-odată a răgnit o nevastă: „Turcii, turcii pân Siliște”! Și m-a luat mama-n braț ș-am fugit în pădure și noi dă acolo videam pă turci cum pârla oile la câte două frigări, cât coala, cât coala, grămăjui, că le ierea foame>>. (I. A. Candrea, Ov. Densușianu și Th. D. Speranția, „Graiul nostru. Texte din toate părțile locuite de români”, Buc., 1906-1907, p. 239).

Una din pădurile zonei este Băleanca. Dincolo de ea, la hotarul cu comunele Brăești și Gura Teghii, se întinde Tainița. Dacă în Băleanca s-au ascuns locuitorii din comuna Bozioru, Tainița i-a adăpostit „la greu” pe viețuitorii din Brăești și Goidești, deși acei „ce cu robia ne-au cercat” nu prea ajungeau până aici, punctul terminus al Văii Bălăneasa, fiindu-le îndestulă prada adunată până la poalele munților. Retragera din calea năvălitorilor constituie pentru noi, oamenii secolului al XXI-lea, unul din numeroasele exemple de adaptare a omului la condițiile cadrului natural, o dovadă de legătură organică între oameni și natură. Bejenia era un fenomen general pentru județul Buzău. Locuitorii din Bălănești și

Cozieni se ascundeau la Malul cu Gaură sau în Poiana Băjenarilor, cei din Colți și Aluniș în peșterile de pe muntele Zboiul. Se poate vorbi chiar de o pendulare continuă pe durata acestor nenorociri între șes și munte, de vreme ce târgoveții fugeau cale de o zi pentru a se adăposti la Găvanele și Pinu, după cum dovedește o însemnare a diaconului Ilarion de la Episcopia Buzăului făcută în 1807 pe o „Evangelhie”: „Fiind resmeriță Muscalii cu Turcii, aflându-se Domn Măria Sa Constantin Alexandru Ipsilant Vv, s-au întâmplat de au (i)eșit Turcii Brăilei și au venit la Buzău, unde au făcut mari stricăciuni, tă(i)eri, robii, foc. Iar eu, scăpând din Piscupie cu nasul tăiat, am venit aici la Pin”. În același sens glăsuiește și însemnarea lui Anton Zăbunar pe o „Panahidă” de la Găvanele: „... cât și pentru a se cunoaște am însemnat eu cu mâna mea la leat 1813 Februarie 8 în zilele lui Ion Vodă Gheorghe Caragea Domn după pacea Muscalilor când s-au adăpostit aici multă lume din toate părțile...”. Și fostul Schit Fundătura, cu biseri cuță săpată în piatră, a servit ca loc de refugiu din calea năvălitorilor. Boierul Nica Mușceleanu, fost proprietar, ctitor (în 1813) al bisericii Mușcelul Dării, din comuna Merei și judecător pe lângă Isprăvnicia județului Buzău, a murit în 1821 la Fundătura, unde se retrăsese împreună cu alții de frica zaveriei. Tot atunci, la 1821, turcii intervenționiști au pătruns adânc pe văile afluenților Buzăului, au prădat și au ars satele „mai răsărite” din calea lor, prilej cu care au căzut pradă focului două biserici din comuna Bozioru: cea din Văvălugi (abia ridicată în 1814) și cea a Scăenilor, rectitorită tot după un foc, pus de un nebun, în 1796. Mai cunoscută cititorului pasionat de lecturi istorice este „tragodia” întâmplată boierilor uciși de turci la Schitul Găvanu, din comuna Mânzălești (nu de puține ori confundat cu Mănăstirea Găvanele, din comuna Bozioru). Aflând despre retragerea mai multor boieri bogați la Găvanu, turcii intervenționiști, „lupi scăpați în stână”, le-au luat urma, i-au găsit, i-au omorât și jefuit. Întâmplarea a servit ca sursă de inspirație romancierului Al. Pelimon, de la care o cunoaștem și noi.

Era aproape imposibil ca fuga din calea năvălitorilor, retragerea sau bejenia să nu lase urme adânci în onomastica zonei. Am folosit mai sus toponimul Fundătura, care denumeste nu numai fostul schit cu biseri cuță săpată în piatră, ci și o pădure și un izvor de lângă satul Nucu. Înrudit cu Fundata, despre care vom face vorbire mai la vale, el amintește vremurile trecute când trăitorii prin locuri păduroase, înfundate, beneficiau de bir mai mic. În vechime, satul Găvanele (al cărui nume descrie

aspectul locului, el fiind așezat ca într-o strachină în găvanul format de Dealul Pinului, colina Ninișoia și Dealul Schitului, lat. cavum, -i = groapă, gaură, scobitură), avea două „despărțituri”: Schitul și Fundurile. Ultima cuprindea câteva case situate în Muche La Vornici și alte câteva în Muche La Vasilca, acolo unde drumul forestier de azi începe să coboare în Băleanca. Nu doar toponimele, ci și antroponimele amintesc despre năvăliri. De exemplu, cel mai frecvent nume de familie folosit azi la Bozioru este Beganu. A început să dețină primul loc în zorii secolului al XIX-lea și se menține „în top” până azi. Format pe teren românesc, cu instrumente specifice limbii române, de către populația românească purtătoare, el vine de la radicalul slav sberg = refugiu, fugă, ascundere. Într-o vreme când fuga, retragerea și adăpostirea erau triste, dar frecvente realități, este posibil ca numele să fi fost la început o poreclă, cu sensul băjenaru, bejanu, fugaru dată celor la care se adăposteau alții, părții respective de sat.

Un alt pisc de lângă Scăeni, despărțit printr-o șa de Dealul Tocitorilor, se cheamă Dealul Goților, ajuns azi, prin confuzie, Dealul Hoților. Numele amintește de etnonimul goți și este înrudit cu Goteș (munte și lac, cu variantele Gotea, Godea), Goșa (Dealul Goșii), Gotului (pârâu) etc. Aceste toponime istorice au fost interpretate ca o dovadă a prezenței goților în mijlocul unei populații romanizate, ca o conservare a numelor unor triburi germanice și în Dacia. De la un anumit timp, numele acestui deal a devenit Hoților, mai ales după ce el a adăpostit și a apărât de poteri o ceată de haiduci, se pare că cea a lui Năchita, care ar fi avut pe aici un tovarăș al cărărilor ascunse....

„Pe poteca rătăcită
Doar de Năchita știută,
Pe poteca rătăcea
Care merg voinici pe ea
Doar Năchita o știa...”

Haiducii cunoșteau ca-n palmă ascunzișurile din munți, punctele de observație și cărările, înnoptau și se ascundeau în peșteri ori apăreau și își pierdeau urmele cu rezeziune din și în păduri. Într-un rând, ai lui Năchita au fost surprinși de turci la loc deschis, în Braniștea Scăenilor. Începând lupta, ei s-au retras spre deal. Dacă în loc deschis turcii au ucis vreo 10 haiduci, pe coasta împădurită sorții luptei s-au schimbat. Văzându-se împuținați și fără scăpare, turcii ar fi început a striga: „Aman!

Aman!” Căpetenia haiducilor ar fi răspuns, îmbărbătându-i pe ai săi: „La mal, la mal, mama voastră!” Turcii au pierit aproape toți, iar haiducii și-au îngropat morții pe dealul care le poartă numele și de atunci s-au retras „mai în susul muntelui”.

Mai răi decât turcii în timpul expedițiilor de pradă, „când căutau la noi ce nu aveau la ei”, după cum se exprima unul dintre informatorii mei, s-au dovedit tătarii. Cunoscuți ca mari profanatori de biserici, lor li se datorează prima mare distrugere provocată vestitului ansamblu sihăstresc din Munții Buzăului: în 1596 marea invazie tătărească a distrus trei dintre cele mai vechi mănăstiri atestate documentar aici – Motnău, Agaton și Bogoslov. Ca o compensație, probabil la rugămintea episcopului Luca al Buzăului, pe care îl folosisese ca sol, Mihai Viteazul a ctitorit în același an mănăstirea cu hramul Sfântului Gheorghe, purtătorul de biruință, cu biserică de lemn. Ruinele așezământului mutat prin decret domnesc în 1871 la schitul părăsit Barbu, de pe Valea Tisăului, dăinuie până azi lângă satul Nucu, din comuna Bozioru și atrag numeroși vizitatori iubitori și păstrători în suflet de trecut românesc, trecut nu de puține ori tragic.

La intrarea în comuna și satul Brăești, în spatele grajdurilor care adăposteau vitele fostei c. a. p. , se găsește un platou cu numele Gorgănica. Un nume înrudit cu acesta întâlnim și în satul vecin, Goidești, unde există lângă cătunul Poiana Popii o vale străjuită de păduri numită Gorgăneasa. Consultând din curiozitate amintitul dicționar al lui B. Iorgulescu, am întâlnit nenumărate toponime derivate și înrudite de la/ cu gorgan, s.n. = movilă de pământ, uneori ridicată peste unele morminte. Numai în comuna Pârscov, mai jos de Bozioru, la vărsarea Bălăneșei în Buzău, sunt înregistrate cinci toponime care conțin cuvântul gorgan: Gorgane – parte a vetrei satului Pârscov de Jos, în zona colinară; Pă Gorgane – parte în afara satului ..., unde există câteva movile care nu par naturale, ci înălțate de oameni în vremuri îndepărtate; Pădurea Gorgane; Izvorul Gorgăniei și Puțul Gorgăniei. Termenul este de origine tătară, în această limbă având chiar sensul mormânt. O confirmare legendară și nu prea a acestei etimologii ... pe picior s-a găsit pe platoul Gorgănica de la Brăești. Informatorul meu, contabilul pensionar Dimitrie I. Croitoru, mi-a relatat că în 1980 c. a. p. din localitate a obținut o producție de sfeclă așa de mare, încât, nemaiavănd spațiu de depozitare, s-a hotărât să se sape niște pivnițe pe Gorgănica. Săpătorii au descoperit un mormânt cu trei schelete de bărbați, așezate unul lângă celălalt, dar nu după

ritualul nostru creștin ortodox, cu picioarele spre est și capul la vest, ci aproape perpendicular pe această linie. În zona respectivă nu a existat vreodată cimitir, deci locul de veci fusese ales întâmplător. Scheletele așezate unul lângă altul arătau că moartea celor trei avusese loc în același timp, într-o luptă. Mărimea scheletelor arăta că decedații fuseseră niște oameni nu prea înalți, așa cum erau tătarii. Concluzia nu poate fi alta decât că tătarii s-au luptat și cu muntenii acestor plaiuri.

Un toponim care confirmă luptele duse pe aceste meleaguri este Poiana Războiului – un platou întins, înconjurat de păduri, la N – V de satul Plaiul Nucului (ca autentici urmași de daci și de romani, primul nume s-ar părea că l-am păstrat de la daci, pe al doilea de la romani), din comuna Lopătari. În 1970 cetățeanul C-tin Perțoiu a tăiat un brad falnic de lângă Poiana Războiului și l-a dus acasă spre a face din el șindrilă ca să-și acopere locuința. El trăia la Fundata, sat ce a aparținut până până în 1968 comunei Goidești, iar acum ține de Lopătari. La tăiere, în brad s-a găsit o săgeată de metal, lungă de cca 30 cm. Deși stătuse în mediu umed atâta amar de ani, săgeata arăta încă bine. Ea pătrunsese în trupul bradului tânăr, care prin creștere o încorporase, păstrând în sine dovada Dumnezeu știe cărei lupte cu năvălitorii. Moș Constantin a curățat-o, a dus-o la biserică, a rugat preotul s-o aghezmuiască, să rostească o rugăciune pentru iertarea „celor duși dincolo, în lumea fără dor” și să păstreze în biserică din Fundata această mărturie a crâncenelor vremi trecute.

Comoara credinței

Spre deosebire de legendele istorice, poveștile și legendele despre comorile care ar fi existat în zona sihăstriilor rupestre sau în vecinătatea lor sunt mai numeroase, au o circulație neostoită până în zilele noastre, ne ajută să poposim adesea în plin mitologic și să facem cunoștința unor credințe și obiceiuri străvechi sau a unor practici magice. Munții și pădurile, stâncăriile și peșterile, adăposturile și tunelurile săpate în stâncă, toate locuri ideale pentru cine vrea să se ascundă, dar mai ales pentru cineva care vrea să ascundă ceva, adăpostirea pe aceste meleaguri a unor fugari, tâlhari sau cete de haiduci, ca să nu mai vorbim de existența în zonă a unor mănăstiri, schituri și biserici foarte bogate reprezintă tot atâtea elemente capabile să mențină credința populară în existența unor comori fabuloase, așa cum a fost cea de la Agaton.

Dar nu numai de pe la mănăstiri provin comorile. Unele ar fi fost ascunse și de cei bogați care și-au găsit cândva scăparea și adăpostul la aceste picături de creștinătate de sub poalele munților. Însă cele mai multe comori se crede că au fost ale jidovilor (adesea confundați de unii informatori cu uriașii). Înainte de moarte, neavând ce mai face cu ele, le îngropau. Ca nimeni să nu le poată găsi și dezgropa, unii făceau vrăji și puneau blesteme grele asupra lor, spre a fi siguri că pământul le va păstra până la învierea viitoare când și le vor lua din nou în stăpânire, să le închine celui de pe comoară, adică Dracului.

Satele din zonă au fost sate amestecate, de moșneni și de clăcași mănăstirești. Și unii și alții au crezut cu convingere în existența comorilor și au încercat să le găsească. O comoară nu se caută însă la întâmplare, ci numai acolo unde sunt anumiți indici că ar putea fi găsită. Locul acesta este știut și descris de unii, puțini, care au văzut comoara, dar dintr-un motiv sau altul nu au putut-o lua. Cel mai adesea, locul se stabilește după flăcările care se văd noaptea pe locul unde a fost ascunsă. Comorile pot „să joace” cu flăcări albastre sau cu flăcări roșiatice. Cu flăcări roșii joacă cele care conțin aur. Pot juca și cu flăcări de culoare verzuie, dacă au fost îngropate pietre scumpe, mai ales smaralde. Se crede că comorile de pe la bisericuțele rupestre erau formate din odoare de aur și argint și din bani de aur, ele fiind îngropate de călugării greci izgoniți din țară și neputându-le lua cu ei. Unele comori joacă de cu seară. Acestea nu sunt bune, banii lor fiind „jurați”. Sunt bune cele care joacă la miezul nopții sau după. Comorile nu ard totdeauna, ci numai în anumite zile, la așa-zisele zile mari: Ajunul Crăciunului, Anu Nou, de Paști, la Înviere, la Sf. Gheorghe sau de Sânziene – o zi de răscruce, „de despărțire a apelor și timpurilor” în vechiul calendar popular.

O asemenea comoară se crede că ar exista în vârful muntelui Crucea Spătarului (1060 m.). De multe veacuri în acest vârful a existat o cruce. Prima s-a numit Crucea lui Agaton ca și muntele pe care a ființat din vechime schitul omonim. Cea existentă azi ar fi fost adusă de un Cristea spătar care a scăpat de turci refugiindu-se aici. A urcat-o cu șase perechi de bivoli pe un drum din care astăzi nu a mai rămas decât o cărare de picior, blocată din loc în loc de trunchiuri de copaci seculari dărâmați de vijelii și de bătrânețe. La plecarea din aceste locuri, spătarul nu a avut curajul să ia cu sine și averea pe care o adusese și a ascuns-o printre stâncile din vârful cu crucea (sau de la Țurțudui, alt pisc

alăturat, 1030 m., dar mai stâncos și cu mai puțină vegetație). Crezând că vor găsi comoara sau măcar vreun indiciu despre ea, oamenii au scos crucea din „teica” ei de piatră, culcând-o la pământ. Prin 1940, preotul Victor Palcău și câțiva enoriași au ridicat-o din nou, ținând și îndătinata slujbă de pomenire. Pe una din pietrele de sub Crucea Spătarului este incizat un cap de cerb. Căutătorii de comori cred și spun că ar fi existat și o inscripție care, citită într-un anumit fel, spunea că la un anumit număr de pași în direcția indicată de capul cerbului s-ar afla intrarea în ascunzătoarea comorii. „Tainița” ar fi o cameră rotundă, în mijloc cu o grămadă mare de bani și odoare, iar de jur împrejur, pe pereți, sunt veșminte scumpe, parte din ele călugărești, parte mirenești, toate protejate de molii sau de aerul închis de către niște copăi cu oțet așezate dedesubt. Către camera comorii conduce un tunel, a cărui intrare mulți au căutat-o, dar fără să o găsească, deoarece pietrele din vârf au fost mișcate de seisme, orice indiciu a dispărut, iar intrarea s-a păstrat ascunsă și mai bine de lucrul naturii. „Tainița” ar avea și o răsuflătoare în Stânca Șoimului, spre Ruginoasa.

În altă parte, pe Coasta Mare, „unde au tăiat ăștia pădurea”, se văd flăcările în șir, „parcă banii au fost îngropați pă șanț”. Din sat, se vede noaptea cum comoara „flacăra pă linie, din vale până în culme, șir”. Neputând ști exact linia, săpătorii au făcut șanțuri de-a curmezișul, sperând că „s-or încrucișa cu norocu”.

Deasupra fostului schit Găvanele, pe Podul Manciului, găvănenii au văzut flăcări și au săpat, gropile fiind vizibile și azi. Banii au fost necurați, „jurați”, căci săpătorilor „li s-au arătat spaime, fel de fel de călugări și draci, care le luau mințile și îi duceau în cu totul alte locuri”. Un oarecare Mățăreanu, săpând aici, s-ar fi trezit după vreo săptămână departe de locul unde săpase, într-o poiană din pădure, unde l-au găsit niște oameni veniți după lemne, „cam rătutit de cap”.

Unele comori chiar au fost găsite, așa cum se crede că s-a întâmplat cu comoara de la Fundătura, luată de Toader Popa din Nucul. El a văzut-o jucând, a săpat în câteva locuri, în jurul punctului respectiv, până și-a dat seama că nu putea fi ascunsă decât sub un păr mare, aflat la mijlocul locului scormonit de el în mai multe rânduri. „A încărcat totul în doi desagi pe care abia i-a putut sălta de jos și pune pe umăr, dar nu a apucat să părăsească bine locul că s-a auzit strigat de cineva din urmă care-i cerea să lase banii că nu sunt ai lui. Nu s-a întors și nu s-a uitat

îndărăt, temându-se să nu fie pocit”. Schimbând o parte din bani, omul a cumpărat o sumedenie de pământ și s-a apucat de negustorie. De la un timp însă, nevasta lui a început să aibă vise urâte, să se simtă rău și în scurtă vreme s-a prăpădit. I-a murit apoi, „din senin”, una din cele două fete pe care le avea și, în cele din urmă, s-a îmbolnăvit și el, „tot din nimic” și a murit. Înainte de a muri, înțelegând că toate nenorocirile i s-au tras de la comoara blestemată pe care o găsisese, a îngropat ce îi mai rămăsese din ea „și și-a dat duhul împăcat”. Fata rămasă a fost crescută de un frate, Grigore Popa, dar după vreo șapte ani a murit și ea. Informatorul meu de acum câteva decenii, „om care apropii și eu suta”, mi-a spus că știe întreaga poveste de la tatăl său, care l-a cunoscut pe Toader Popa și pe fratele lui.

În legătură cu Toader Popa, trebuie să arăt cititorilor mei că acum vreo câteva decenii în urmă am descoperit la Scăeni „catastihul” ultimei hotărnicii a moșiei Scăeni făcută între 1870 – 1872 de către Alexandru Lambru, delegatul mandatat de Tribunalul județean Buzău. Ultima filă a acestui important document, predat de mine Direcției Județene a Arhivelor Naționale Buzău, avea următorul conținut:

„Cumpărături înfundate ale lui Toaderu Popa

Stâneni Palme

2	4	Dela Diaconu Anghelu cu feciorii și dela Vlad
Cârstea, 1834 dec. 14		
-	12	Idemu dela Mihalcea Croială, 1835 ghenarie 16
-	12	Idemu dela Ion Gherase Croială, 1834 dec. 14 și
Ștefan Drăgoi din Scăeni		
1	-	Idemu dela Ștefan Drăgoiu Croială, 1840 august 4
-	9	Idemu dela diaconu Negoită și Ion Popa Voinea,
1841 iulie 17		
-	6	Idemu dela preotu Ionu Popa Nedelcu, 1846 iunie 5
-	6	Idemu dela Popa Costandin, 1847 dec. 7
-	6	Idemu dela Stoianu Popa, 1850 iunie 22
-	6	Idemu dela Popa Nedelcu, 1833 martie 2
-	12	Idemu dela Ion Gherase, 1850 ghenarie 18
-	9	Idemu dela Vladu Cârstea, 1853 aprilie 24
-	18	Idemu dela Vladu Dumitru cu frați(i), 1871 ghenarie 18.

7 4

(Verso) Acest bruionu de catastihu compusu din file 235, ca lucrare primitivă și conținându în trânsa mai multe greșeli, atât la scara neamurilor, la regularea stânjeniloru, precum și la regularea pogoaneloru, din parte-mi este anulat, rămâindu ca moșnenii să se ție de totu ce s-a făcutu după catastihu ce păstrez, cu toate că și acela din nestăruința vechililoru nu este ecsactu la mai multe partide. 1872 Decemvrie 21. (ss) A. Lambru”.

Am inserat această filă de document autentic spre a-l convinge pe cititor că legendele au totuși o legătură cu realul, pe care-l transcend într-o direcție sau alta, iar pe măsura scurgerii timpului această legătură se pierde treptat, căci „*Timpul nu e altceva decât distanța dintre chemarea lui Dumnezeu și răspunsul omului*” (D-tru Stăniloae).

Cei mai înverșunați căutători de comori, care și-au transmis din tată-n fiu această convingere, am întâlnit în satul Scăeni. Un bătrân de aici, trecut de 80 de ani, era convins și îmi declara acum mai bine de un sfert de veac despre Dealul Tocitorilor că „e copt de bani”. O comoară fabuloasă, „șase cai de bani” ar fi fost ascunsă acolo de haiduci. Un strămoș al lui, Nicolae Croială, zis Agagiu, fost haiduc de-al lui Năchita, știa ceva despre ea; a căutat-o toată viața, dar nu a găsit-o. De altfel, „nici nu avea nevoie, că era destul de bogat, ascunzând chiar el pe acest deal bani și scule”.

Adevăratul căutător de comori, îmi spunea acest bătrân, nu caută la întâmplare. El se slujește de bagheta „magică”. În dimineața unei anumite zile din an se caută și se taie din pădure o nuia de alun bifurcată ca un diapazon. Este obligatoriu ca fiecare braț să fie retezat din trei tăieturi, după dimensiuni precise: „mânerul de o șchioapă (palmă cu degetele desfăcute) și coarneau de câte două șchioape”, puțin răsucite spre exterior. Se apucă bagheta de coarte și se merge cu ea prin locurile stabilite dinainte. Se fac trei cruci și se rostește după fiecare următoarea formulă: „Îți poruncesc în numele lui Eloim Adonai ce mi forat (?) și Mitraton să ai puterea bastonului lui Moise și Aron și să-mi găsești ce inima mea voiește a ști. Să te învârtești în mâna mea!” Dacă se spuneau și trei rugăciuni, căutătorului i se arătau numai comorile „bune”, nu cele „jurate”. Acolo unde pământul ascunde aramă, bagheta se va răsuci o singură dată, la argint de două ori, iar la aur de trei ori. Înainte de a începe săpatul, se spun din nou trei rugăciuni și se fac trei cruci. Este obligatoriu ca săpătorul să poarte o cruce în sân și înainte de a începe săpatul să stropască locul cu aghiazmă, ca să-l îndepărteze pe Necuratul. Se crede că nu oricine

poate săpa și – mai ales – lua o comoară, ci numai acela sortit să o aibă. Acesta, în timp ce sapă, nu trebuie să vorbească. După ce a scos-o, să arunce înapoi în groapă un ban sau „un odor” (obiect) din cele găsite, astupând apoi totul în așa fel ca locul să arate „ca înainte”, altminteri are de suferit – se zăpăcește, amuțește, orbește sau moare.

Adevărații căutători și săpători de comori sunt taciturni. Refuză sub diferite motive să vorbească despre preocuparea lor. Acestei reguli se supune și „confreria” căutătorilor din Scăeni. Mi-au trebuit ani buni ca să câștig încrederea unuia mai bătrân care, probabil, m-a ales pe mine urmaș când, în sfârșit, mi-a zis: „Matale, domne învățător, ești om cu carte. Te-am văzut de mulți ani bătând dealurile astea. Te-am văzut și la biserică. Eu îți spun ce știu, poate ai mai mult noroc”.

Oamenilor credincioși, cu păcate mai puține, locul unde trebuie săpat li se poate arăta în vis. Așa i s-a întâmplat lui Gheorghe Agagiu, tatăl lui Nicolae despre care a fost vorba mai înainte. La nașterea fiului său, necăjit că soția se muncea mult și dând curs visului avut, a luat un topor pe mână, a urcat dealul și a intrat în pădure. Pe versantul dinspre Gornet a găsit un pin mare răsturnat de furtună. A scormonit adânc sub rădăcinile lui până a dat de o ascunzătoare zidită cu cărămidă. Desfăcând zidul, a găsit comoara despre care visase: „trei grămezi de aur și în mijloc un șarpe mare încolăcit, lucrat tot din aur”. Nu a luat decât un singur ban de aur, a refăcut zidul, a tras pământul, a pus mușchi și crengi deasupra, după ce tăiașe și îndepărtase rădăcinile pinului și a plecat acasă, urmând să vină pregătit pentru a lua comoara. Acasă soția îi nascuse un băiat care avea un defect la degetele mâinii drepte. Văzându-l, soțul l-a sărutat și i-a spus soției spre a o împăca și liniști: „Numai de-ar crește el mare și sănătos să poată stăpâni averea pe care am găsit-o eu!” Arătându-i banul, i-a povestit apoi în șoaptă despre comoară. Dar, „ca un făcut”, nu a mai apucat să o aducă acasă, fiind omorât de unul Ștefan Miercan. Băiatul lui ar fi fost haiduc. Și el, și mulți alții „au ghiorlănit” apoi creasta și pantele dealurilor de lângă sat, dar comoara nu a găsit-o nimeni!

Altă dată au săpat mai mulți oameni pe un loc din apropierea satului, acolo unde cândva fusese biserica unui schit. Era ziua și au văzut cu toții că au dat de comoară. Primul obiect dezgropat a fost un sfeșnic de pământ. Săpând cu înfrigurare mai departe, „a venit dracul și a făcut un vârtej mare, s-au pornit tunete și bubuituri, s-a lăsat o ceață deasă, pomii au fost smulși din rădăcini și oamenii, de frică, au fugit în

sat, unde era liniște și nu se întâmplase nimic. Sfeșnicul fusese băgat în sân de unul, Toader Drăgoi, și cu toate că în timp ce fugea îl ținea cu mâna prin cămașă, când a ajuns acasă nu-l mai avea”. Ultima casă din sat, lângă biserica unde săpaseră oamenii, era a lui Ilie Dumitru (Sergentu). În mijlocul curții se afla un nuc mare de care era legată o iapă care a fost luată și ea de acel vârtej cumplit. Nu au mai găsit-o decât după trei săptămâni. „Când s-au mai liniștit toate și oamenii au prins curaj să se uite unde săpaseră”, aici nu se mai cunoștea nimic. De atunci, sătenii îl cred „loc bântuit” și îl ocolesc.

Credința populară că unele comori sunt ocrotite de forțe obscure este prezentă la locuitorii multor sate de pe Valea Bălăneșei. La Pârscov, de exemplu, există un loc numit La Comoară sau Comoara Mancului. Și aici, de-a lungul vremii, căutătorii au săpat „într-o veselie”, însă nu sunt dovezi că s-ar fi găsit ceva. Săpătorii au fost aruncați de forțe nevăzute la mari distanțe de acel loc. Tradiția reține și numele unui săpător mai insistent – Filip Olos, socrul lui Ștefan Minea. El și echipa lui au fost alungați de un cal alb, „apărut ca din senin”.

Ilie Dumitru din Scăeni, despre care am vorbit mai sus, a fost protagonistul unei alte întâmplări. Luat pe front, în timpul luptelor din 1913 a ajuns în Bulgaria. A fost cartiruit la o familie de tătari. O bătrână de peste 100 de ani, „cu fața mică și încrețită ca scoarța de copac”, l-a întrebat din care parte a României este și auzind că vine din Scăenii Buzăului, i-a spus că și ea se născuse la Scăeni, în Siliște, unde mai înainte a fost sat de tătari. L-a sfătuit să aibă grijă să rămână în viață și, dacă se va întoarce sănătos acasă, să meargă în Siliștea Scăenilor și să caute un nuc mare cu o creangă îndreptată spre răsărit.. Să sape la vârful ei că va găsi „o comoară de trei cai de bani”. Scăpat teafăr și întors acasă cu ajutorul lui Dumnezeu, el nu a putut afla cu nici un chip locul nucului bătrân, deși a întrebat și a săpat ani de zile în dreapta și-n stânga.

Dincolo de aceste frumoase și palpitante povești despre comorile din arealul fostelor schituri și mănăstiri cu bisericuțe săpate în piatră din Munții Buzăului, sperăm ca cititorul să fi înțeles că adevărata comoară păstrată aici până la noi este credința strămoșească. Noi, cei de azi, beneficiem cu toții de ea, fiecare după nevoința proprie. Se conservă în această zonă sacră binecuvântată de Dumnezeu neprețuite vestigii ale credinței înaintașilor, ale unor practici magico-religioase precreștine și, mai ales, ale creștinismului ortodox. Să mulțumim

Creatorului că „o vizită” în acest spațiu creștin ne ajută să refacem drumul său de la paleocreștinism, de la altarele audiene de rugă către lumina increată, spânzurate pe buza prăpastiilor, de la primele bazilici și mănăstiri săpate în piatră, când sihăstriile au dobândit „un rol important în procesul continuității vieții spirituale în spațiul curburii Carpaților” (I. G. Coman) și au cunoscut „epoca martirilor, cu misionari veniți din părțile Ciliciei” (D. Stăniloae), adică de la acel „creștinism popular în formă latină, dar înglobând în sine și unele supraviețuiri păgâne” (M. Eliade) care, supraviețuind migrațiilor, în pragul mileniului al doilea a ajuns la închegarea unor centre călugărești de tip anahoretic în care „s-a edificat o tradiție de viață monahală, hotărâtoare în declanșarea renașterii isihaste” (V. Cândea) din veacurile XVII – XVIII, când au apărut importante ctitorii voievodale și lăcașuri vestite ca Aluniș, Pinu, Sf. Gheorghe, Fundătura, Găvanele și atingând zorii epocii moderne – începutul secolului al XX-lea, când dispare ultima lavră din Subcarpații Buzăului – Găvanele, 1904. Aceasta este adevărata comoară sugerată de la început prin titlul ales. S-o dezgropăm!

Pădure, pădure...

Subcarpații de contact ai Buzăului, în care se află zona vestigiilor rupestre, au fost și sunt încă, în ciuda defrișărilor masive din ultimii ani, leagănul unor păduri întinse, sălbate, arareori călcate de picior de muritor. Turistul rătăcitor pe aceste meleaguri în căutarea unor monumente ale naturii sau a numeroaselor obiective cultural-istorice și religioase trebuie să străbată către acestea întinse și pitorești porțiuni de pădure. Așa, de exemplu, se va întâmpla în drumul spre Schitul Găvanu, din comuna Mânzălești, adică din latura nord-estică a județului Buzău. Indiferent de rută, pelerinul străbate o parte a Rezervației naturale „Pădurea Găvanu”, situată în bazinul superior al pârâului Ighebu, pe fața estică a culmii Breazăului. Întinsă pe mai bine de 200 de hectare, această rezervație forestieră conservă un valoros genofond de arboret de pin silvestru și permite studierea creșterii, dezvoltării și regenerării naturale a pădurii de pin, în condițiile interzicerii totale a intervenției factorului antropic. În partea opusă a județului, Rezervația Milea-Viforâta adăpostește „cu acte în regulă” cele mai falnice exemplare de brad, ca înălțime, grosime și vârstă, adevărate „catarge ale Carpaților”, cum inspirat le-a

numit Ioan Grigorescu. Între aceste limite, ici-colo, petice întinse de pădure acoperă înălțimile comunelor Cozieni, Colți și Brăești. Mai rar, se întâlnesc și porțiuni restrânse de păduri seculare de fag (*Fagetus nudus*).

Accesul spre locurile amintite se poate face pe drumurile care însoțesc văile principale ale Subcarpaților Buzăului: Valea Sărățelului, Valea Bălăneșei și de pe Valea Buzăului pe Valea Bâșcii Rozilii. Pe lângă aceste căi de asfalt, legătura se poate face și pe drumuri și cărări de munte care străbat spinările, plaiurile, pădurile și poienile Ivănețului, ținând neobosit către Penteleu – starostele Munților Buzăului. Sunt rămășițe ale vechiului drum dintre plaiuri și județe, cunoscut mai ales de către localnici. Meleagurile acestea, „unde se frâng munții și plaiurile”, au însemnat pentru viața poporului nostru un adevărat mijloc de țară, aici ținându-se în vechime „târgurile de trei țări” care adunau pe locuitori

„din toți munții, din hotare,
de la Dunăre și Mare,
din câmpii și de pe deal,
de pe plaiuri, din Ardeal,
din lăuntru, din afară,
aici, la mijloc de țară”.

„Loc de întâlnire, popas și schimb pentru toată suflarea”, din cele mai vechi timpuri împărăție definitivă a păstorilor care pășunau aici

„tot mioare bălăioare
și mânzări ca niște flori,
de-nălbeau poienile
și umpleau cărările”,

se crede că tocmai de aceea Dumnezeu a orânduit ca „poienile acestea să fie mai frumoase decât toate”, Ziditorul nemaivând ce altceva să le dea muntenilor păstori.

În trecut, pădurile ocupau o suprafață mult mai mare decât azi, acoperind cam două treimi din județ. Cuprindeau munții, dealurile și ajungeau până la marginea târgului central, unde dăinuie și azi Crângul – o așchie a vechiului codru domnesc, din care voievozii dăruiau Episcopiei Buzăului care de lemne la începutul veacului al XVI-lea. Altă danie făcea spre sfârșitul aceluiași veac Mihnea Turcitul, care a înzestrat mănăstirile Motnău, Agaton și Bogoslov de la Bozioru cu ocină în jur, „pădure întreagă și necurățată, ci au curățat-o călugării de la mănăstirile care sunt mai sus zise cu securile și cu foc și cu multă trudă”. Doamna Neaga,

soția lui Mihnea, înzestrase mai înainte Alunișul cu o moșie vecină cu cea a Scăenilor, dar așezate cu toate pe versanții împăduriți din clina sudică a Ivănețului.

Dacă documentul din care am citat indică modul în care luau naștere locurile „arătoare” prin îndepărtarea pădurilor (probabil că de atunci se mențin la Bozioru și în împrejurimi toponimele Curătura, Lazuri, Pârlitura, Jariștea, Seciu, Poieni), au existat însă și vechi forme de protejare a pădurilor, printre ele numărându-se braniștea, iar ecoul acestei opreliști moșnenești de a tăia pădurea îl păstrează alt toponim – Braniștea Scăenilor. Vecin cu Scăenii, satul Găvanele avea în secolul al XIX-lea două subdiviziuni: Schitu (clăcășească) și Fundurile (moșnenească). Ultima se afla lângă pădurea, izvorul și schitul Fundătura, numiri care păstrează și ele amintirea timpurilor când trăitorii prin locuri păduroase, înfundate, beneficiau de bir mai mic. Este și cazul satului Fundata, din comuna Lopătari. După dezrobirea țăganilor mănăstirești și împrumărirea lor, Găvanele a mai dobândit o „despărțitură” – Piatra. De la mijlocul secolului al XIX-lea, când rostul instituțiilor amintite mai înainte se istovise, am descoperit la Scăeni și am predat arhivelor un act special de protejare a fondului forestier, o opritură la pădure. În condițiile când proprietatea moșnenească devălmașă se redusese simțitor, minată de vânzări mai mult sau mai puțin silite, de înfrățiri și de ieșiri din indiviziune, actul respectiv era o învoială între semnatarii proprietari care, pe baza liberului acord, conveneau a păzi în comun și a nu tăia sau pășuna pădurea de pe Dealul Tocitorilor. Se puteau tăia copacii mari, în vreme ce „măruntșu” nu se putea tăia „nici măcar o nuia, fără știrea pădurarilor și a fraților de moșie”. Înțelegerea se făcea pe zece ani, timp în care orice contravenient ar fi fost penalizat: „Iar care din noi nu să va țină de această legătură și o va călca, să dea doi galbeni gloabă”. În simplitatea sa, opritura la pădure reprezintă o expresie a griii înaintașilor față de pământ. De fapt, ne găsim în fața formei juridico-administrative a uneia dintre normele vechiului nostru drept al pământului. Emanând de la proprietari liberi, acest act voluntar de protejare a patrimoniului forestier amintește de vechi obiceiuri agricole și silvice, fiind o dovadă în plus că „românul e frate cu codrul”.

O primă legendă în legătură cu pădurea am auzit în Scăeni. Ea amintește despre un paznic al pădurii Drăgoeștilor, moșneni posesori de pădure. Nu știm cât de înstăriți au fost Drăgoeștii, dar strânși la

pungă, ca să nu spunem altfel, au fost „peste măsură”, de vreme ce au reușit să angajeze „cu acte în regulă” pe Stoian Păduraru, „dându-i pușcă și plătindu-i doar ce mânca și ce purta, adică încălțăminte și îmbrăcăminte și lăsându-l să ia el toată căzătura și doborâtura de la vânt”. Dar, vorba proverbului, „la așa stăpâni, așa slugă”. Pădurarul pune sare la rădăcinile dinspre vale ale copacilor mari, acestea se uscau cu timpul, rezistența copacului scădea și în cele din urmă era doborât de furtună. Conform înțelegerii, căzătura revenea pădurarului, iar acesta „ajunsese de vindea lemn mai ceva ca ăștia de la Ocol astăzi”.

De atunci și până în zilele noastre, pe acest plai românesc pădurile s-au priment și s-au împușinat, ele fiind însă o prezență vie ce a înrăurit permanent viața localnicilor, influențând accesul, așezările și ocupațiile, profilul moral și spiritual al oamenilor. Apropierea și dependența de pădure au făcut ca aici să se dezvolte anumite îndeletniciri și meșteșuguri, toate bazate pe recoltarea și prelucrarea materiilor prime furnizate de pădure. Călugării de la mănăstirile și schiturile din zonă au fost, în privința hranei lor trupești, niște culegători din natură. Și astăzi dealurile și munții se pretează pentru culegerea din natură a fructelor de pădure și a plantelor medicinale. Pe lângă vișinată, zmeură, afinată, socată și trandafirată, se pot găsi la localnici gemuri și dulcețuri de fructe, vestitele ghebe murate, zacuscă de ghebe, dar și diferite infuzii, decocturi sau siropuri naturale din muguri de brad (bun pentru afecțiuni ale căilor respiratorii), de cătină (un adevărat panaceu universal) sau se pot bea ceaiuri din flori și plante pe care Dumnezeu le-a semănat cu dărnicie pe plaiuri.

Ocupația de bază a locuitorilor rămâne agricultura, cu accent pe creșterea vitelor. Prezența lemnului și a pietrei a făcut să se practice și alte meșteșuguri. Deși fiecare sat își are stâna proprie, ciobani renumiți sunt doar cei de pe Ivăneț și Penteleu, unde se fabrică vestita brânză de Penteleu. Pomicultura este altă ocupație importantă, dealurile fiind împânzite cu livezi de prun, iar când „merg căldările”, aici se naște nu mai puțin vestita țuică de Buzău. Buni lucrători forestieri (țapinari, șindrilari, drujbiști, tafiști, buldozeriști) se găsesc la Lopătari, Goidești și Gura Teghii. Comuna Bozioru era vestită în trecut pentru dogarii săi, buni lucrători de donițe, putini, putineie, burie, buriașe, butoaie și tocitori (cu cercuri de lemn în trecut). Mai nou, pe vremea c. a. p. – urilor, aici a existat singurul atelier din județ pentru confecționat „colaci” de căruță (butucii roților) sau chiar căruțe întregi. Lemn

fiind îndeajuns, trebuia să se ivească și pricepuți meșteri lemnari. Toată lumea știe că lucrul lemnarului e migălos, durează mult, uneori luni întregi, iar meșterul își primește plata abia după ce înalță casa, montează ușa sau fereastra, potrivindu-le în tocurele lor sau după ce face proba că butoiul meșterit de el nu curge. Și asta din cauză că lemnarul ar fi întâlnit-o pe Sfânta Maria care-L căuta pe fiul Iisus, când El fusese prins și răstignit. Întrebând pe lemnar dacă nu cumva L-a văzut, acesta a spus că pe el l-au chemat să-I facă crucea. „Și eu l-am făcut-o mai mare și mai grea, să n-o poată duce prea repede, ca să-L vadă toată lumea”, s-a lăudat lemnarul. Imaginându-și chinurile Fiului pe Drumul Crucii, Maica Domnului l-a certat pe lemnar:

„Să dai cu barda tot anu
Și-abia atunci să-ți iei banu!”

O meserie uitată care s-a practicat aici a fost bozăria, bozăritul, adică obținerea rășinii pentru ungerea osiilor de căruță (un precursor al păcurii) prin arderea înăbușită a crengilor de rășinoase. Azi în rampele exploatărilor forestiere se mai practică, în mod asemănător, cărbunăritul, prin arderea anaerobă a lemnului în cuve mari de metal. În trecut, țigani rudari se îndeletniceau cu confecționarea unor obiecte de uz casnic din lemnul de esență moale al pădurilor – tei, plop, salcie etc. Despre țigani se crede că se trag dintr-un fiu cam neastâmpărat al lui Noe, care după potop ar fi avut o sumedenie de urmași. Unul din ei, văzându-și într-o zi tatăl că doarme dus din cauza băuturii, a luat o baligă și l-a mânjit pe față. S-a ascuns apoi, să vadă urmarea. Un alt fiu, serios și cu respect pentru tatăl său, văzându-l mânjit, l-a șters cu frunze, a adus apă și l-a spălat. Cel neastâmpărat a ieșit din ascunzătoare și a început să-l certe că i-a stricat gluma. Gălăgia l-a trezit pe Noe, care după ce a auzit pricina, l-a blestemat pe fiu ca așa să fie și să miroasă fața lui cum l-a mânjit el pe tatăl său și toți să râdă de el, așa cum și el a vrut să râdă de tatăl său. Copiii acestui fecior au fost țigani, cu pielea neagră și mirositoare și care sunt până azi batjocura tuturor și fac muncile cele mai neplăcute.

Dintre legendele pădurii, unele care circulă în zonă se referă la speciile forestiere și la vietățile codrului. După ce Ziditorul a creat Pământul, l-a privit și a rămas pe gânduri: era urât așa gol, fără nimic pe el, cum arăta atunci. De aceea, Dumnezeu a semănat iarbă, flori, pomi fructiferi, copaci falnici și frumoși. Dracul, care a încurcat lumea de la începuturile ei, a semănat și el

buruieni, bozii, mătrăgună și

scaiți. Făcea Dumnezeu să crească brazi semeți, fagi și stejari cu coroana lor umbroasă, făcea și Dracul să crească ghimpari, mărăcini și multe „lemne strâmbe și nefolositoare”. La fel s-a întâmplat când au fost făcute găzele, păsările și animalele pământului. Necuratul a slobozit în lume viermii și omizile, ereții și cucuvelele, ca și lupii sângeroși care sfășie fără milă oile blânde și de folos omului. „Despre lup se zice că ar fi fost om, fecior de mare crai. Și-a avut un frate geamăn, pe care-l pizmuia că era mai bun și mai isteț decât el. De-asta Lupul i-a pus gând rău lui frate-său. Și gășind prilejul nimerit, când au mers ei la o vânătoare prin pădurile din munți, i-a spintecat burta cu cuțitul și l-a aruncat în nește ceteregi ca să se crează că s-a rănit căzând cu burta în ei. Când s-a sunat din corn sfârșitul vânătorii și adunarea, fratele ucis nu a mai apărut. L-au căutat, l-au găsit și l-au îngropat cu jale mare. La mormântare a apărut pe cer un nor întunecat, l-a luat pe sus pe ucigaș și l-a aruncat în pădure, taman în locul unde-l omorâse pe frate-său. L-a aruncat acolo preschimbat în lup și blestemat să fie lup cât o mai trăi și să sfășie cum l-a sfâșiat pe frate-său. De atunci se zice că lupul urlă la luna plină că atunci în lună se vede chipul lui Cain și Abel, copiii lui Adam. Abel e mort, iar ucigașul Cain ține în mâini un vas din care curge sânge. Văzând chipurile din lună, lupul singuratic urlă și se căiește, căutându-și haiticul”. În preistorie, lupul și calul au fost considerate animale fantastice, iar popoarele lumii vechi le-au venerat diferit. Cultul lor se leagă de vremurile când calendarul pastoral al acestor popoare era împărțit pe două anotimpuri – vara, patronată de cal și iarna, având ca patron lupul. Calul și lupul, după opinia prof. I. Ghinoiu, ca divinități zoomorfe de origine indo-europeană, au fost asociate în credințele popoarelor vechi astrelor care măsoară timpul oamenilor – Soarele și Luna. Calul ajută astrul zilei să se înalțe în carul său de foc pe bolta cerului, iar lupul urlă sau cântă noaptea la Lună. Sărbătorile și obiceiurile dedicate divinității lupului erau concentrate pe timpul iernii.

Una din pădurile de la Bozioru, la hotarul cu Brăești și Gura Teghii, se numește Tainița. Muntele Tainița și pădurile de pe el au rămas până azi izolate și mai puțin străbătute de om. De aici privesc spre cer vestiții Stâlpi ai Tainiței, un important punct de hotar între ultimele trei comune din latura nordică a județului Buzău, pe „linia de cordon” cu Transilvania. Despre Stâlpii Tainiței dicționarul lui B. Iorgulescu arăta că sunt „stânci colosale de piatră, ce se ridică în formă de coloane în mijlocul Pădurii Tainița, din c(omuna)

Bozioru (azi, în comuna Gura

Teghii). Ele sunt inaccesibile, atât omului, cât și animalelor, din care cauză, neștiind nimeni ce e între ele, s-au născut o mulțime de legende relative la dânsle”. Am constatat, nu fără surprindere, că toponimul Tainița este prezent și în localitățile învecinate (Cănești, Bălănești, Cozieni, Trestia, Pătârlagele), ba chiar și în așezări mai îndepărtate din județ: Calvini, Rușavățu, Policiori, Monteoru. Surpriza abia acum începe, căci în unele locuri numele este atribuit unor crânguri sau păduri modeste care nu au nimic comun cu aura de mister a codrilor de la Bozioru. Nimic din fiorul sălbăticiilor montane, nici urmă de istorie sau de legendă! Atunci de ce s-a atribuit tocmai acest nume locurilor cu pricina? Pădurile tinere care îl poartă s-au ridicat prin regenerarea naturală a unor foste păduri de tei (lat. *tilia*, -ae = tei). Ele se numesc teiș, teișoară, teiniță. Pronunțarea lui teiniță cu accent pe antepenultima silabă a făcut posibilă confuzia cu termenul tainiță, format pe teren românesc din taină + sufixul -iță, taină provenind din v. sl. *tajna* = loc tăinuit, ascunzătoare. S-a creat astfel un fals plurisemnatism pentru termenul tainiță și așa s-a ajuns ca multe din crângurile amintite să devină ... „tainițe”.

Ca să vizitezi azi Stâlpii Tainiței, și locul merită cu prisosință văzut, măcar pentru frumusețea, izolarea și măreția lui sălbatică, dar odihnitoare, trebuie să străbați Băleanca, să urci din ultima rampă spre vest până la Poiana Stâlpilor, să te oprești la Fântâna Stâlpilor, iar de aici să cobori cărarea spre nord câțiva kilometri buni. Băleanca (peste 1000 de hectare de pădure a statului) a aparținut și și-a luat numele de la al marelui logofăt Nicolae Băleanu, care o primise ca zestre la căsătoria cu Irina, fiica vel vistiernicului Ianache Văcărescu. La fel ca Băleanca, fără excepție, pădurile mari și vechi au nume simple, de origine geto-dacică (Bârza, Bunget, Ciuta, Cioclinu) sau latinească (Arsenia, Bărboși, Boșoveiu, Fulgeriș, Întunericu); unele cu etimologie diversă: Bagnă (Bahna) = loc mlăștinos, acoperit cu iarbă, stuf sau arbori, smârc > ucr. bahno, Bursucăria – derivat românesc din bursuc > tc. bursuk, Guzioaia – derivat românesc din guz = rozător mare, guzgan > magh. güzü, Samaru > bg. scr. samar; altele cu etimologie necunoscută – Cocioba, Hânsaru, Preseaca, Râncosu. Adevărate metafore poetice par a fi Întunericu, Fulgeriș, Gura Gârliciului, Șoimarea, Martirea. Tot de pădure amintesc numele unor specii forestiere care au fost date satelor sau părților de sate: Nucu, Gornet, Ulmet, Anini, Pinu, Paltenu. La felul pădurii sau la specia dominantă se referă toponimele Altoaia, Cătiniță, Gorâniș,

Lăstaru, Mestecănei, Mărăcini, La Nuiete, Plopșori. Despre plop se spune că și el ar fi supărat pe Dumnezeu și a trebuit să se supună blestemului divin. După Facerea tuturor celor văzute și nevăzute, Dumnezeu și Sfântul Petru umblau pe pământ să vadă cum o duc feluritele neamuri care-l împânziseră. Sosind Ei și pe aceste meleaguri, într-un sat de munteni păstori n-au aflat pe nimeni acasă, nici copii, nici femei, nici bătrâni, nimeni, nimeni, nici țipenie. Întrebându-Se unde și de ce s-or fi ascuns sătenii, un plop Le-a răspuns mândru de pe creasta dealului de lângă sat că el l-a văzut venind de departe și, sfătuit de Necuratul, i-a vestit pe localnici să se pitească, iar aceștia, luând ce aveau mai de preț, s-au retras și s-au adăpostit prin păduri și pe la stânilor lor din munți. Pentru că a ascultat de cine nu trebuie, Dumnezeu a blestemat plopul ca lemnul să nu-i fie bun de foc, să crească înalt și singur ca o prăjină, iar frunza să i se zbată și cu vânt, și fără vânt, după cum se-ntreabă și-și răspunde poetul popular anonim în această doină cu care încheiem:

„Care frunză bate
Vântul când nu bate?
Frunza plopului
Și a dorului...”

Crucea pietrarului

Pierderea unui coleg și prieten mi-a prilejuit cunoașterea mai amănunțită a bisericii și a cimitirului din satul Bozioru de Sus, comuna Bozioru. Printre crucile de aici, atrage atenția una de o valoare deosebită. Prin particularitățile constructive, prin inscripții, prin finețea execuției și prin întreaga sa simbolistică și-ar avea locul de cinste în expoziția în aer liber de sculptură țărănească în piatră de la Fântâna Rece, de lângă mănăstirea Ciolanu. Insignifianța satului și așezarea lui “peste mână” i-au împiedicat pe specialiști să o cunoască și de aceea crucea nu este menționată nici în puținele lucrări dedicate sculpturii țărănești în piatră. Supun judecății cititorilor, iubitori și păstrători în suflet de trecut, dar și descoperitori și valorificatori ai lui, apartenența ei la zestrea noastră spirituală inconfundabilă, la acel grăunte de veșnicie românească, despre care poetul spunea că s-a născut la sat.

De dimensiuni obișnuite ($h = 125$ cm., l. braț = 60 cm., grosimea = 15 cm.), fără capitel și îngropată într-o teică tot de piatră, crucea a fost lucrată în piatră de Măgura în anul 1893 de către meșterul local Manea Costache. Pe fața de vest a monumentului funerar, cu un scris deosebit de elegant, meșterul a săpat următorul text: “Închinăciune// Cruci(i)/ Tale ne/ închinăm Hristó/se și sfântă în/vieré Ta o lău/dăm și o mărim.// Cititorule,// Crucé este păd/itoare a tótă lumé, Crucé podóba bise/rici(i), Crucé stăpânire împăraților, Crucé întărire credincioșilor, Crucé îngeri/lor și dragilor rană// Acéstă sfântă cruce sa lucrat și/ sa scris de mine Manea Costache cu/ mână de țărână, mâna va putrezi, iar nu/mele să fie pomenit în veci./ Amin// Manea 4 Ion 9/ Dumitru 6 Ma/rie 11/ Iona 5 Ilie 2/ Nastasia Stan/ Radu 7 Stanca 6/ Moise 3 Toderu 5/ Ștefan 4 Ana 4/ Crăciun 4 Tinca/ Neculaiu Anto/n Ilinca Ica/ Dumitra Stana/ Agapie Petrea/ (...)”. Pomelnicul continuă, dar scrisul se îngroapă în lăcașul teicii. Între cuvântul “Amin” și primul nume al pomelnicului, în relief, imaginea mâinii drepte a meșterului.

Omagiul mâinii atotefăcătoare, slujind frumuseții și binelui, este în viziunea artistului popular un îndemn către urmași la hărnicie, la neodihnă, la a-și însemna trecerea lumească prin truda mâinilor. Metafora “mână de țărână” folosită de meșter și la alte lucrări a fost preluată din limbajul vechilor copiști proveniți din mediul călugăresc. Ea evocă timpurile când, după expresia lui Nicolae

Iorga, “mănăstirea nu se

odihnește” și este o ilustrare a motivului sorții nestatornice (“fortuna labilis”). Amintindu-ne comunitățile de sihaștri trăitori cândva pe aceste meleaguri și la care rucodelia se bucura de mare cinste (ora et labora), metafora sugerează “repezitatea” trecătoarei vieți în contrast cu cele eterne, vorbind despre contopirea după moarte cu glia străbună și despre nevoia omului de nemurire prin muncă și prin fapte bune. Sintetizând relația om-mână-cuvânt, ca esență a felului de a ființa al umanului, filosoful Martin Heidegger arăta: ”Omul mănuieste cu mâna, căci mâna este, alături de cuvânt, caracteristica esențială a omului. Dar ființarea care are, precum omul, cuvântul, poate și trebuie să aibă mâna. Cu mâna sunt făcute rugăciunea și crima, salutul și mulțumirea, jurământul și semnul, dar și opera, făptuirea, meșteșugul și unealta. Strângerea mâinii este cea care dă temei în chip tăcut unei alianțe (...). Nici-un animal nu are mâini; o labă, o copită sau o gheară nu se vor putea niciodată preschimba într-o mână. Tot astfel, o mână deznădăjduită nu este câtuși de puțin o gheară cu care omul se agață. Mâna a apărut doar din cuvânt și prin cuvânt. Omul nu are mâini, ci mâna este cea care ține de esența omului, deoarece cuvântul, ca domeniu esențial al mâinii, este temeiul esențial al omului. Cuvântul sub forma însemnării, care se arată prin aceasta privirii, este cuvântul scris, scrisul. Cuvântul ca scriere este scrisul de mână”. De mână și de cuvântul scris s-a slujit și pietrarul nostru.

Lângă satul Nucu, nu departe de Bozioru de Sus, se află Peștera – o încăpere rupestră amenajată în feudalism ca bisericuță a schitului Profiru. Conservă pe pereții săi nenumărate incizii care fac din ea “un adevărat templu al artei epocii bronzului (...), un monument unic, poate cel mai concludent pentru arta parietală preistorică din România”. Este surprinzător sau poate nu să găsim și aici o imagine a “mâinii de țărână” incizată de un stângaci care și-a lipit dreapta pe perete spre a-i reda conturul. Faptul se petrecuse la sfârșitul epocii bronzului, cu circa 1400-1200 de ani înainte de Hristos. Numărându-se printre “literele” alfabetului artei rupestre încă din preistorie, “mâna de țărână” cu conotațiile ei multiple poate fi “citită” și pe pereții altor peșteri din țară (Basarabi, Clisura Dunării) sau din străinătate (Spania, Italia, Franța). Iată deci, într-un spațiu relativ restrâns, două ilustrări diferite - una cu mijloacele sculpturii, tehnica basoreliefului, alta cu mijloacele picturii și scrierii, tehnica inciziei, a zgrefitării – ale uneia dintre metaforele eterne ale artei: mâna.

Fața de est a crucii din cimitirul de la Bozioru de Sus

prezintă în partea superioară prescurtările obișnuite “IS HS/NI CA”, după care s-a realizat un contur mai mic al crucii rezultat din dăltuiri de motive geometrice – cercuri, semicercuri, linii și cruci. Conturul marginal format din șerpuiuri de linii și semicercuri formează un fel de șnur care amintește motivul popular al pomului vieții. În partea de jos a fost săpat textul: “Crucé astădi/ se înalță și/ lumé se sfințe/ște ca cela ce/ șade împreună/ cu Tatăl și cu/ Duhul Sfânt pre (...)”. Restul textului este îngropat în teică.

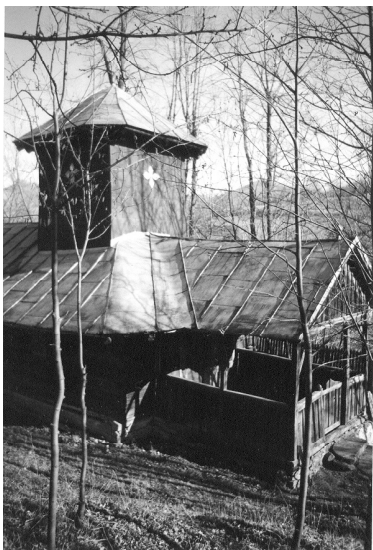
Fața de nord, pe capătul brațului, datează lucrarea: “Anul/ 1893/ Iulie/ 15”. Sub braț, într-un moment de fericită inspirație, meșterul a decis să prezinte câteva din uneltele sale: dalta cu mâner pentru săpatul literelor, cleștele, cuțitoaia și ciocanul pietrarului. Imaginile lor conferă unicitate întregului ansamblu, poate și pentru că:

“Unealta e sfințită de gândul care-o poartă
Și-i binecuvântată atâta cât clădește”.

(Vasile Voiculescu)

Anul 1893 nu este, așa cum am crezut inițial, anul morții meșterului. Este anul decesului primei sale soții, Maria Crăciun Toader, 27 de ani, cu care avusese trei copii – Dumitru, Ion și Ioana. Din a doua căsătorie, cu Maria Stoian, avusese încă șapte fete. Manea Costache se născuse pe 28 mai 1858 la Bozioru, ca fiu al lui Radu Costache și al Nastasiei, țărani moșneni. Fusese botezat de preotul Nedelcu în vechea

bisericuță a satului (Bozioru de Sus), având ca naș pe Manea Fișic. După o copilărie obișnuită, urmas cursurile primare cu învățătorul Ion Popescu la școala primară din sat, redeschisă din 1858 de către Theodor Popescu. Face armata între 1881-1883 la Compania 2 Sanitară, aflat cu serviciul în permenență la Ministerul de Război, Cabinetul Ministrului. Urmașii săi păstrează încă livretul individual, biletul

Biserica Bozioru de Sus

de trecere în rezervă și câteva certificate de bună conduită ale soldatului Manea Costache, toate din 1883.

Ca și alți localnici, a dus o viață activă, cinstită și demnă, mărginită de condiția de truditor al pământului, dar aspirând prin credință spre nemărginirea celor sfinte. S-a bucurat de stima, încrederea și prețuirea consătenilor care l-au ales de trei ori consecutiv, între 1898 și 1910, ajutor de primar. Încheie “marea trecere” în 1917, fiind îngropat alături de prima soție, sub crucea pe care am descris-o.

Pietrăria este o meserie obișnuită în satele de deal și de munte ale județului nostru, unde materia primă s-a găsit totdeauna din belșug. Manea Costache o deprinsese de la tatăl său ori de la alți meșteri locali. Fiii săi știau și ei meșteșugul, dar l-au practicat doar la “ziduri moarte”

Crucea pietrarului

(fără mortar) din piatră de mal sau de râu. Executau ziduri de susținere (la drum sau în spatele caselor), ziduri pentru fundații (de case, de anexe), unele dintre acestea trebuind să fie “cu două fețe” (la beciuri sau la balcoane), pavaje, ziduri de fântână, cu ghizduri din lemn, mai rar din piatră de Ciuta, sau trepte pentru accesul în locuințe. Piatra locului, necalcroasă și foarte casantă, nu este potrivită pentru cruci sau pentru alte lucrări mai fine. Se mai păstrează prin unele gospodării teici de piatră pentru hrana sau pentru adăpatul păsărilor și animalelor de curte.

Satele de sub dealurile și munții Buzăului, spre deosebire de cele de câmp, unde o cruce marchează aproape în exclusivitate locul unui decedat, atrag atenția călătorului prin mulțimea crucilor răspândite de evlavia localnicilor de-a lungul drumurilor, pe la intersecții sau pe înălțimi. Vizitând locurile, Nicolae Iorga era și el impresionat de credința țăranilor noștri în lumea de dincolo și de colocviul purtat de ei, prin intermediul crucilor, cu cei de sub pământ: “Îngrijirea morților e un semn deosebit al locuitorilor din aceste părți, și cu sutele apar la răspântii, în marginea, în mijlocul drumurilor, în poienile pădurilor, pe vârful înălțimilor, crucile mari, tăiate în lespede aspră și grăunțoasă a munților Buzăului. Unele negre, șterse de vreme, săpate cu vechi litere chirilice pe care nu le mai înțelege nimeni, altele cu inscripții latine, cu vâpseli și aurituri câteodată; ele amintesc o moarte năprasnică sau sunt pomelnice ale răposaiților dintr-o familie, sau, în sfârșit, mărturisesc despre evlavia unui călugăr care urmărește pe această cale iertarea păcatelor sale, știute și neștiute, cu voie sau fără voie”.

O asemenea cruce se află pe “drumul vechi dintre județe și plaiuri”, care lega în trecut și leagă și azi satele culoarului depresionar Chiojd - Sibiciu – Scăeni - Goidești – Lopătari (unele aparțineau plaiului Slănic, altele plaiului Pârscovului din județul Buzău și nu puține dispărutului plai Despre Buzău, din județul Saac), în apropiere de Scăeni. Se numește “Crucea sergentului”, după cum scrie pe capitelul său, omagiază moartea în Războiul pentru Independență a unui moșnean din ceata Croieleștilor, descendenții familiei respective din Scăeni fiind numiți până azi Sergențari, și este tot opera lui Manea Costache, executată în 1897. Fața de vest a crucii conține pomelnicul celor vii, iar fața de est pe cel al morților acestui neam, încheindu-se cu mențiunea: “Această cruce s-a lucrat cu cheltuēla lui Ion Dumitru Stoian și s-a scris de Manea Costache”. Altă cruce lucrată de meșterul nostru se află în colțul unei gospodării de la intrarea în satul Bozioru (fostul cătun Gârla sau Lunca). Lucrată tot în piatră de

Măgura, are dimensiuni mai mari ($h = 1,85$ m, l. la brațe = $0,70$, grosimea = $0,20$), cu un capitel decorat cu motiv liniar în V. Fața de est, în jurul rozetei soarelui: *“IS HS NI CA”*. Mai jos: *“Cu ajutorul lui Dumnezeu sau ridicat această sfântă cruce de robi săi Ion, Stanca, Ștefan, Ion, Mihaiu, Tóderu, Stoica, Ecatirina, Sofia, Mariea. Morți: Toder, Ana, Crăciun, Dumitru, Despa, Maria, Maria, Sterie și cu tot nemu lor”*. Fața de vest (pe brațe): *“Ridicată și renovată pe acest loc de Stan D-tru cu soția sa Ileana în anul 1974”*. Fața de nord: *“Anul 1890 Maiu 10. Sfântă cruce ertă păcatele acelor ce teau ridicat, ertă și p-ale noastre păcătoși”*. Fața de sud conține metafora despre care anunțăm și numele meșterului: *“Iubiți mei frați, trecând pe aici și făcîndu-vă cruce diceți În numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh amin! Scris de mine cu mîna de țărînă, mîna va putrezi ear numele fie pomenit în veci. Manea Costache”*.

Se zice adesea că printre lucrurile obligatoriu de realizat într-o viață de om adevărat este și săpatul unei fântâni. Meșterul Manea Costache a săpat și zidit la Bozioru, după mărturia nepotului său, multe fântâni, toate “cu statut public”, precum s-ar zice azi: la Rast, la Vână, la Poieni, pe Zăpodia, pe Vlasea, pe Văi, la Adăpători, alta în curtea casei sale etc. “Dumnezeu să-l ierte, că și-a făcut destulă pomană!”, zicea o bătrână care lua apă din cea de pe urmă și pe care am întrebat-o dacă știe cine a făcut-o. Meșterul nostru înțelesese, ca și poetul care mai târziu i-a sintetizat genial viața și truda, că:

“Zodii sunt și jos sub țară,
fă-le numai să răsară.
Sapă numai, sapă, sapă,
Până dai de stele-n apă”.

(Lucian Blaga).

ANTIȚA Microroman epistolar

1) România
Schit Sfântu George
Distric(ictul) Buzeu
No. 2 Anul 1870 Febr(uarie) 10

Domnule Ministru,

Domnu locotinent Nicu Stamatopol de la Compania Punctului Bratocea au venit în săptămâna trecută la schitul nostru însoțitu de (un) sergent majoru, de un caporalu și (de) doi grăniceri, unde au stat în schitul nostru termen de trei zile, zicându că au fostu în vizitația picheteloru și voește să răsuflă aici și este amatoru să facă și o sfântă priveghere, după cum s-au și făcut, și noi l-am respectat și e-amu dat o mai bună primire fiind vreme de iarnă și mai alles ca meletar. După plecarea D-lui de aici, la vreo 3 zile ne-am pomenit că unde lipsește din schit o soră, anume Antița, fată crescută în schit de mica copilărie și de familie de oameni săraci. Și după mai multe cercetări ce am făcut, am dovedit că în acea noapte au venit caporalulu însoțitu cu doi grăniceri și, lăsându pe unul cu cai(i) într-o potecă, ceilanți au venit în schit și au tras la o maichă. Și întrebându-i noi că ce caută pe vremea asta în schit dâș(i) au răspuns că i-au trimisu Domnul locotinent la un primaru și fiind că au ostenit tare și fiindu-le frigu să se mai încălzească. În urmă maica s-au dusu la biserică și înapoindu-să de la biserică să vază ce facu dâș(i) nu i-au mai găsitu acolo și am doveditu în adevăru că dâș(i) au luat-o înșălând-o cu ali mai multe vorbe.

Am trimisu în grabă servitori(i) schitului (în) goana loru, mai alesu că s-au cunoscut că au fostu cu cai și gonindu-i până în munte, în apa Bâșci(i) nu i-au putut sosi, ci după (spusa) unoru oameni le-au spusu că s-au în tâlnit cu dâș(i) de parte și fata (era) îmbrăcată grănicerește. Și am doveditu în adevăr că D-nu Stamatopolu au trimisu grăniceri(i) de au luat fata pentru D-lui.

Plecat și cu lacrimi vă rugăm, Domnule Ministru, să bine voiți a face punere la cale pentru desonoarea ce au făcutu pomenitul pentru schit și să fie supusu a o căsători după legea ortodocsă fiindu că Dânsu au înșălat-o cu condiție ca să-i fie soție, dar aceasta nu să poate nici

odată că Dânsu își are nevastă și copii.

Primiți, vă rog, Domnule Ministru, în credințarea osebit(e)i noastre supuneri.

Superioara,
Agripina

Comitetul: Tomaida monahiea, Epifania monahiea, Glafira monahiea.

Domnii Sale,

Domnului Ministru secretaru de stat la Ministerul Cultelor.

(Rezoluție) 24 Fevr. 1870 Culte

Se va comunica Minister(ului) de Resbelu copie de pe acest raport ca încredințându-se de cele aici arătate să permită darea în judecată a faptuitorilor, pentru care se va mijloci și Ministerului de Justiție a ordona procurorului de a-i urmări și traduce înaintea justitiei. Presf(înțitului) Episcop se va arăta cazul de fația invitându-l a face observațiile cuvenite superioarei și comitetului pentru lipsa de supraveghere din parte-le ca să nu se (mai) întâmple astfel de fapte într-un chinoviu.

(ss) Indescifrabil.

2) (Concept)

La Ministerulu de Resbelu

No. 1576/1870 Fevruaru 24

Amu onoare a vă comunica în copie raportul ce mi l-a adresat comitetul Schitului Sântu George din distr. Buzeu sub No. 2 relativu la răpirea unei fete din acelu schit de cătră un locotenentu din armată numit Nicu Stamatopolu și vă rugăm ca, lămurindu-vă de toate cele prin el descrise, să bine voiți a permite darea în judecată a numitului locotenentu și (a) complici(lor) săi.

3) (Concept)

La Ministerul de Justiție

No. 1577/1870 Fevruaru 24

Amu onoare a vă comunica în copie raportul ce mi l-a adresat comitetul Schitului Sântu George din distr. Buzeu sub No. 2 relativu la răpirea unei fete din acelu schit de cătră un locotenentu din armată numit Nicu Stamatopolu și vă rogu ca în vederea împrejurărilor prin el descrise să bine voiți a ordona procurorului de a urmări și a tra-

duce înaintea justiției pre culpabili.

Totodată, vă înștiințăm că acestu cazu l-am făcutu cunoscut și Ministerului de Resbelu cu mijlocire de a permite darea în judecată a numitului locotenentu și (a) complici(lor) săi.

4) (Concept)

La Episcopulu de Buzeu

No. 1578/1870 Fevruaru 24

Amu onoare a vă comunica în copie raportul ce mi l-a adresat comitetul Schitului Sântu George din distr. Buzeu sub No. 2 relativu la răpirea unei fete din acelu schit de cătră un locotenentu din armată numit Nicu Stamatopolu.

Pre de o parte, amu adresatu cuvenitele mijlociri ministerilor de justiție și de resbelu ca să dea ordine pentru urmărirea și traducerea înaintea justiției a numitului locotenentu și (a) complici(lor) săi, iară pre de alta, amu onoarea a ruga și pre Prea Sfinția Voastră să bine voiți a face cuvenitele observațiuni superioarei și comitetului schitului mai sus citatu pentru lipsa de priveghere din parte-le ca să nu se (mai) întâmple astfel de fapte într-un chinoviu, fiindcă se vor da în judecată.

5) Ministerul de Resbel

I-a Direcțiune

Personal și Operații Militare

No. 3642

Domnule Ministru,

Ca rezultat al adresei Dv. No. 1576 din 27 Fevruariu anul curent, am onoare a vă anecea în copie procesul-verbal înche(i)at în fața locului de comisiunea de anchetă ce am orânduit relativ la faptul ce se impută locotenentului Stamatopol pentru răpirea unei fete din Schitul Sf. Gheorghe, districtul Buzeu.

Primiți, vă rog, Domnule Ministru, încredințarea osebitei mele considerațiuni.

Ministru,

P(entru) (ss) Indescifrabil

Director de serviciu,

(ss) Indescifrabil.

Domniei Sale,

Domnului Ministru secretar de stat la Ministerul Cultelor.
(Rezoluție) 18 April Culte

Se va comunica în copie părint(elui) Episcop de Buzeu, spre
răspuns la adresa sa No. (alb). (ss) Indescifrabil.

6) Copie

Actu de înche(i)erea

Astăzi la 23 ale luni(i) Martiu anul 1870

Subsemnatii, ce compunu comisiunea de anchetă numită de către 1 Divisiunea militară teritorială prin Ordinul No. 1853 urmatu dupe cel al Ministerului de Resbel No. 2228 asupra locotenentului Stamatopol din Compania 1 Batalionu 1 de grăniceri pentru răpirea unei fete, anume Antița, din Schitul Sfântului Gheorghe, districtul Buzeu cu ajutorul sergentului major și a doi soldați care-l însoțeau (în) visitarea pichetelor, terminând cercetarea ce s-au făcut conform Legei de procedură militară, declarăm dupe cum actele luate și aflate în dosieru constată că acușățiunea adusă de către membrile ce compunu comitet(ul) mensionatului schit prin raportul cu No. 2 din 10 Fevruariu expirat, anul curent, adresat Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice a fost făcut, dupe cum dispozițiile luate luate (!) și aflate la filele No. 11-12 și 13 din dosieru probează, mai multu pe supoziții de cât bazate pe ceva văzut sau probat deoarece aceasta se mărturisește acum atât de superioara a mănăstiri(i), maica ce au arătat că venise la dânsa în noaptea în care a părăsit fata schitu doi soldați cât și chiar de către întregul comitetu.

Comisia însă ce încă de la început prin D-nu Președinte luase precauțiuni ca locotenentul să nu poată comunica cu gradele inferioare implicate în cestiunea de faciă, dupe cum din Ordinele No. 4 și 5 din dosieru probează, supuinu-i la interogatore dupe toată stăruința depusă, confrontarea caporalului și soldaților cu Maica în casa cărei(a) se zice că s-au dus în acea noapte, rezultatul n-a putut fi mai satisfăcător pe cât timp ei arată necunoștință de causă și pe cât eară (!) comisia n-a putut poseda din partea acusoareii base în urma cărora să poată constata ceva.

În lipsă de dovesi, comisia a cerut de la superioara schitului a-i prezenta pe servitori(i) ce zice în sus mensionatul raport de acusatie că i-au fost trimisă în goana feti(i) și s-au răspunsu verbal că sunt absenți din mănăstire la o vica. S-au cerut asemenea comitetului schitului a ne declara numele oamenilor ce asemenea să zice în raport că ar fi spus

servitorilor schitului c-au văzut fata cu soldații îmbrăcată grănicerește și s-au răspunsu că nu le cunoaște numele fiind că servitorii le-au spus numai că niște oameni și că asemenea crede că nici ei nu le cunoaște numele.

Toate acestea s-au urmatu în esistența a 2 particulari și anume K. Sibiceanu și N. Persescu ce din întâmplare se găseau în acel schitu.

Conclucie

În basa cellor de mai sus comisia declară că acușațiunea adusă de către comitetul Schitului Sfântului Gheorghe locotenentului Stamatopol că ar fi răpit din schit cu ajutorul sergentului major și (a) 2 soldați pe fata Antița nu poate a i se imputa și avea ființă pe cât timp nici o probă legală constatatoare nu s-au putut da.

Pentru acest finit, încheindu-se presintele act, D-nu Presedinte este invitat ca împreună cu dosierul cauzei să bine voiască a-l înainta Divisii spre satisfacerea ordinului sus mensionat.

Președinte,
(ss) Maior A. Sarandi

Membri,
(ss) Cpt. Botezatu
(ss) Subloc.

Dimitrescu

Conform cu originalul, (ss) A. Petrescu.

7) (Concept)

La Episcopulu Eparhiei Buzeului
No. 3779/1870 Mai 9
Prea Sinte Părinte,

În urmarea celor comunicate Prea Sfinției Voastre prin adresa No. 1578 relative la răpirea unei fete din Schitul Sfântu Gheorghe de către un locotenent din armată numit Nicu Stamatopol, priimindu-să pă lângă nota D-lui Ministru de Resbel No. 3642 copia de pe procesul-verbal încheiat în fața locului de comisiunea de anchetă ce a fost rânduită în constatarea zisului faptu,

Subsemnatul are onoare a comunica și Prea Sfinției Voastre în copie citatul proces-verbal spre știință și regulă.

(ss) Indescifrabil¹.

¹ DANIC Buc., M. C. I. P., 1469/1865, f. 157-163

Propuneri cu privire la cinstirea Sfinților Români

Fabian Seiche

În viața Bisericii Ortodoxe un rol important pentru manifestarea credinței îl constituie cinstirea sfinților și evlavia față de ei. Prin canonizare (înțeleasă ca act oficial de recunoaștere, declarare și așezare în rândul sfinților), se confirmă de fapt ceea ce poporul simte față de ei prin acel “cult spontan”. Sinodul Bisericii are în vedere anumite *semne ale sfințeniei* manifestate în viață sau/și după trecerea la cele veșnice, precum și *vrednicia strict personală* a fiecăruia, pentru a fi canonizat.

Dintre semnele sfințeniei:

- moartea martirică - dovada cea mai certă;
- mărturisirea, apărarea dreptei credințe;
- viața curată, viața sfântă;
- darul facerii de minuni, în viață sau după moarte.

Dintre condițiile de fond (personale):

- să fi avut credința neîndoielnică ortodoxă;
- puterea de a suferi moarte martirică, primejdii și orice necazuri pentru apărarea dreptei credințe;
- puterea de a trăi moral și religios cât mai desăvârșit;
- puterea de a săvârși minuni;
- cultul spontan acordat de poporul credincios.

În Biserica Ortodoxă Română acte de canonizare s-au făcut în 1517, 1950, 1956, 1992, 2003.

Canonizarea însă nu trebuie să rămână un act de arhivă și o simplă mențiune în calendar a numelui. Cinstirea se manifestă prin acte concrete:

1. Publicarea oficială a actului sinodal de canonizare;

2. Comunicarea de către Sfântul Sinod a actului, tuturor Bisericilor Ortodoxe autocefale;
 3. Publicarea oficială a vieții și a slujbei sfântului;
 4. Înscrierea oficială a sărbătorii sfântului în calendar, a slujbei lui în cărțile de ritual;
 5. Cu privire la hramul bisericilor închinat sfântului respectiv;
 6. Răspândirea icoanei sfântului în popor.
- (după Ioan N. Floca, *Drept canonic ortodox*, vol. II, EIBMBOR, 1990)

Cu referire la sfinții români sau aflați pe teritoriul țării noastre:

A. Chestiuni care privesc Biserica Ortodoxă Română:

1. Să se confirme menționarea sfinților români și în celelalte Biserici ortodoxe cărora să li se trimită viața, slujba și alte cărți închinat sfinților și traduse în limbile respective.
2. Să se publice viața și slujba tuturor sfinților români. În primul rând, în cărțile de ritual - Mineie (din care lipsesc cu desăvârșire, în edițiile post 1992, cei canonizați în acest an și ulterior), apoi menționați în Liturghiere, Molitfelnice și Ceasloave, la Sinaxar. Să se publice în tiraje mari, pentru întreaga Patriarhie, viețile și slujbele acestor sfinți care lipsesc din Mineie. Întrebarea e: dacă au fost canonizați, de ce nu li se dă cinstirea cuvenită, așa cum fac grecii, rușii, sârbii ș.a.?
3. Să se dea dispoziții ca fiecare Mitropolie/ Eparhie să se îngrijească de răspândirea cultului, a cunoștințelor, a icoanei sfântului respectiv (aparținător).

B. Chestiuni care privesc Mitropolia Ardealului:

1. La capitolul Aghiologie, Aghiografie (vieți de sfinți), cinstirea acestora este foarte slab dezvoltată, nu se respectă nici măcar zilele de cinstire a celor canonizați în 1955; nu se face nici o priveghere în ajun în majoritatea bisericilor. Aceasta pe fondul general al scurtării cultului divin în Transilvania.
2. Nu s-a publicat decât foarte puțin din viața și slujba sfinților ardeleni. Nu există o dorință de sus/ din partea oficială de încurajare a cinstirii. Au trecut 50 de ani de rutină, secătuire și scurtare a slujbelor. E o problemă prea neînsemnată pentru a fi luată în considerare?
3. Sunt foarte puține locașuri de cult închinare sfinților români în această parte a țării. Nu se spune despre importanța acestora, nu se încurajează închinarea bisericilor unor sfinți "neînsemnați"(chipurile). E o adevărată monotonie de hramuri și lipsă de diversitate. Avem exemplul foarte frumos al Mitropoliei Moldovei împânzită cu zeci de biserici afierosite sfinților români.
4. Este inexistent în Mitropolia Ardealului actul de răspândire a icoanei de sfinți români. Nu există icoane, litografii, icoane-foi volante cu: ierarhii Ilie, Iorest, Sava, Iosif; mărturisitorii Visarion, Sofronie, Oprea, Moise și Ioan. În general, nu s-a investit mai nimic în iconografie accesibilă publicului (ca tiraje și preț), față de, spre exemplu, Mitropolia Moldovei ce publică și răspândește anual sute și mii de icoane, litografii, poze cu duhovnici renumiți (Cleopa Ilie sau Paisie Olaru), deși necanonizați. De ce această reținere în Ardeal referitoare la sfinții și cuvioșii români? Singura icoană sau foaie volantă cu vreun sfânt român (și ardelean) care se poate găsi este cea cu Sfântul Ghelasie de la Râmeț, dar și în cazul acestuia, icoana se găsește exclusiv la această mănăstire (ca și cum l-ar fi

monopolizat pe sfânt), în rest, nimic... Oamenii simpli nici nu știu de existența acestor sfinți. De unde să știe dacă nu li se pune la îndemână cel puțin o icoană?

5. Se știe că în Transilvania istoria națională s-a împletit cu cea bisericească. Mărturisitori ca: Oprea Miclăuș, Sofronie de la Cioara, Ioan din Galeș, Moise Măcinic din Sibiel, au fost oameni din popor, au luptat și pentru libertate națională, și că pământul Transilvaniei a dat nenumărați martiri, mult mai mulți decât în alte părți și necunoscuți. Câți martiri au produs tunurile, focul, sabia, ștreangul, roata și schingiuirile făcute de generalul Bucow și următorii, de uniția papistașă, de regimul habsburgic, austro-ungar (1867-1918) și de regimul horthysto-fascist (1940-1945), culminând cu regimul de satanizare comunist? Numărul de canonizați ardeleni scade la 0 după 1760 (Visarion, Sofronie și Oprea), dar se uită că însăși distrugerea monahismului din Transilvania și slăbirea focarelor de credință și mistică au produs mii de sfinți ardeleni. Numai în zona Făgărașului au fost distruse peste 30 de mănăstiri și schituri. Întrebarea e: de ce aceștia nu prezintă nici un interes acum pentru o eventuală *canonizare colectivă*?
6. Pe lângă acestea și altele, nu se face în general slujba Litiei decât la Catedrale episcopale și mănăstiri; sfinții canonizați în 1992 și următorii nu sunt amintiți nici măcar la otpustul Slujbelor; duhovnici de renume din Transilvania precum ieromonahul Dometie Manolache de la Râmeș, ieromonahul Arsenie Boca sau preoți precum protopopul martir Aurel Munteanu, nu prezintă nici un interes (pentru cine?). Ardealul este încă o dată văduvit de sfinții săi.

Propunem:

1. Publicarea vieților sfinților români în volume separate, antologii, broșuri, în tiraje de masă și la prețuri accesibile publicului.

2. Publicarea slujbelor sfinților români (inclusiv ardeleni): *text* (în Mineie sau separat) și *notație muzicală*.
3. Încurajarea ca unele biserici actuale sau viitoare locașuri de cult să poarte hramul sfinților români.
4. Dispoziția de a se explica credincioșilor importanța cinstirii sfinților români, predici și cuvinte de învățătură ale acestor sfinți.
5. Să se săvârșească în întreaga Mitropolie priveghere în ajunul Sfinților români, inclusiv *Litie*, slujbă aproape dată uitării în bisericile de mir; zilele de 21 octombrie, 24 aprilie, 30 iunie, să fie prăznuite cu toată solemnitatea ca sărbători ale Ortodoxiei din Transilvania.
6. Încurajarea ca la toate bisericile să existe spre vânzare cărți și broșuri cu acești sfinți.
7. Tipărirea de icoane (foi volante, iconițe) cu sfinți români și răspândirea în popor.
8. Preocuparea pentru cercetarea vieții unor duhovnici, mărturisitori, mucenici ai Ortodoxiei noastre din trecut până astăzi, pentru folosul sufletesc al credincioșilor, spre slava lui Dumnezeu și spre o viitoare posibilă canonizare.

Considerăm că pământul Ardealului și-a dat și el tributul de sfinți care ar merita menționați în Viețile Sfinților și în Patericul românesc.

Atragem atenția factorilor răspunzători că orice întârziere/ nesoluționare va avea efecte dezastruoase în viața spiritual-morală, în condițiile nevoii de trăire creștinească, după exemplul atât de actual al multor nevoitori contemporani.

Prin aceasta nu exprimăm decât glasul și dorința neamului nostru, al credincioșilor din această parte a țării.

Lucrul care trebuie:

Înțelepciune

Corneliu C.

„Înțelepciunea este un izvor de viață pentru cine o are”

(Prov. 16:22)

„Cel ce se conduce după înțelepciune se va mântui” (Prov. 28:26)

„Fiți dar înțelepți...” (Mt. 10:16)

Ce este înțelepciunea?

Înțeleptul Solomon răspunde la această întrebare definind obârșia înțelepciunii în felul următor:

„Începutul înțelepciunii este frica de Dumnezeu...” (Prov.

9:10). *„Frica de Dumnezeu este începutul înțelepciunii...”* (Prov. 1:7)

„Frica de Dumnezeu este urgisirea răului; trufia și mândria și calea vicleniilor, iată ce urăsc eu” (Prov. 8:13)

Solomon pleacă de la definirea înțelepciunii, de la dimensiunea verticală a vieții. Prezența sau lipsa înțelepciunii și a priceperii nu este o problemă intelectuală, ci una spirituală; nu este o raportare la viață, ci la Dumnezeu. Solomon l-a auzit, probabil, pe tatăl său, David, repetând o tristă constatare: *„Domnul din cer a privit peste fiii oamenilor, să vadă dacă este cineva care înțelege [care este înțelept], care caută pe Dumnezeu. Dar toți s-au rătăcit, toți s-au dovedit niște netrebnici; nu este nimeni care să facă binele, nici unul măcar”* (Ps. 13:2-3). A face binele, afirmă David, atârână de căutarea lui Dumnezeu, de frica de Domnul.

Tot ce face un om înțelept pornește din Dumnezeu și se întoarce la Dumnezeu. Acest mare adevăr l-a subliniat mai târziu și Apostolul Pavel, când s-a oprit uimit în fața *„adâncului*

bogăției, înțelepciunii și științei de Dumnezeu”, afirmând: „Din El, prin El și întru El sunt toate. A Lui să fie slava în veci! Amin” (Rom. 11: 33,36).

Abia când cineva cunoaște și trăiește acest principiu, dovedește că a deprins înțelepciunea și priceperea.

În categoria oamenilor înțelepți sunt incluși cei deschiși spre învățătura Domnului, cei ce înnoiesc mintea prin știință, cei ce acceptă mustrarea, cei ce deprind bunul simț, spiritul de dreptate și judecată după standardul lui Dumnezeu, pentru că aceștia se tem de El.

Învăță să te temi de Domnul prin cunoașterea poruncilor Lui. Cu cât mai mult aprofundează cineva cuvântul lui Dumnezeu, cu atât mai îndeaproape ajunge să-L cunoască pe El, cu atât mai adâncă ca deveni frica lui de Domnul, adică cu atât mai mare va fi înțelepciunea lui. Prin proverbele lui, Solomon cheamă la ospățul înțelepciunii și științei.

Nevoia de înțelepciune

Cine era mai în măsură să constate prezența sau lipsa înțelepciunii și priceperii oamenilor decât un împărat? Multele situații pe care Solomon a trebuit să le judece i-au dat ocazia să cunoască în profunzime omul și comportamentul lui. Pe de o parte, el și-a dat seama că „nebunie” este cuibărită în inima oamenilor și ce implicații tragice are faptul acesta. Pe de altă parte, el a văzut ce poate aduce înțelepciunea în viața celor dornici s-o caute.

Solomon putea găsi exemple în ambele direcții, atât între supușii săi, cât și între predecesorii săi.

În viața înaintașilor săi, Solomon putea privi contrastul dintre David și Saul.

Deși amândoi fuseseră aleși de Dumnezeu ca să împărătească peste Israel, Saul s-a îndepărtat de Dumnezeu, în timp ce David a rămas cu inima alipită de El.

Cauza căderii lui Saul a fost mândria sau lepădarea fricii de Domnul.

„Când erai mic în ochii tăi n-ai ajuns tu căpetenia semințiilor lui Israel și te-a uns Domnul ca să fii împărat peste Israel?” (1Regi15:17) – îl întreabă sincer Samuel proorocul. Lepădând frica de Dumnezeu pentru că a ajuns mare în proprii săi ochi, Saul a ajuns „nebun”, iar nebunia l-a dus la moarte.

În contrast cu el, David a ajuns un „om după inima lui Dumnezeu”, iar meritul de căpătâi al lui David, n-a fost desăvârșirea lui, ci frica de Domnul.

Calea spre înțelepciune

Este mare lucru ca cineva să rămână smerit, să continue să se vadă mic și sărac, deschis mereu să învețe. Pericolul care ne pândește pe fiecare este automulțumirea. Ajungem să ne mulțumim cu cât cunoaștem, cu cât facem, cu cât Îl iubim și Îl ascultăm pe Dumnezeu. Automulțumirea este sâmburele nebuliei. Ea trădează tendința de autoîndumnezeire din noi, tendința scoaterii lui Dumnezeu din centrul preocupărilor și aspirațiilor noastre și a ridicării eu-lui nostru la rang de autoritate ultimă. Singura posibilitate de vindecare de nebulie este smerenia noastră în fața lui Dumnezeu și a cuvântului Său. Ori, smerirea noastră înaintea Lui este primul semn al fricii de Domnul și primul pas în dobândirea înțelepciunii.

Să ne amintim de porunca și promisiunile făcute de Dumnezeu lui Iosua atunci când acesta a preluat conducerea lui Israel, înlocuind pe mare înțelept Moise. Într-o astfel de situație, Iosua avea nevoie de toată înțelepciunea. Pentru ca să-și poată împlini misiunea care i-a fost încredințată de Dumnezeu, soluția lui Dumnezeu pentru el a fost frica de Domnul, manifestată prin iubirea și ascultarea de cuvântul Lui. *„Cartea aceasta a Legii să nu se depărteze de gura ta; cugetă asupra ei zi și noapte, căutând să împlinești tot ce este scris în ea; căci așa vei izbândi în toate lucrările tale și atunci vei fi înțelept (Iosua 1:8).*

De ce nu există altă cale spre înțelepciune decât frica de Domnul?

Pentru că cel ce dă înțelepciune este Dumnezeu: „*De este cineva din voi lipsit de înțelepciune, s-o ceară de la Dumnezeu...și i se va da*” (Iacov 1:5). „*Căci Domnul dă înțelepciune; din gura Lui izvorăște înțelegerea și cunoașterea... El este scut pentru cei ce umblă în calea desăvârșirii; El păzește calea celor ce merg după dreptate și păzește drumul celor ce se tem de El*” (Prov. 2: 6-8)

Păstrarea relației cu Dumnezeu se poate face doar în condițiile impuse de El. Relația cu Dumnezeu este o relație dinamică, vie, nu un ritual sec și mort. „*Luați seama deci să umblați cu băgare de seamă, nu ca niște neînțelepți*”. (Efes. 5:15). „*De aceea nu fiți nepricepuți și înțelegeți voia Domnului*” (Efes. 5:17). A umbla cu băgare de seamă este caracteristica înțelepciunii și aceasta înseamnă a fi și a rămâne deschis spre învățare.

Pentru a deveni înțelepți trebuie să învățăm înțelepciunea. Ea vine de sus, de la Tatăl Luminii, prin Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu. De aceea El ne cheamă: „*Veniți la Mine și ...învățați de la Mine!*” (Mt.11:28-29). Omul nu se naște înțelept și învățat, ci neștiutor, naiv, fără experiență. Procesul învățaturii, deprinderii înțelepciunii și priceperii nu încetează niciodată. Important este însă când începe acest proces. Momentul cel mai bun este ACUM! Acum, „*frica de Dumnezeu este începutul înțelepciunii...*” (Prov. 1:7), dar „*înțelepciunea este ca o funie, cu două capete: la primul capăt este frica de Dumnezeu, iar la celălalt capăt este iubirea lui Dumnezeu*”.

Despre noroc

Muntean Cornelia

Te gândești că dacă lucrurile îți ies așa cum ți-ai dori te bucuri și asta înseamnă că ai avut noroc? În loc să zici: “Doamne, îți mulțumesc pentru soțul (ia) ce mi-ai dat, pentru examenul reușit, pentru toate câte mi-ai dat”, tu zici că ți-a ajutat norocul. Iar dacă lucrurile nu-ți ies așa cum ți-ai fi dorit, dai vina pe ghinion. Crezi că așa scapi de responsabilitate? Crezi că soarta e de vină?

Ce e norocul? După Dicționarul Explicativ al limbi române, găsim următoarea explicație: noroc înseamnă împrejurări, destin favorabil. Favorabil cui, mă întreb? Egoismului propriu? Da, pentru că oamenii se cred norocoși atunci când li se împlinesc dorințele proprii. Norocul vine el de la Dumnezeu? Dacă omul l-ar avea pe Dumnezeu, n-ar mai căuta norocul pentru că știe că toate câte le primește de la Dumnezeu sunt bune și le lucrează spre binele lui sufletesc pentru că Dumnezeu îl iubește. Dar oamenii se gândesc mai mult la ei decât la Dumnezeu, unii chiar se roagă ca Dumnezeu să le dea noroc.

Este norocul un dar de la Dumnezeu?

Când oamenii îi spun lui Dumnezeu: “Doamne, dă să am noroc” e ca și când i-ar spune: “Doamne, să faci cum vreau eu”. Un proverb spune: “Norocul e pârgăia lenei”. Adică ce vrea omul prin noroc: să câștige mult, fără efort, fără muncă și într-un timp scurt. Ori Dumnezeu vrea ca noi să trudim, să muncim, să ne străduim. Oare nu lenea să fie cauza parierii la jocurile de noroc?

Sunt unele lucruri ca pietre, cruciulițe, trifoi etc. cărora li se atribuie puteri magice aducătoare de noroc. Cu o cruciuliță la gât nu ajungi în rai dacă nu ascuți de Dumnezeu.

Un țăran avea un teren greu de lucrat, mai avea un fiu care-l ajuta și un cal. Într-o zi, calul fugi de acasă. Vecinii veniră să-i arate milă pentru această nenorocire. Țăranul le spuse

liniștit: „De unde știți că e nenorocire?”. După câteva săptămâni, calul se întoarse acasă cu alți zece cai sălbatici, după care vecinii au venit să-l felicite pentru norocul său. La acestea, țăranul le spuse liniștit: “De unde știți voi că e noroc?”. Și tot așa, de fiecare dată, țăranul le răspundea la fel. O săptămână mai târziu, copilul său a călărit un cal sălbatic și a căzut rupându-și un picior. Când au venit vecinii să-l compătimească de această nenorocire, el a rămas tot liniștit, spunând: “De unde știți voi că e nenorocire?”. La câteva săptămâni a izbucnit un război, iar feciorul lui nu a luat parte pentru că avea piciorul rupt.

Floarea de crin

Preot Costică Moroianu

Floarea de crin, mireasă a cerului senin, se înalță din zare în zare în voalul alb al petalelor sale, ieșind în întâmpinarea Mirelui.

Așa a rămas, în gândurile mele, tânara Ileana Brânzei, ca o floare de crin a satului Runcu, ce s-a înălțat spre cer în albul voal al purității sale, spre nuntirea ei în veșnicie spre bucuria îngerilor, spre întristarea tatălui îndurerat, singur în lacrimile sale, în trăirea lui pe pământ.

- Floarea mea de crin, floarea sufletului meu!... aud și acum tânguiri ale tatălui Ilenei, plânsă nu numai de el, ci de întreaga suflare a satului.

La o margine de mormânt, în lacrimile gândurilor mele, îl zăresc pe Vasile Brânzei, tatăl Ilenei, în durerea sufletului său, mângâind cu mâna dreaptă o floare de crin, răsărită la umbra unei cruci. Mâna stângă o lăsase în tranșeele frontului, în lupte grele ale anilor de război. Era jertfa trupului său pentru neam și țară, iar Ileana - floarea de crin a vieții sale - era acum jertfa sufletului său la porțile cerești ale raiului, printre îngeri.

Suflet de copilă, plecat devreme din viața pământească, în dorul ei de a-și revedea mama dusă mai înainte de pe pământ, spre

a o călăuzi, a o întâmpina în porțile raiului, la nuntirea ei cu cerul.

L-am văzut pe tatăl Ilenei, chinuindu-se să aprindă o lumânare, cu singura mână ce o avea, la mormântul fiicei sale. Ținea între dinți o cutie de chibrituri, străduindu-se, cu mâna dreaptă, să aprindă fosforul bețelor umezite de lacrimile sale. Și cerul plângea de mila lui, lăsând peste pietre roua îndurerării, și nu mai știai care erau lacrimile cerului, care ale tatălui.

Imaginea aceasta am purtat-o și o port în suflet: tatăl îndurerat, la mormântul fiicei, încercând să aprindă o lumânare din lumina sufletului său, din rugul dorului său nestins, din strigătul său fără răspuns după copila dusă. Îi văd lacrimile pe obraji, le adun în gânduri și le simt în adâncul sufletului meu. Și, în orice om ce îl mângâie cu o vorbă, Îl văd pe Domnul Hristos, Fiul lui Dumnezeu, plângând de durerea înlăcrimatului părinte, pentru floarea de crin luată de lângă el, și Îl aud spunându-i: *“Nu plânge, căci n-a murit, ci doarme”* (Luca VIII, 52). Îl revăd pe Domnul Hristos plângând pentru prietenul Său Lazăr, lăcrimând pentru fiica lui Iair, îndurerându-se pentru fiul văduvei din Nain, redându-i pe cei plecați din viața pământească, familiilor lor.

Rămâne în gânduri floarea de crin a satului Runcu, a sufletului tatălui ei, în voalul alb de mireasă al purității sale, pe albastrul infinit al cerului, în nuntirea ei cu veșnicia.

Poezii

Tu stai la ușă, Doamne!

Andrîoiaie Petrică,

Penitenciarul Iași

Miros a gratii și zăvoare,
A lanțuri și cătușe eu miros,
A temniță miros și a teroare;
Ce ai găsit la mine, Bun Hristos?

Mi-i viața tristă, zbuciumată,
Îs mizerabil, ticălos și gol
Îs plin de lepră, pată lângă pată,
Și-nchis în Doamne, în Șeol.

Miros a gratii, temniță, teroare
Miros din ce în ce mai greu...
Venit-ai Tu, Iisuse, cu braț tare
Și împăcatu-m-ai cu Dumnezeu.

Cuvântul Ți-l vestesc la toți,
La cei zdrobiți de lanțuri și cătușe
Și le promit că, Doamne, poți
Ca să-i învii și că Tu stai la ușe.

Aștepti ca ei să îți deschidă
Să vii ca să cinezi cu ei...
Le speli veninule de aspidă
Și-i scapi de mușcături de lei.

Amin!

Vin ape învolburate

Preot Costică Moroianu

Înaltă-te din apele de ploaie,
Suflete trist, cu cerul în priviri...
Rămân în urmă multele noroaie,
Și lacrimi, prin ruine și gunoaie,
În veșnicii e rostu-ntregii firi.

Peste noroaie vin, în suflet, zorii,
Și-o altă zi începe-n lăcrimări,
Și, încă, ne amenință-n zări norii,
Și-atâtea ape ne sporesc florii,
Cuvântu-i viu pe-nvolburate mări.

El este pacea și seninul vieții,
Vin ape-nvolburate, pleacă-apoi.
Se duc, dispar, ca negurile ceții,
Și sufletul, în zorii dimineții,
Spre cer se-nalță-n fugă, din noroi.

Înconjurați de năvăliri de ape,
Ca Sfântul Petru cerem ajutor
Cuvântului, din ele să ne scape,
Și cerul este-n roua de pe pleoape,
Și-n sufletul pe valuri călător.

Învolburări de ape le cuprinde
Cuvântul, în cereștile rostiri.
Și-n suflete nădejdea-n El se-aprinde,
Și pacea Lui, peste ruini se-ntinde,
Se liniștesc puhoaie-n risipiri.

Curierul inimii

Medragoniu Dan (*Penitenciarul Craiova, Str. Vasile Alecsandri nr. 89, 200463 Craiova, Jud. Dolj*) Dragă redacție, mă numesc Medragoniu Dan, am 45 de ani și îmi execut de 11 ani pedeapsa binemeritată în penitenciarul din Craiova. Motivul pentru care vă scriu este următorul: prin bunăvoința dumneavoastră să apar în paginile revistei, pentru a avea șansa să găsesc pe cineva interesat să corespundeze cu mine pe orice fel de temă dar în special pe teme spirituale (menționez că sunt la început de drum și doar de puțin timp am început să citesc Biblia). Sper din tot sufletul să se găsească acea persoană cu răbdare și cu suflet bun. Vă mulțumesc.

Sârbu Nicolae (*părinți: Eugen și Ecaterina, n. 27.07.1996*) (*Penitenciarul Craiova, Str. Vasile Alecsandri, nr. 89, 200463 Craiova, Jud. Dolj*). În cei 7 ani de când sunt în temniță, am întâmpinat destul de multe necazuri, iar de curând am fost nevoit să apelez la sprijinul autorităților pentru că nu mai am pe nimeni apropiat să mă ajute. Concret, este vorba despre o lucrare dentară de care am urgentă nevoie. Pentru că nu mai pot îndura această nenorocire de nedescris, m-am adresat Comendurii Penitenciarului, dar mi s-a spus că pentru lucrarea dentară trebuie să plătesc personal din fonduri proprii! Am crezut că este o glumă și m-am adresat în scris Administrației Naționale a Penitenciarelor, însă am primit un răspuns scris, în care mi s-a comunicat că pentru a-mi face lucrarea dentară trebuie să am în cont suma de 5.000.000 lei, adică contravaloarea lucrării. Rugămintea mea față de dvs, este să mă sprijiniți publicând dorința mea de a fi sprijinit financiar pentru a-mi pot face lucrarea dentară, pentru că nu am cum să fac rost de o asemenea sumă și nici pe cineva apropiat nu mai am.

Stan Filon (*Penitenciarul Craiova, Str. Vasile Alecsandri, nr. 89, Craiova, Jud. Dolj, cod 200463*) Mă numesc Stan Filon, am 44 de ani și sunt condamnat pe viață. De 5 ani de când sunt arestat, nu mă mai caută nimeni. Sunt foarte amărât. Vă mulțumesc din suflet pentru cartea pe care mi-ați trimis-o. Vă rog să mă ajutați publicând dorința mea de a primi un mic pachet cu fructe, dulciuri și niște plicuri.

Vințan Nick Florin (*n. 26.08.1979*) (*Penitenciarul Arad, Str. 6 Vânători, nr. R-104, 310161 Arad, Jud. Arad*). Dragii mei, țin

să vă mulțumesc în numele Celui Atotputernic pentru faptul că această frumoasă și complexă revistă a ajuns și în cele mai întunecate colțuri și unghere, și anume în penitenciare. Sunt creștin ortodox și vă scriu dintr-un motiv pentru care sufăr de multă vreme: singurătatea. Am ajuns la penitenciar din cauza unor greșeli din tinerețe, fiind reținut pentru câțiva ani, din care mi-au mai rămas de executat doar doi. Sunt un tânăr de 26 de ani, liniștit, sincer; îmi place să citesc și să cunosc cât mai multe despre Dumnezeu și Fiul Său, Domnul Iisus Hristos. Îmi place șahul și muntele, care mă aduce mai aproape de Dumnezeu, prin rugăciuni.

Pe această cale doresc să vă rog să mă ajutați să-mi găsec o persoană drăguță, creștină ortodoxă și cu frică de Dumnezeu, pentru a lega o prietenie sinceră, curată și de lungă durată și a menține o corespondență religioasă pe diferite teme.

Marinaș Ion (*Penitenciarul Craiova, str. V. Alecsandri nr. 89, cod 200463, jud. Dolj; n. 18.08.1960*). Am primit cu mare bucurie și emoție coletul de la dvs., cu cărțile solicitate. Primiți vă rog mulțumirile mele. M-aș bucura să-mi mai trimiteți revista „Porunca Iubirii”. Vă rog să publicați și mesajul meu către cititorii revistei: Iubiți frați creștini ortodocși, fie-vă milă de mine, păcătosul, și oferiți-mi posibilitatea de a-mi cumpăra cărți de învățătură ortodoxă. Sunt un împătimit după cărți, fiind însetat după Cuvântul lui Dumnezeu, pentru mântuirea sufletului meu de om păcătos, căci mult am păcătuit. Rog pe cititorul acestor rânduri să mă ajute cu hrană duhovnicească și orice alt fel de ajutor este bine primit și te asigur, dragă cititorule, că eu mă rog aici, între zidurile închisorii, și pentru tine și mântuirea sufletului tău. Bunul Dumnezeu și Maica Domnului să te răsplătească și să te binecuvânteze, căci „*în temniță am fost și ai venit la mine*”. Vă mulțumesc! Amin.

Predoi M. Trița (Vădăstrița, județul Olt, cod 237515, telefon: 0249/539442). Scumpi preoți ai Dumnezeului Celui Preaînalt și scumpi frați care munciți pentru această minunată revistă, mă numesc Predoi M. Trița, născută la 27.VI.1967. De ce apelez la „Porunca iubirii”? Pentru că sufăr foarte mult. Am diagnosticul schizofrenie afectivă (sindrom discordant), fiind internată prin spitale de la 14 ani. Mă simt un suflet neînțeles. Boala mea se agravează pe zi ce trece, dar cel mai rău e că mă

simt neînțeleasă. Din 1995, de când am terminat facultatea de rusă-română la zi, am vrut să formez aici un nucleu duhovnicesc tineresc, o prietenie cu cei din sat. Au fost contra mea. Am dorit iubirea cuiva, dar am primit dispreț, batjocuri, etc. Cu sufletul bolnav sufăr, căci nici părinții mei nu mă înțeleg. De vreo 8 ani am altceva; au intrat demonii în mine și se mișcă non-stop („*Datu-mi-s-a un ghimpe în trup, un înger al satanei, ca să nu mă trufesc cu mulțimea descoperirilor*”). Am fost și eu cândva mai sănătoasă. În „Jurnalul Național” în 2004 un părinte spunea: „Demonizații suferă foarte mult, sunt conștienți, dar n-au putere. Sunt controlați de demoni”.

Mi-am dorit de ani de zile să am o orgă, să cânt. Ca David, când cânt, fug demonii. Merg la sfânta biserică dinainte de revoluție. Am urmat sfaturile părintelui Argatu, iar Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil m-au ajutat la facultate.

Aș dori să-mi scrie și mie tineri, tinere, oameni buni – am suferit mult de la oamenii din zona aceasta. Iubesc preoții. „Medicii” m-au chinuit la psihiatrie unde am fost legată și am primit injecții pentru nebuni. Doctorii m-au chinuit cu pastilele lor de somn. Eu am somn. **Eu am nevoie de exorcizări, dar n-are cine să mă ducă.** Părinții mei, Marin și Floarea, înjură, drăcuie și îi suport greu, iar bunica mea Teodora (86 de ani) e foarte înrăită cu toate că au ce mânca. Ea mă blestemă dacă plec. Sunt într-un cerc vicios. „Dar când va veni Hristos va mai găsi oare credință pe pământ?”

Aș dori iubirea cuiva. De ani de zile scriu scrisori și nu mi se răspunde. Aș vrea răspunsuri pe adresa mea. Nu doresc anonimatul. Doresc ca de durerea mea să știe oamenii pentru că îi iubesc pe oameni. Le pot fi de folos prin cântare. Acum m-am necăjit rău pentru că cineva mi-a oprit niște casete audio-video. Era vorba de o cântare: „Doamne, numai Tu-mi știi singur arzătoarea-mi cruce”, iar eu nu mai știam versurile. De obicei le am în memorie pentru că în București ani de zile cântam și mai primeam câte un bănuț. Când cânt oamenii plâng, dar tristețea pentru mine e că nu vor să cânte cu mine.

De foarte multe ori doresc să mor căci viața pentru mine a devenit un chin. Parcă nici o rază de speranță, de iubire nu mai vine de la nimeni. Scria undeva: e greu să fii tânăr și bolnav! Nu am nici o pensie,

nimic, nu am decât 5 ani vechime în învățământ pe cartea de muncă; am 38 de ani și pe numele meu nu am trecut nimic, totul e de la părinți.

Aș avea nevoie de timbre, cărți de poezii religioase, o orgă (am citit despre părintele Porfirie că s-a străduit să învețe să cânte la orgă) pentru că îmi place să cânt, **casete audio cu muzică bună, divină. Cântarea mi-a mai rămas!** De asemenea, mi-ar place dacă aș primi revista Porunca Iubirii, chiar numere mai vechi. Nu vreau bani! Vreau cântare, când cânt sunt vie. Am darul cântării pe care nu mi-l poate lua nimeni. Și cine vrea să-mi trimită **casete cu muzică psaltică** sau vreun **radio**, chiar defect, să mi-l repare cineva pentru a asculta radio Trinitas etc. **Și prietenia cu oamenii buni**, pentru a-mi da din sufletul lor sfaturi bune. Îmi place să corespundez cu oameni credincioși, dar nu am adrese. Deci, m-aș bucura tare mult dacă mi s-ar trimite ceva „duhovnicesc”. Vă mulțumesc anticipat și iertați-mă!

Câmpeanu Josefa (Com. EF Murgu, nr.462, Jud. Caraș Severin, cod 327190). Eu, împreună cu fiica mea, trăim în multe lipsuri. Sunt foarte grav bolnavă, nu mă mai pot deplasa de acasă și nu am bani de medicamente. Avem nevoie de 2 saltele, 2 perne, păături, alimente, haine (mărimi mari: 52-56), încălțăminte (40-41). Doamne ajută!

Drugan Gheorghe (com. Cernișoara, Jud. Vâlcea, cod 274095) „*Celor ce ne-au ajutat, vă transmit multă sănătate din partea mea, a familiei mele și a celor 14 copii ai mei și vă mulțumesc pentru ajutorul pe care ni l-ați acordat. Ce să-i faci, așa este omul sărac și cu 14 copii, dintre care unul bolnav (cel mai mic, Liviu, are 10 ani și e bolnav de astm bronșic, dar nu am posibilități să umblu cu el prin spitale ca să-i capăt sănătatea). Vă urez sănătate și Dumnezeu să vă binecuvinteze*”. Redacția noastră roagă pe cititorii revistei noastre să ajute familia Drugan, fiecare cu ce poate și cu cât poate.

IPS Mitropolit Acad. Dr. Antonie Plămădeală a trecut la Domnul

După o lungă și grea suferință, Înalț Prea Sfințitul Acad. Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Crișanei și Maramureșului, a trecut la cele veșnice, în seara zilei de 29 august 2005 în jurul orei 21:30.

Înalț Prea Sfințitul Antonie Plămădeală s-a născut la 17 noiembrie 1926 în localitatea basarabeană Stolnicești, județul Lăpușna, primind la botez numele Leonida. A urmat cursurile Seminarului Teologic din Chișinău (1937-1944), ale Seminarului 'Nifon' din București (1944-1945), ale Facultăților de Teologie din București și Cluj (1945-1949) și de doctorat la Institutul Teologic din București (1946-1959). Între anii 1968-1970, a urmat cursurile de specializare în teologie și filozofie la 'Heythrop College' din Oxford, unde a obținut titlul de doctor în Teologie (1971). În anul 1949, a fost tuns în monahism la mănăstirea Prislop cu numele de Antonie, anul următor fiind hirotonit ieromonah. În același an, a fost condamnat în lipsă la 7 ani de închisoare pentru activitate anticomunistă, fiind arestat în anul 1954 și închis la Jilava până în anul 1956, când va fi eliberat. La 27 decembrie 1970 a fost hirotonit Episcop-vicar patriarhal cu titlul de 'Ploieșteanul', având ca responsabilitate sectoarele Administrației patriarhale, Relații externe bisericești și Economic. În 1979, Colegiul Electoral al Bisericii Ortodoxe Române l-a ales Episcop al Buzăului, iar, apoi, în 1982, arhiepiscop al Sibiului și mitropolit al Ardealului. Este autorul a numeroase cărți, studii și articole publicate atât în țară, cât și în străinătate, fiind membru al Uniunii Scriitorilor din România. A contribuit la restaurarea unor biserici monumente istorice, dintre care, în mod deosebit, menționăm rectitorirea, în vremuri vitrege, a mănăstirii Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus, ctitoria Sfântului Voievod Martir Constantin Brâncoveanu, unde a întemeiat o Academie, centru de cultură și spiritualitate ortodoxă transilvană. În anul 1992, a fost ales membru de onoare atât al Academiei Române, cât și al Academiei de Științe din Chișinău. Pentru îndelungata și rodnică sa activitate a primit numeroase distincții și titluri bisericești și culturale din partea unor prestigioase instituții bisericești și laice. Prin trecerea la cele veșnice

a Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Antonie Plămădeală, Biserica Ortodoxa Româna pierde un mare ierarh și cărturar.

S l u j b a înmormântării a avut loc la Catedrala Mitropolitană din Sibiu, joi, 1 septembrie, oficiată de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist împreună cu membri ai Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, iar înhumarea a avut loc vineri, 2 septembrie, la Mănăstirea Brâncoveanu - Sâmbăta de Sus, ctitoria de suflet a IPS Mitropolit Antonie.

Dumnezeu să-l odihnească în pace!

